This weekly newspaper was mailed on
Tuesday, May 30, 1995

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

Nr. 22 (2361) 1995 GEGUŽĖ-MAY 30 • LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS — LITHUANIAN WEEKLY • 2185 STAVEBANK RD., MISSISSAUGA, ONT. L5C 1T3, CANADA • NUMERIO KAINA – $1

Keisti ar keistis?

Šių dienų pasaulis primena galvotrūkčiais krintantį kalnų upelį. Kažkur jau dingo ramiai slenkančios upės. Stovintis vanduo užžėlė tolimos praeities prisiminimais. Judėjimas, ieškojimas ir kasdieninė sparta prasiveržė prieš akis kaip neišvengiama būtinybė.

SĄVOKA keisti tapo dirigento lazdele, pagal kurią visas gyvenimo ansamblis skamba akordais ir disonansais. Keisti – šiandien reiškia gyventi su laiku, net nebekreipiant jokio dėmesio, kaip kiti apie tai kalba ar vertina. Nuolatiniu keitimu grindžiamas gyvenimo lygmens turinys, dažnai tuščiaviduris, bet regimas. Tai ypač ryšku aukštos civilizacijos ir laisvės kraštuose, kuriuose keitimo įkarštis ne retai užgriebia net ir tokias sritis, kurios normaliai reikalauja tvirtesnio pastovumo. Ne paslaptis, kad atitinkamos prabangos pasiekę žmonės "iš nuobodumo", be "blogos" valios, dėl įdomesnio gyvenimo pasiruošę tam tikrais laikotarpiais viską "atnaujinti", pakeisti, įskaitant santykiavimo būdą su savo šeimos nariais, ieškoti naujų veidų, naujų kalbų ir naujos pradžios. Dažnas į kaitos aistrą patekęs pasimeta: keisti reikia, bet nuo ko pradėti? Daugelis net nebespėja pasidairyti, ką kiti daro; atsilikti nesinori, išsišokti – taip pat. Užklumpa įtemptas blaškymasis, ir jeigu tai kartojasi metų metais, nesunku pastebėti žmogaus dvasinius lūžius. Nenuostabu tad, kad išauga nenuoramų kartos, kuriose norai beveik visų vienodi, bet pajėgumas skirtingas. Ekonomiškai stipresniems keisti tą ar aną nėra jau taip sudėtinga. Bet kas su tais, kurių ištekliai neleidžzia per daug judėti? Tokie dažnai tampa protestuojančiais atskalūnais, užsimojančiais keisti pasenusią visuomenę.

LAIKAS keisti – tapo šūkiu ir šių laikų politikams, ypač priešrinkiminiais laikotarpiais. Šūkis, psichologiškai pagrįstas, atitinka visuomenės mąstyseną. Niekas per daug nesirūpina, kad jame mažai konkretumo. Bet tai kaip tik dar labiau gali žavėti mases, nes galima laisvai naudoti savo vaizduotę. O jei atsitinka kitaip negu laukta ir įsivaizduota, kaltė suverčiama pažadus dalinusiems – ir vėl viskas iš pradžios iki kitų rinkimų. Tai ima jau daugiau panašėti į žaidimą ar loteriją – o gal kada ir laimėsim? Balsuotojai turbūt mažiausiai pagalvoja apie savo naivumą, ypač kai atskiri asmenys, ne gairės ir principai, ima rodytis visa lemiančiais veiksniais. Mūsų atveju geras pavyzdys – tai šnekos prieš seimo rinkimus apie "kompetentingus", kraštą valdyti sugebančius žmones. Balsuotojai (gerai dar, kad ne visi) patikėjo, ir taip valdžion sugrįžo buvusi sovietinė nomenklatūra. Kiek tie specialistai padarė ir daro, šiuo metu kaip tik vis smarkėjančiais šuoliais aptariama jau ne vien tik braškančiose viršūnėse, bet, kas svarbiausia, ir tautoje. Nusivylimai vietoj laukto pagerėjimo, abejonės ir blaškymasis vietoj valstybės pamatų stiprinimo. Taigi ir vėl laikas keisti. Klausimas tik – ką į ką? Pasidairoma ir baiminamasi, kad nėra pakankamai vadovauti pasiruošusių asmenybių. Atrodo, kad laikas pradėti dairytis į tvirtesnes atramas negu žmogus. O tai yra įdėja – aiški tautos ir tėvynės egzistencijos ir ateities samprata, rimtas požiūris į moralines vertybes, kurios sruvena iš amžinųjų šaltinių, pasiekiančių žmones ir galinčių juos keisti. Taigi: ne keisti, bet keistis. Ar tai ne reikalingiausia šių laikų žmonijai, taipgi ir Lietuvai? **Č.S.**

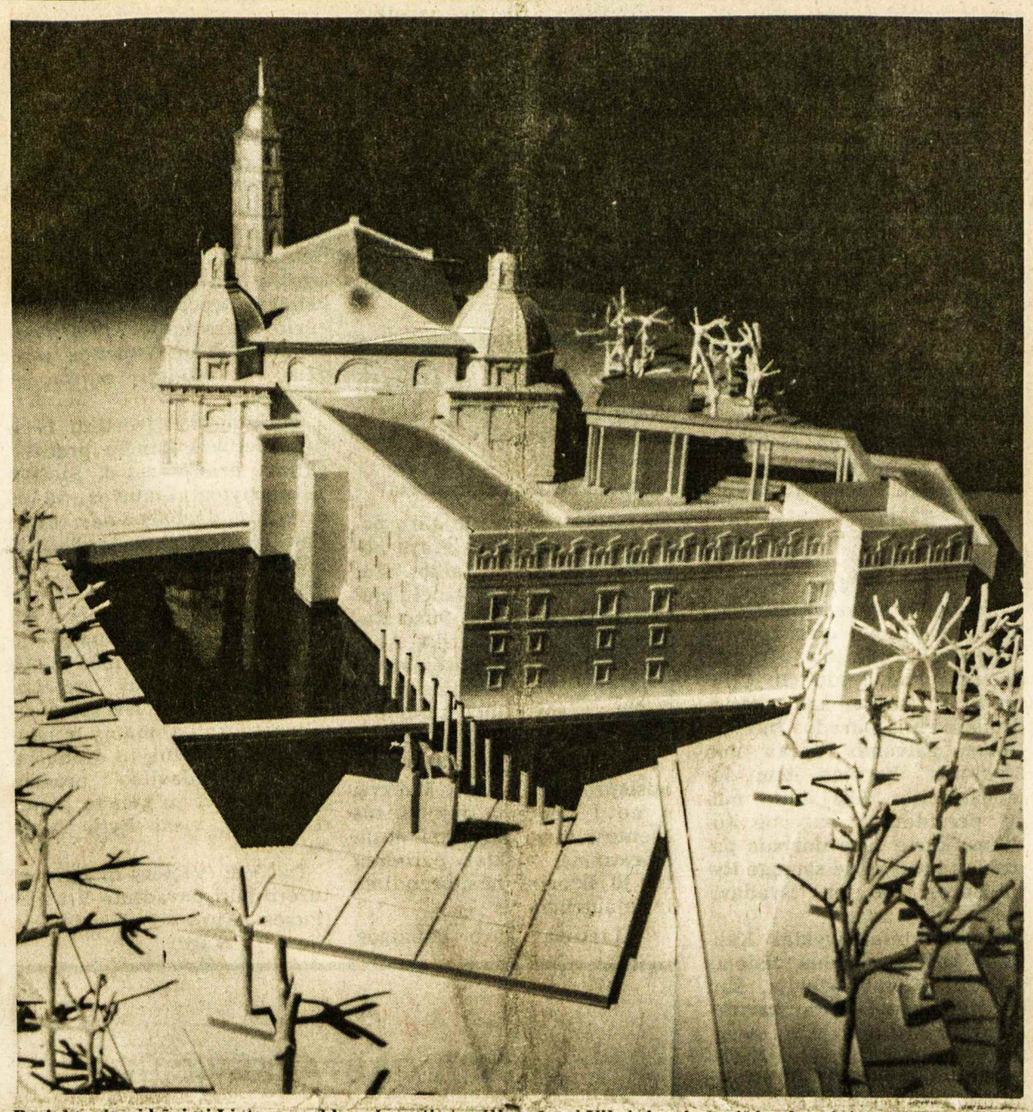

Projektuojami būsimi Lietuvos valdovų žemutinės pilies rūmai Vilniuje: vienas iš konkursinių projektų, paruoštas architektų G. Baravyko ir G. Mikneviičienės vadovaujamų grupių

Duobės Lietuvos-Lenkijos santykiuose

Politikų konferencijoje Vilniuje buvo sakoma, kad Lietuvos ir Lenkijos santykiai pagerėjo, bet, Lenkijos visuomenės nuomonių tyrimo centro duomenimis, lenkai po Rusijos ir Gudijos Lietuvą laiko labiausiai nedraugiška šalimi

ŽIVILĖ MAKAUSKIENĖ, Varšuva

Tomis dienomis, kai JAV lenkų kilmės politologo Zbigniewo Brzezinskio viešnagė Lietuvoje per kelias dienas tapo svarbiausiu Lietuvos politiniu įvykiu, Lenkijos visuomenės nuomonių tyrimo centras paskelbė duomenis apie tai, ką lenkai mano apie savo kaimynus. Kaip labiausiai draugišką ir palankią lenkai nurodė Vokietiją. Labiausiai nedraugiška ir nepalankia šalimi nurodyta buvo Rusija, po jos Gudija ir Lietuva.

Atsiprašė vokiečius

Kaip tai atsitiko, kad tuo metu, kai Vilniuje vykstančios Lietuvos-Lenkijos politikų konferencijos metu buvo konstatuojama, jog po sutarties pasirašymo abiejų šalių santykiai akivaizdžiai pagerėjo, lenkų visuomenės atstovai išreiškė neigiamą požiūrį į kaimyninę Lietuvą? Kaip tik tomis dienomis Lenkijos užsienio reikalų ministeris Wladyslaw Bartoszewski Bundestage atsiprašė vokiečius už jų tautiečių išvijimą iš Lenkijos po Antrojo pasaulinio karo. Kodėl lenkai žymiai palankiau vertina vokiečius ir Vokietiją, su kuria sieja skausminga praeitis, nei Lietuvą ir lietuvius, kurie niekad nesiėmė jokios agresijos prieš Lenkiją, o priešingai, Antrojo pasaulinio karo metu priėmė lenkų pabėgėlius — karius ir civilius bei suteikė jiems prieglobstį?

Labai sunku ir sudėtinga yra atsakyti, nuo ko priklauso dviejų tautų ar valstybių santykių vertinimas tų šalių visuomenių. Ne vieną kartą tą klausimą svarstė lietuvių ir lenkų politikai, mokslininkai, įvairiai vertindami abiejų tautų sąmonėje glūdinčius stereotipus. Tie stereotipai ir yra atsakingi už vienokį ar kitokį žmonių požiūrį į kitos tautos žmones. Nesiimu vertinti, ar lenkų visuomenėje stipriai laikosi neigiamas lietuvio stereotipas. Pastebėti vis dėlto dera, kad be jau esamų praeityje susidariusių stereotipų, kuriami ir nauji.

Žiniasklaidos įtaka

Komunizmo laikais nei Lenkijoje, nei Lietuvoje nesidomėta, ką viena tauta galvoja apie kitą. Kai pasikeitus politinei santvarkai pradėta Lenkijoje domėtis šiuo klausimu, viešosios nuomonės tyrimo rezultatai parodė, jog lenkai lietuvius vertina jei ne palankiai, tai bent abejingai. Po metų, kai Lietuva paskelbė nepriklausomybę, o sekančiu žingsniu buvo lietuvių kalbos kaip valstybinės įvedimas, — Lenkijos spaudoje pasipylė šimtai straipsnių apie lenkų tautybės žmonių prievartinį lietuvinimą. 1992 m. rudenį viešosios nuomonės apklausos duomenys apie kaimyninių tautų vertinimą buvo jau diametraliai skirtingi lietuvių nenaudai. Taigi nėra mažiausių abejonių, kad visuomenės požiūrį labiausiai formuoja žiniasklaida.

Per keletą metų, ruošiant Lietuvos-Lenkijos geros kaimynystės sutartį, Lenkijos spaudoje kasdien pasirodydavo keletas, jei ne keliolika šmeižiančių Lietuvą straipsnių apie tenykščių lenkų tariamas skriaudas. Vieni rašė, kad "Geležinio vilko" kariai prievartauja lenkų mergaites, kiti — kad lietuviai neatiduoda lenkams žemės, treti — kad lietuviai gydytojai atsisako teikti medicininę pagalbą lenkams, gerai nemokantiems lietuvių kalbos.

Neatsiliko ir valstybinė Lenkijos televizija, kurios korespondento Vilniuje pranešimai skiriami buvo vien tik Lietuvos lenkų reikalams. Taigi per keletą metų Lenkijos visuomenė buvo maitinama informacijomis apie lietuvių nacionalizmą, Lietuvos lenkų persekiojimą ir panašiai.

O Lietuvos spauda?

Tuo tarpu Lietuvoje nė vienas laikraštis, išskyrus "Vorutą", nepasidomėjo Lenkijos lietuvių reikalais, nors didžiausias ir populiariausias Lietuvos dienraštis jau dveji metai turi savo korespondentą Varšuvoje. Deja, jis nė vieną kartą neatvažiavo iš Varšuvos į Seinus ar į Punską pasidomėti Lenkijos lietuvių problemomis. Kai kuriomis problemomis — pasienio apsaugos dalinio įkurdinimu Punske, Vidugirių parapijos įsteigimo planais, vyskupo Baranausko paminklo statymo byla Seinuose domėjosi net didžiausi Lenkijos dienraščiai, tokie kaip "Gazeta Wyborcza" (gan palankiai ir objektyviai vertino šias problemas), bet tik ne Lietuvos laikraščiai (nebent patys apie tai parašėme, bet ir tai ne visuomet buvo išspausdinta).

Vienas žymus Lietuvos žurnalistas, paklaustas, kodėl jis, važiuodamas per Seinų kraštą nepasidomėjo lietuvių problemomis, atsakė: "Žinote, mes norime turėti gerus santykius su Lenkija, ir jei pradėsime kalbėti apie jūsų problemas, santykiai gali paaštrėti". Matyt, tų gerų santykių vardan tyli ir kiti žurnalistai. Taigi negalima sakyti, kad lietuvių tautinės mažumos problemos Lenkijoje tapo gerų kaimyninių santykių su Lenkija užstatu.

Kita vertus, Lietuvos lenkų tautinės mažumos problemos Lenkijos užsienio politikoje užima žymią vietą. Viename pokalbyje Lenkijos ambasadorius Lietuvoje buvo pasakęs, kad geri santykiai su Lietuva Lenkijai reikalingi tik tiek, kiek tai liečia tenykščių lenkų reikalus. Vėliau Lenkijos užsienio reikalų ministerija šį posakį sušvelnino, bet vis dėlto jis atspindi Lenkijos nuostatą Lietuvos atžvilgiu.

(Nukelta į 2-rą psl.)

KANADOS ĮVYKIAI

Artėja parlamento rinkimai

Sparčiai artėja Ontario provincijos parlamento rinkimai birželio 8 d. Juos atnešė rinkimus pirmą kartą 1990 m. rugsėjo 6 d. šioje provincijoje laimėjusių Ontario NDP socialistų ir jų premjero Bob Rae kadencijos užbaiga. Dabartinio rinkiminio vajaus pradžioje tik 14% apsisprendusių rinkėjų žadėjo balsuoti už populiarumą visiškai praradusius NDP socialistus, 27% – už Ontario konservatorius ir net 56% – už Ontario liberalus.

Skirtingi buvo ir dabar yra šių trijų Ontario provincijos partijų vadų populiarumo rezultatai. Remiantis viešosios nuomonės tyrėjų duomenimis, 43% Ontario gyventojų geriausias premjeras būtų NDP Bob Rae, 33% – konservatorių vadas Mike Harris, 24% liberalų vadė Lyn McLeod. Šį kartą premjerui Bob Rae Ontario parlamento rinkimų neleis laimėti net 59 griežtai prieš jo NDP socialistus nusiteikusių balsuotojų.

Dienraščio "The Toronto Sun" užsakyti "COMPAS Poll" viešosios nuomonės tyrimai atskleidė pradėjusį kristi Ontario liberalų populiarumą. Jų vadovė L. McLeod, asmeniškai turinti tik 24% rėmėjų premjerės pareigoms, švaistydamasi Ontario liberalų 56% populiarumu, pagrindinį dėmesį skyrė kovai su rinkimų negalinčiais laimėti Ontario NDP socialistais, užmiršusi konservatorius ir už ją populiaresnį jų vadą M. Harrį. Jai turbūt didelė staigmena tapo "COMPAS Poll" firmos pranešti apklausos duomenys, kad Ontario liberalų apsisprendusių rėmėjų skaičius nuo 56% nukrito iki 40%, o konservatorių padidėjo nuo 27% iki 36%.

Keturių nuošimčių rėmėjų skirtumas rinkiminiame parlamento vajuje nėra didelis. Savo reformų planus Ontario konservatorių vadas Mike Harris yra angliškai pavadinęs "Common Sense Revoliution" ("Bendro jausmo revoliucija"). Liberalų vadovė Lyn McLeod seka Kanados parlamento rinkumus 1993 m. spalio 25 d. laimėjusių liberalų ministeriu pirm. J. Chretienu, kišenėje nešiojusiu rinkiminių pažadų raudoną knygutę. Dabar tokią didesnę knygutę turi ir Ontario liberalų vadovė L. McLeod. Premjeras Bob Rae, su NDP socialistais nesitikintis laimėti Ontario parlamento rinkimų, balsuotojams aiškina, kad deficito skoloms ir pajamų mokesčiui sumažinti ši turtingiausia Kanados provincija jau nebeturi lėšų. Arodo, prasidės rimta kova tarp Ontario liberalų ir konservatorių vadų.

Kanadon imigruojančių ateivių skaičius 1994 m. sumažėjo 12%. Tas sumažėjimas labiausiai palietė Kvebeko provinciją – net 38,3%. Mat 1993

(Nukelta į 9-tą psl.)

Savaitė Lietuvoje

Rengiama "Baltoji knyga"

Lietuvos užsienio reikalų ministerija praneša, kad gegužės 22 d. Briuselyje įvyko Europos sąjungos finansų ir ekonomikos ministerių "ECOFIN" tarybos posėdis, į kurį buvo pakviesti Rytų ir Vidurio Europos bei Baltijos valstybių ministeriai. Lietuvai posėdyje atstovavo ekonomikos ministeris Aleksandras Vasiliauskas, Lietuvos misijos prie Europos sąjungos vadovas ambasadorius Adolfas Venskus, misijos pirmasis sekretorius Arūnas Jievaltas. Dalyvaujantys ministeriai pareiškė savo valstybių nuomonę dėl Europos sąjungos komisijos parengtos "Baltosios knygos", kuri skirta nepilnateisių narių įsijungimui į bendrąją rinką. Taip pat buvo aptarta dabartinė Rytų ir Vidurio Europos bei Baltijos valstybių visuomeninio ūkio tyrimų būklė.

Šiaurės ministerių pasitarimas

BNS žiniomis, gegužės 23-24 d.d. Danijos Bornholmo saloje įvyko Lietuvos, Latvijos, Estijos, Suomijos, Švedijos, Norvegijos ir Danijos gynybos seminaras, kuriame buvo aptarta Šiaurės kraštų pagalbos Baltijos taikos batalionui koordinavimas ir parama Baltijos kraštų gynybos pajėgoms.

Lietuvos dalyvavimas "Bendradarbiavimo taikos labui" programoje Šiaurės kraštų gynybos ministerių buvo teigiamai įvertintas. Lietuva dalyvaus šešiuose iš vienuolikos ŠAS (NATO) rengiamuose mokymuose. Sekantis metinis ministerių seminaras bus rengiamas 1996 metais Lietuvoje.

Čekija dovanojo ginklų

Čekija paskyrė Lietuvos ginkluotosioms pajėgoms 2 milijonų Čekijos kronų vertės karinės aviacijos technikai bei sausumos kariuomenės ginkluotei, rašo ELTA gegužės 15 d. Lietuvos kariuomenės vado pavaduotojas pulkininkas Arvydas Lekavičius atstovavo Lietuvai derybose dėl šios paramos. Ligšiol Vakarų valstybės dovanojo tik karinėms pajėgoms pritaikytą įrangą – transporto, ryšių ir pan., o ginklai buvo perkami. Karinėms oro pajėgoms gauta specialios išbandymo aparatūros, matavimo, kontrolės, apšvietimo įranga, radijo stočių bei mašinų vienai aviacijos bazei aprūpinti. Sausumos kariuomenei skirti minosvaidžiai, kulkosvaidžiai bei granatsviedžiai maždaug dviems batalionams.

Sutartis dėl jūros sienos

Lietuvos prezidentas Algirdas Brazauskas ir Latvijos prezidentas Guntis Ulmanis susitiko gegužės 20 d. Maišiagaloje, netoli Vilniaus, pasirašyti memorandumą dėl jūros sienos nustatymo, skelbia RFE/RL. Taip pat dalyvavo tų kraštų ministeriai pirmininkai Adolfas Šleževičius ir Maris Gailis. Buvo nutarta, kad Lietuva ir Latvija pasirašys nepilnateisės narystės sutartis su Europos sąjunga birželio 12 d. Susitikime buvo aptartas ir bendradarbiavimas energetikos srityje. Šios srities žinovų susitikimas bus rengiamas artimiausiu laiku. G. Ulmanis sutiko atvykti oficialiam vizitui į Lietuvą liepos 5 d.

Įsteigta atstovybė Kinijoje

ELTA praneša, kad gegužės 15 d. įsteigta Lietuvos diplomatinė atstovybė Kinijoje su ambasada Pekine. Vyriausybės nutarimas remiamas 1991 m. rugsėjo 14 d. bendra Kinijos liaudies respublikos ir Lietuvos deklaracija dėl diplomatinių santykių užmezgimo ir 1961 m. Vienos sutartimi dėl diplomatinių santykių. Laikinuoju reikalų patikėtiniu Kinijoje paskirtas užsienio reikalų ministerijos Azijos, Afrikos ir Okeanijos valstybių skyriaus vedėjas Dainius Voveris.

Rūpinamasi saugumo tarnyba

"Lietuvos aidas" (gegužės 13 d.) rašo, kad grupė seimo narių, atstovaujančių socialdemokratų, centristų, krikščionių demokratų, tautininkų, demokratų, politinių kalinių ir konservatorių partijoms, pasiuntė prezidentui Algirdui Brazauskui viešą laišką, išreiškiantį susirūpinimą, jog Lietuvoje nekliudoma veikti užsienio specialiųjų tarnybų struktūroms. Laiške teigiama, kad oficialiai nereaguojama į žiniasklaidoje plačiai skelbiamą buv. Sovietų Sąjungos KGB, SSKP bei kriminalinių sluoksnių susijungimą į organizuotas nusikalstamas struktūras, veikiančias tarptautiniu mąstu, NVS valstybėse bei Baltijos kraštuose. Lietuvos saugumo tarnyba "užsiima jai visai nebūdingais darbais", o bylos dėl išaiškėjusios veiklos prieš valstybę paprastai numarinamos, sovietinės tautžudystės vykdytojų teisminis persekiojimas vilkinamas. Valstybės institucijų neveiklumas, pareigūnų pasyvumas, nepareigingumas arba delsimas vykdyti teisingumą atrodo net tyčinis, pasak laiško autorių. Jų manymu, "kyla grėsmė, kad slaptosios tarnybos per priedangos struktūras ar kitokiais būdais gali perimti Lietuvos politinių procesų kontrolę". Prezidentas Brazauskas kviečiamas kartu su valstybės gynimo taryba susirūpinti Lietuvos saugumo būkle.

Gegužės 15 d. įvyko prezidento ir partijų atstovų pasitarimas dėl kovos su nusikalstamumu. Kaip rašo ELTA, "Susitikime iš esmės pripažinta, kad nusikalstamumą skatina ir netobuli privatizavimo įstatymai bei jų taikymo praktika". Dalyviai reikalavo, kad greičiau būtų priimti įstatymai dėl

(Nukelta į 2-rą psl.)

Šiame numeryje:

Keisti ar keistis?
Formalūs pokyčiai nedaug ką reiškia be moralinių vertybių
Duobės Lietuvos-Lenkijos santykiuose
Tyli Lietuvos žurnalistai gerų santykių vardan
Maskvinė iškilmė – istorinis nesusipratimas
Istorikai turi žiūrėti į visą karo tragediją, ne tik į jos dalį
Ir Venezuelai rūpi Lietuva
Gražiai priimta ir pagerbta Lietuvos delegacija
Didvyriai ir karo nusikaltėliai
Oro puolimai buvo taip pat karinis nusikaltimas
Latvijoje pas Daugpilio lietuvius
Darbštuolis monsinjoras buvo patekęs į kolchozo garbės sąrašą
Visi esame atsakingi
Kanados lietuvių fondo metinio susirinkimo apžvalga
Išeiviams metas apsispręsti
Kam priklausom: smilkytojams, opozicijos rėmėjams ar tvorininkams?
Gyvenimiškos minties žmogus
A. a. dr. Juozo Girniaus raštai ir veikla

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI
THE LIGHTS OF HOMELAND

2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ontario L5C 1T3, Canada.
Tel. 905-275-4672. FAX 905-275-1336.
Canada Post Canadian Publications Mail Sales Product Agreement nr.1001760
LEIDĖJAS: Kanados lietuvių katalikų kultūros draugija "Žiburiai"
REDAGUOJA: kun. dr. Pr. Gaida, Vyt. Kastytis, R. Sakalaitė-Jonaitienė, Č. Senkevičius, G. Gaižutienė. Metinė prenumerata – $40, pusmetinė – $20, rėmėjo – $50, garbės – $60 (Amerikoj – JAV dol.) oro paštu – $115. Pavieniai nr. – 1 doleris. Adresų keitimo reikalu kreiptis į "TŽ" administraciją. Skelbimai ruošiamam nr. priimami iki ketvirtadienio. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Rankraščiai taisomi redakcijos nuožiūra. Bendradarbių pasirašyti straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę.
Tėviškės žiburiai (The Lights of Homeland, USPS 740-550) is published weekly, except 1st a. 2nd week in August and 4th week in December by Lithuanian Canadian R.C. Cultural Soc. "Žiburiai", Inc., 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ont. L5C 1T3. Phone: 905-275-4672. U.S. office of publication, Lewiston, NY 14092. Membership fee: regular $40.00, supporter $50.00, honorary $60.00 per year. Second Class Postage paid at Lewiston, NY. US POSTMASTER: send address changes to: "Tėviškės žiburiai", P. O. Box 1195 Lewiston, NY 14092. CANADA POST: send address changes to 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ontario L5C 1T3. Printed in Canada.

RELIGINIAME GYVENIME

Viešosios nuomomės ir rinkos tyrimų centras "Vilmorus" 1993 m. Lietuvoje apklausė 1009 lietuvius, 518 rusų ir 485 lenkus. Tos apklausos duomenimis, 9% lietuvių laiko save tikinčiais be konkrečios religinės orientacijos, 5% — ateistais; kitas religijas išpažįsta 1% lietuvių, 9% neapsisprendę. Aplamai Lietuvoje save katalikais laiko 75%. Tikėjimą išpažįstančių Lietuvos lenkų yra 94%.

Šalpos ir globos veikla esanti nemažiau svarbi už Dievo žodžio skelbimą ar kitą pastoracinę veiklą, pareiškė kardinolas Vincentas Sladkevičius balandžio 12 d. laiške Kauno arkivyskupijos kunigams, pabrėždamas socialinio darbo reikšmę ir svarbų "Caritas" organizacijos įnašą toje srityje. Ragino balandžio 30 d. surengti rinkliavą šios organizacijos reikalams, priminė gegužės pradžioje Romoje įvykusią tarptautinę "Caritas" konferenciją.

"Gloria Deo" — katalikų dailininkų paroda veikė balandžio 10-22 d.d. Kauno kunigų seminarijoje. Su savo kūriniais dalyvavo šešiolika menininkų. Tai jau antroji tokio pobūdžio paroda. Kristaus gyvenimo tematikoje dauguma dailininkų laikosi tradicinių kūrimo principų. Dailės žinovės R. Andriuškytės vertinimu, stipriausi parodoje buvo E. Saladžius ir K. Vasiliūnas. Tačiau esama ir kitų dailininkų — K. Jeroševaitė, A. Andziulytė, E. Velaniškytė, A. Vaitkūnas — sukūrusių religine tematika stiprių kūrinių, bet šioje parodoje nedalyvavusių.

Religijos studijų ir tyrimo centras prie Vilniaus universiteto balandžio 10-11 d.d. surengė tarptautinę konferenciją tema "Krikščioniškas socialinis mokymas: jo principai ir taikymas". Tikslas — visuomenę išsamiau supažindinti su krikščioniškuoju socialiniu mokymu. Renginyje dalyvavo daug svečių iš užsienio ir padarė pranešimus. Bendrąjį posėdį atidarė VU rektorius prof. dr. R. Pavilionis, pranešimą tema "Bažnyčia ir pasaulis" paskaitė apaštalinis nuncijus arkivyskupas Justo Mullor Garcia.

Moksleivių ateitininkų akademija "In Christo" įvyko balandžio 17-22 d.d. Eišiškėse. Dalyvavo apie 130 jaunuolių iš visos Lietuvos. Į renginius ateitininkai kvietė ir ten gyvenantį rusų bei lenkų jaunimą. Akademija buvo skirta susipažinimui su Vatikano II susirinkimo dokumentais ir aktualiausiomis enciklikomis. Daug paskaitų skaitė dr. Petras V. Kisielius iš JAV. Akademijoje dalyvavo arkivyskupas metropolitas Audrys J. Bačkis. Buvo priimtos rezoliucijos dėl abortų uždraudimo, masinės nekultūros srauto stabdymo, dėl Čečėnijos nepriklausomybės pripažinimo ir lietuvybės išsaugojimo Vilniaus krašte. Surengtose vakaronėse pasirodė Eišiškių mokyklos ansamblis bei kitos grupės. Buvo ir kūrybos bei talentų vakaras.

Religinės muzikos festivalis Šiauliuose, trukęs visą savaitę, baigėsi iškilmingu koncertu Šv. Petro ir Povilo šventovėje. Festivalyje klausytojus džiugino chorai, solistai ir muzikantai iš Lietuvos ir kitų kraštų. Pagrindiniai festivalio organizatoriai — dekanas kun. K. Jakaitis ir kamerinio choro "Polifonija" vadovai Danutė ir Sigitas Vaičiulioniai. Festivalio atidarymo dieną naujuosius vargonus pašventino vysk. S. Tamkevičius. Vargonus padovanojo Vokietijos Bargteheidės miestelio krikščionių bendruomenė.

Vysk. M. Valančiaus blaivybės sąjūdis, Krašto apsaugos bičiulių klubas ir Lietuvos švietimo taryba paskelbė nuo birželio 1 iki 15 d. susilaikymą nuo alkoholio vartojimo ir kovą su šūkiais "Negamink! Neprekiauk! Nepirk! Negerk! Nevaišink!" Raginama organizuoti masinius renginius, birželio 14 d. visose šventovėse aukoti Mišias prašant Dievą suteikti jėgų gintis nuo to blogio. Numatomos Vilniuje ir eitynės nuo seimo rūmų iki Kryžių kalno.

Kaišiadorių vyskupas J. Matulaitis bal. 5 d. vadovavo susirinkimui, kuriame paskaitas vyskupijos kunigams skaitė svečiai iš Vokietijos Magdeburgo: teologijos dr. kun. K. H. Harmansa ir pasauliečių sielovados srityje dirbanti H. Siegel. Paskaitos lietė Vatikano II susirinkimą. Svečiai taipgi susitiko su Alytaus, Molėtų bei Kaišiadorių katechetais.

Hans Rudolf Neukomm, Šveicarijos pilietis, jau keleri metai organizuoja labdaros siuntas Lietuvos "Caritas" federacijai ir Kauno Raudonojo kryžiaus ligoninei. Balandžio 21-29 d.d. Kauną pasiekė šeši dideli sunkvežimiai.

(Žinios iš leidinio "Katalikų Bažnyčia Lietuvoje")

Lenkų kunigų sąjunga JAV-bėse parengė programą, kurios tikslas palaikyti lenkų bendruomenės kultūrinį ir religinį tapatumą. Programa numato steigti pastoracinius centrus, pabrėžia, kad yra būtina išlaikyti Mišias lenkų kalba. Nustatyta, kad vis daugiau lenkų kilmės katalikų palieka lenkiškas parapijas. Išeiviai iš Lenkijos sudaro 20% visų JAV katalikų, kuriuos aptarnauja 4.000 kunigų. Antros ar trečios kartos ateivių išsiskirstymo po plačiąją amerikietišką visuomenę problema ta pati, kuri liečia ir kitų tautybių grupes, taigi ir lietuvius. JAV vyskupai pabrėžia, kad reikia atsižvelgti į kintančią tautinę sudėtį vyskupijose ir esą geriau perduoti šventovę kitai tautinei bendruomenei negu ją visai uždaryti. Paskutinis pavyzdys lietuvių nenaudai — tai Čikagos Town of Lake rajone buvusios lietuviškos Šventojo Kryžiaus šventovės perleidimas meksikiečiams. **Inf.**

REMKIME KANADOS LIETUVIŲ FONDĄ!

Iki šiol šis fondas išleido per 1,100,000 dolerių lietuviškai kultūrai, menui, švietimui paremti. Pagrindinis fondo kapitalas yra neliečiamas, tiktai palūkanos skiriamos lietuviškai veiklai įvairiose srityse.

Sudarydami testamentus, bent dalį turto palikime Kanados lietuvių fondui (Lithuanian-Canadian Foundation).

Tapkime šio fondo nariais ir aukokime jam! Visos aukos atleidžiamos nuo valstybinių pajamų mokesčių.

Testamentines ir kitas aukas siųsti:

Lithuanian-Canadian Foundation, 1573 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6P 1A6.

FONDO TIKSLAS – LIETUVYBĖS IŠLAIKYMAS

Maskvinė iškilmė - istorinis nesusipratimas

Maskvoje ir kitur valstybiniu mastu buvo iškilmingai paminėta Antrojo pasaulinio karo 50 metų sukaktis džiaugsmingomis kalbomis bei paradais. Ypač buvo liaupsinama Sovietų Sąjungos pergalė, pavergusi pusę Europos. Toji pergalė reiškė vergiją daugeliui tautų, o vakariečiams – šaltąjį karą. Vis dėlto vakariečių vadai vyko Maskvon ir naiviai dalyvavo sovietų liaupsinime

S. POVILAS ŽUMBAKIS, Čikaga

Vakaruose, ypač Amerikoje, istorija nėra plačiai vertinama. Nelabai svarbi. Dauguma amerikiečių nežino net pagrindinių Amerikos istorijos faktų. O kas dėjosi prieš 50 metų Europoje — tai sena pasaka, kurios detalės seniai išblukusios, nesuprastos ir nereikšmingos šių dienų žmonėms . . .

Istorijos šešėliai

Rusai, suprasdami istorijos prasmę geriau negu amerikiečiai, išnaudoja istorijos niuansus. Jie dar kartą sugebėjo suvedžioti naivius prezidento B. Clinton'o valdžios vyrus — vardan bendradarbiavimo, draugystės ir taikos.

Maskvoje B. Clinton'as nebuvo vienas. Su juo dalyvavo per 50 kitų pasaulio vadų. Jie išsirikiavo prie Lenino mauzoliejaus — šalia vieno didžiausių šio šimtmečio nusikaltėlių — Lenino paminklo vardan sąjungininkų pergalės! Vardan Europos "išvadavimo" iš nacių!

Išsirikiavę demokratinių valstybių vadai stovėjo Boriso Jelcino šešėlyje. Pro juos išdidžiai žygiavo rusų kariškiai, įspūdingai pasidarbavę žudynėse Čečėnijoje! Nors B. Jelcinas "nusileido" B. Clinton'ui ir sutiko, kad pagrindinis karinis paradas bus keliomis gatvėmis toliau nuo "švelnios" karinės jėgų demonstracijos. Vis dėlto mūsų prezidentas pagerbė žudikus, kurie savo darbais panašūs į tuos, kurie smaugė Rytų Europą po jos "išvadavimo".

Šiandieniniai įvykiai Kaukazo šalyse primena visiems suprantantiems istoriją, kad ši demonstruojanti kariuomenė nesiskiria nuo sovietinių raudonarmiečių sadistų, plėšikavusių mūsų ir kaimyninėse valstybėse po "išvadavimo".

Smerkiamas tik Hitleris

JAV žiniasklaida aprašė ir transliavo svarbųjį minėjimą — didžiąją sovietų "patriotinio karo" pergalę, ne Vakarų šalių laimėjimą. Amerikiečių, anglų, prancūzų ir kitų demokratinių valstybių pasiaukojimas ir kova prieš diktatūrą buvo vos paminėta. Didieji sovietiniai nuostoliai ir aukos vyravo spaudoje.

Daugiausia buvo minimos tik Holokausto kančios ir bolševikų nuostoliai. Net faktas, kad J. Stalinas ir jo kolegos išžudė daugiau savųjų negu patys nukentėjo per karą nuo nacių, nebuvo paminėtas.

Kinijos komunistų skerdynės, prasidėjusios tuo pačiu metu, irgi nebuvo paminėtos. A. Hitleris, atrodo, yra vienintelis šio šimtmečio velnias. Vieninteliai blogieji — naciai. Jie išžudę daugiausia nekaltų žmonių ir t.t.

Aišku, A. Hitleris ir naciai užsitarnavo viso pasaulio pasmerkimą. Nėra žodžių, kuriais būtų galima išreikšti žmonijai padarytą žalą ir skausmą. Bet A. Hitleris buvo tik vienas iš kelių didžiųjų žudikų. Istorikai turi žiūrėti į visą karo tragediją, į viso pasaulio kančių visumą, kurią sukėlė diktatoriai Vokietijoje, Japonijoje, Sovietų Sąjungoje ir Kinijoje.

Atsižvelgiant į aukų skaičių, A. Hitleris užsitarnauja tik trečią vietą pragaro premijų sąraše. Prieš jį stovi komunistai — Mao ir Stalinas, toli pralenkę savo kolegą nacį nužudytųjų skaičiais. Jeigu vienų nuodėmės yra išvardijamos, o kitų lengvai pamirštamos ir kartais net išteisinamos, — istorijai ir teisingumui gresia pavojus.

Jeigu žmogaus skausmas, kančios ir mirtis yra svarbūs tik tuomet, jeigu žuvęs priklausė kokiai tautybei, tai iš skausmo yra daroma politika. Iš tokios istorijos kyla tik propaganda, kuri ne tik iškraipo istorijos faktus, bet ir teršia visų žuvusiųjų atminimą. Yra prasminga prisiminti žiauriai žuvusius nuo nacių Holokausto, tačiau nereikia pamiršti ir jų kančių kolegų, žuvusių nuo panašiai nesveikų, sadistų, tik apsivilkusių kitokia diktatoriaus uniforma.

Mirusiųjų negalima pamiršti. Negalime pamiršti nukankintų ir sunaikintų nekaltų žmonių. To reikalauja mūsų tikėjimas. To reikalauja mūsų žmogiškumas. To reikalauja teisingumas.

Naudojant nukentėjusius politinei veiklai, yra įžeidžiamas jų atminimas. Tų masinių žudynių pavertimas keršto įrankiu skriaudžia ir išnaudoja aukas.

Istorinis nesusipratimas

Antrojo pasaulinio karo pabaiga Europoje toli gražu nereiškė laisvės ar taikos. Tai buvo tik žudynių ir kančių metodikos pakeitimas. Pusę Europos išvadavo Amerika, Anglija, Kanada. Kita pusė pateko į vergiją. Tos vergijos priežastis — sovietinis komunizmas.

Prezidentui B. Clintonui apsisprendus vykti į Maskvą, o ne į Londoną minėti tos šventės, buvo istorinis nesusipratimas, aiškiai parodantis jo istorinį nesubrendimą ir nejautrumą.

O Lietuvai karo pabaigos diena (gegužės 8-oji, kaip kad švenčiama Vakaruose, nes tą dieną 1945 metais naciai kapituliavo) yra svarbi, bet tai nėra džiaugsmo diena. Vieno diktatoriaus pralaimėjimas Lietuvai nieko nedavė, nes ji be jokio atsipūtimo, be vienos dienos laisvės pateko į kito, lygiai tokio pat žiauraus budelio rankas.

Kadangi Lietuva šiuo atveju yra daugiausia minima tik negatyviai, kaip prisidėjusi prie nacių žudynių, tai niekam nesvarbu, kaip ji, kartu su milijonais kitų nekaltų kraštų, pateko į stalininį rojų — "išvadavimą"!

Praėjus šiai išpūstai ir neteisingai vertinamai šventei, lietuviai turėtų pradėti savo kančių minėjimą — naujausių kančių (trečios okupacijos), kurios prasidėjo 1944-siais. Pirmos kančių istorijos pradžia — 1940-ieji, antros — 1941-ieji.

Norint pilnai įvertinti 1944-ųjų Lietuvos kančių pradžią, galima pradėti su J. Stalino pakrikštytos Lietuvos 16-ios divizijos darbais, dar detaliau atskleidžiant to dalinio SMERŠ vieneto istoriją. Pradžiai reiktų pastudijuoti pačių dalyvių užrašus, nes jie rašė savo prisiminimus ne tiems laikams, o 1000 metų bolševikų istorijos ateičiai. Jų prisiminimai, išversti į civilizuotą kalbą, mums ir istorijai atvers pilną tų dienų istoriją, "išvadavimo" prasmę lietuviams ir jų kančių bendrininkams, visai Rytų Europai.

Tad V-E (Victory in Europe) turėtų būti pavadinta V-1/2 E! (Pusės Europos išvadavimo diena!). (ALRP)

A†A

JUOZUI RASTAPKEVIČIUI,

vienam iš pirmųjų Kanados lietuvių fondo narių, iškeliavus amžinybėn, žmonai TERESEI, sūnums ALGIUI ir LEONUI, dukrai ZITAI su šeimomis gilią užuojautą reiškia –

Kanados lietuvių fondas

A†A

JONUI PURTULIUI

mirus St. Petersburg Beach FL,

liūdesio valandoje nuoširdžią užuojautą reiškiame žmonai ELENAI ir sūnui VYTAUTUI. Kartu dalinamės Jūsų skausmu –

Stasys ir Sofija Rakščiai

Savaitė Lietuvoje

(Atkelta iš 1-mo psl.)

valdininkų pajamų ir turto deklaravimo, įvestas valstybės tarnautojų teisės normų rinkinys, numatantis aiškesnę atsakomybę už tarnybinius prasižengimus už piktnaudžiavimą. Dėl konservatorių pasiūlymo pasitelkti visuomenę į viešosios tvarkos apsaugą bendra nuomonė buvo, jog reikia priimti įstatymus, liečiančius tokių savanorių teises ir pareigas.

Paminėta seimo 75-oji sukaktis

Gegužės 15 d. Lietuvos seimo iškilmingu posėdžiu buvo pažymėtas Lietuvos steigiamojo seimo 75-metis. ELTA praneša, kad jame dalyvavo Kovo 11-osios akto signatarai, vyriausybės nariai, konstitucinio, aukščiausiojo teismų pirmininkai ir teisėjai, užsienio valstybių ambasadoriai bei laikinieji patikėtiniai Lietuvoje, religinių bendrijų vadovai, politinių partijų ir organizacijų atstovai.

Centro sąjunga jungiasi su liberalais

ELTA rašo, kad išplėstiniame Lietuvos centro ir Liberalų sąjungų posėdyje nutarta, jog jų įgaliotosios grupės surengs bendro partijų veikimo nuostatus iki pirmojo būsimųjų seimo rinkimų tarpsnio. Abi partijos žada siūlyti savuosius kandidatus į 1998 metais vyksiančius prezidento rinkimus. Tai tvirtino Centro sąjungos pirmininkas ir seimo pirmininko pavaduotojas Egidijus Bičkauskas.

Sugriežtinta alkoholio kontrolė

BNS pranešimu, gegužės 15 d. Lietuvos prezidentas Algirdas Brazauskas pasirašė alkoholio kontrolės įstatymą, kuris buvo seimo priimtas balandžio mėnesį. Juo sugriežtinamos taisyklės dėl alkoholio pardavinėjimo ir neleidžiama reklamuoti alkoholio televizijoje, per radiją ar spaudoje. Negalima pardavinėti namų gamybos alaus arba vyno, nė stipresnio alkoholio. Pardavinėjimo leidimai taip pat ribojami pagal gyventojų skaičių. **RSJ.**

KĘSTAS

Projektuoju ir gaminu paminklus,

darau skulptūras, portretus, bareljefus iš įvairių medžiagų (granito, vario, plieno, molio, medžio) pagal užsakovo pageidavimus.

Skambinti telefonu **905 643-4990** Kęstučiui Keparučiui.
Adresas: 1053 Barton St. E., Winona, Ontario L8E 5H1

Įrašas Seinų bazilikos koplyčioje, kurį tik retas Lietuvos spaudos atstovas aplanko

Duobės Lietuvos-Lenkijos...

(Atkelta iš 1-mo psl.)

Praeities vertinimas

Lietuvos-Lenkijos draugiškų santykių ir geros kaimynystės sutartyje abiem šalim paliekama galimybė skirtingai vertinti bendrą praeitį. Taigi Lietuva sąmoningai pasirinko sudėtingesnį ir sunkesnį abiejų tautų geresnio susipratimo ir pažinimo kelią. Tad nėra ko vėliau stebėtis ar piktintis, jei Lenkijos mokykloms skirtuose istorijos vadovėliuose dar ilgai bus rašoma, kad Lietuva okupavo Vilniaus kraštą . . .

Prof. Vytautas Landsbergis, kalbėdamas apie tai, kokia turėtų būti Lietuvos-Lenkijos geros kaimynystės ir draugiškų santykių sutartis, ne kartą yra sakęs, jog praeities, o ypač tarpukario laikotarpio įvertinimas yra būtinas todėl, kad tik ant gero, sąžiningo ir teisingo pagrindo galima statyti ateitį.

Lenkija ir Vokietija

Taip pasielgė Lenkija ir Vokietija. Ir šiandien, kaip minėjau, lenkų tauta ne tik nejaučia vokiečiams keršto ar neapykantos, bet įmanomas buvo Lenkijos užsienio reikalų ministerio atsiprašymas vokiečių tautos už kelių milijonų vokiečių išvijimą iš savo žemių Silezijoje. Nors Vokietijoje gyvena kelis kartus daugiau lenkų nei Lietuvoje, tautinių mažumų problemos niekuomet nebuvo iškeltos į tarpvalstybinių santykių lygį. Suprantama, Lenkijai visai kitą svorį turi santykiai su Vokietija nei su Lietuva, bet vis dėlto buvo įmanoma ir Lietuvos-Lenkijos santykius pakreipti kita linkme. O ir pati sutartis teikia nemažas galimybes abiem šalims naujai formuoti santykius, bet, deja, Lietuva nerodo didesnio aktyvumo. Tai pastebima ypač kultūros srityje. Jei Lietuvoje retransliuojama Lenkijos televizija, galima reikalauti, kad Lenkijoje bent būtų rodomos Lietuvoje paruoštos laidos apie Lietuvą. Jei Lenkijos valstybinio radijo užsienio laidų redakcija ruošia laidas ir lietuvių kalba, skirtas Lenkijos įvaizdžio formavimui Lietuvoje, tai kodėl Lietuva negalėtų pasirūpinti panašiu būdu gerinti savo įvaizdį Lenkijoje?

Lenkų veiklumas

Lenkija rodo labai didelį aktyvumą: populiarina savo meną, kultūrą Lietuvoje, platina savo leidinius, filmus, rengia koncertus. Vienas iš daugelio pavyzdžių gali būti lenkų filmo savaitė Vilniuje, didžiausiame kino teatre. Įėjimas laisvas — tik tu eik žmogau ir žiūrėk. Renginį garsino ir lietuviški, ir lenkiški laikraščiai. O kai praėjusiais metais buvo surengta lietuviško dokumentinio filmo apžvalga Varšuvoje, nieks apie tai nerašė, nei nekalbėjo. Renginys vyko mažutėje vengrų kultūros instituto salėje. Pavyzdžių galima pateikti labai daug. Ir ne visuomet lietuviškų renginių Lenkijoje silpnoji pusė yra lėšų stoka.

Lietuvos pasyvumas

Žinant, kad Lenkijos vyriausybė ir visuomenė tokį didelį dėmesį skiria savo tautiečių Lietuvoje reikalams, Lietuva taip pat galėtų išnaudoti šį veiksnį savo naudai. Juk Lietuvoje tautinių mažumų, o ypač lenkų, reikalai sutvarkyti yra pavyzdingai. Galima būtų paruošti dokumentinių filmų, reportažų šia tema ir lygiateisiškumo pagrindu prašyti parodyti juos per Lenkijos televiziją. Pastaroji, rengdama reportažus apie savo tautines mažumas, per daug nesigilina į jų problemas, o parodo tik tai, ką nori, kad kiti pamatytų. Lietuva juo labiau galėtų ne tik Lenkijoje, bet ir visoje Europoje pasigirti, kaip puikiai išspręsti yra tautinių mažumų, ypač lenkų, reikalai, parodyti, kiek jie turi mokyklų, meno sambūrių, leidinių, ir t.t. Lietuvos tautinės mažumos galėtų tapti "eksportine preke". Kurgi kitur pasaulyje rasite valstybinės televizijos žurnalistą, kuris su savo piliečiu kalbėtų per vertėją, kaip tai darė "Panoramos" žurnalistas, kalbindamas lenkų mokinuką iš Medininkų mokyklos?

Arba kitas pavyzdys: "Lietuvos aido" skaitytojas atsiuntė redakcijai lenkų kalba rašytą laišką, kuriame pamoko, tarp kitko, lietuvius demokratijos (atseit, nedemokratiška neregistruoti lenkų universiteto Vilniuje). Redakcija laišką išvertė į lietuvių kalbą ir išspausdino. Ar jūs Kanadoje mėginate lietuviškai rašyti laiškus, tarkim, "The Toronto Star", redakcijai? O Lietuvoje ne tik galima, bet ir vertėjas atsiranda! Kartais imi ir suabejoji: kur baigiasi riba tarp tolerancijos tautinėms mažumoms ir prasideda savos tautos, kalbos ir valstybės negerbimas?

Daugiau apdairumo!

Kai prieš metus Lenkijos prezidentas Walęsa su oficialiu vizitu nuvyko į Lietuvą, programoje turėjo numatytą apsilankymą Vilniaus universiteto polonistikos katedroje, kur susitiko su šios katedros darbuotojais bei studentais.

Šiais metais Lenkijoje lankėsi Lietuvos prezidentas ir švietimo ministeris, o delegacijos sudėtyje buvo ne tik keli lenkų sąjungos bei kitų organizacijų veikėjai, bet ir Vilniaus universiteto polonistikos katedros vedėjas. Lietuvos delegacija rado vos pusvalandį laiko susitikti su Lenkijos lietuvių atstovais, į Varšuvą atvykusiais net iš Seinų ir Punsko, bet nerado nei laiko, nei reikalo aplankyti lituanistikos katedrą Varšuvos universitete . . . Tik lenkų žurnalistai pastebėjo ir su pašaipa parašė, jog Lietuvos prezidentas "savo" mažumai tesurado vos pusę valandos. O Lietuvos žurnalistai, matyt, gerų santykių vardan, prasidėjus susitikimui, išėjo iš salės ir neparašė nieko . . .

Keisti taktiką

Galbūt valdžios viršūnėse tarpvalstybinių santykių temperatūra matuojama vizitų, oficialių ir neoficialių pasisvečiavimų skaičiumi. Be abejonės, ši Lietuvos valdžia šioje konkurencijoje pirmauja. Bet valdžios keičiasi, o visuomenės pasilieka tos pačios. Todėl, mano nuomone, būtina yra keisti lenkų požiūrį į Lietuvą ir lietuvius. Kad lenkų visuomenės simpatijos Lietuvai nepriklausytų vien tik nuo to, kiek ir kokių nuolaidų Lietuvos pusė padarė tenykščiams lenkams, kiek paminklų leido pastatyti AK kariams, kiek įsteigė naujų lenkiškų mokyklų ir davė pinigų lenkiškiems laikraščiams ir t.t. Nes taip grindžiami tarpusavio santykiai gali keistis kasdien — kaip pavasario oras.

Vilniečiai visuomenės veikėjai Kanadoje su svečiais iš Lenkijos Toronte. Stovi iš kairės: J. BUDRYS, ST. JAKAITIS; sėdi: BR. SAPLYS, Ž. MAKAUSKIENĖ ir dr. BR. MAKAUSKAS (abu pastarieji iš Varšuvos)

Vilnijos lietuviai tarp kitataučių

Vilnijos draugija ir Rytų Lietuvos tautiečių rūpesčiai bei darbai atstačius Lietuvos nepriklausomybę • Dar tebevyrauja lenkiškos ir rusiškos mokyklos • Per mažai rūpinamasi lietuviškomis mokyklomis

KAZIMIERAS GARŠVA,
Vilnijos draugijos vicepirmininkas

1995 m. balandžio 22 d. įvyko eilinis Vilnijos draugijos suvažiavimas. Aptarti atlikti darbai, dabartinės Rytų Lietuvos problemos, paminėtas Vilniui vaduoti sąjungos 70-metis, priimti dokumentai, išrinkta taryba (pirmininkas – E. Gečiauskas, vicepirmininkai – K. Garšva, J. Aukštaitis).

Suvažiavimą sveikino ir visuose renginiuose dalyvavo Vilniaus krašto lietuvių sąjungos išeivijoje vicepirmininkė Eugenija Bulotienė. Jiedu su Broniumi Sapliu išrinkti draugijos garbės nariais. Tarp svečių – seimo pirmininkas Č. Juršėnas, partijų atstovai, Sąjūdžio pirmininkas R. Batūra, Lietuvos istorijos instituto direktorius A. Tyla ir kiti.

Tęsdama Vilniaus krašto lietuvių organizacijų ir VVS darbą, draugija veikia nuo 1988 m. pavasario. Yra apie 500 narių ir 2000 rėmėjų. Skyriai – Vilniuje, Kaune, Panevėžyje; Vilniaus, Šalčininkų, Švenčionių, Ignalinos rajonuose; pavieniai nariai – ir kitur. Draugijos skyrius siekiama atkurti rytiniuose ir visuose kituose Lietuvos respublikos rajonuose, išlaikant ryšius su etninių žemių lietuviais dabartinėje Gudijos respublikoje.

Seimui, Lietuvos prezidentui per dvejus metus draugijos įteikta 100 raštų su pasiūlymais šalinti okupacijų padarinius. Seimui baigiant kadenciją, ryšiai gerėja, abi organizacijos galėtų net viena kitą papildyti. Išėjo knygos: "Dieveniškės", H. Turskos "Apie lenkų kalbos arealų kilmę Vilniaus krašte", "Armija krajova Lietuvoje"; pasirodys VKLS leidinys "Vilniečių veikla išeivijoje" ir t.t.

Birželio 4 d. bus tradicinis senųjų vilniečių suėjimas, rugsėjo 23 d. paminėsime Vytauto Didžiojo gimnazijos 80-metį (rengiamasi atkurti ir pačią gimnaziją); spalio 28 d. organizuojama konferencija "Vilniaus krašto okupacija ir dabartiniai padariniai"; vasario 17 d. – trečiasis Rytų Lietuvos moksleivių konkursas.

Vilnija dėkinga VKLS ir Kanados lietuvių fondams, remiantiems Rytų Lietuvą. "Tėviškės žiburiai" yra bene vienintelis didesnio tiražo pasaulio lietuvių laikraštis, su "Voruta", "Lietuvių godomis", "Aušra", spausdinantis labai svarbius straipsnius apie Lietuvos rytus.

Lietuvoje yra apie 500 Lenkijos firmų, kuriomis, pagal Londono radiją pridengiama ir žvalgyba. Iš kitos pusės – "globėja" Rusija. Net Vilniaus krašto katechetus rengia Lenkijos dėstytojai antrojoje aukštojoje Lietuvos lenkų mokykloje prie Šv. Dvasios šventovės.

Gegužės 10 d. Vilnijos draugija organizavo Rytų Lietuvos švietimo aptarimą.

Jau penkeri metai atkurta nepriklausoma demokratinė Lietuvos respublika, kurios valstybinė kalba – lietuvių. Bet okupacijų padariniai lieka. Vilniaus rajone iš 74 mokyklų tik 18 lietuviškos, Šalčininkų rajone – iš 57 tik 15 dėstoma valstybine kalba. Rusų šiuose rajonuose tėra 8% ir 4%, tuo tarpu rusiškose mokyklose čia tebesimoko net 30% ir 36% mokinių (palyginus su tautine sudėtimi, atitinkamai 4 ir 9 kartus daugiau). 1864 m. carui uždraudus lietuvių spaudą, dauguma lietuvių į pietus nuo Vilniaus buvo priversti pereiti prie "paprastosios" (gudų) kalbos, bet dabar jiems siūlomos mokyklos buvusių okupantų užsienio kalba – daugiausia rusų arba lenkų kalba. Ši kalba dažnai nėra gimtoji. Dėl katalikų tikybos Rusijos ir Lenkijos okupacija prieš šimtmetį lietuviškai kalbėjusiems vietiniams gyventojams primetė lenkų tautybę.

Lietuvos statistikos departamento šiemet paskelbtais duomenimis, 58% Seinų krašto lietuvių mokėsi lenkų kalba ir tik 42% – lietuviškai. Pusė lenkais užrašytų asmenų Lietuvoje dabar norėtų leisti savo vaikus į mokyklas valstybine kalba, 40% – lenkų kalba 4% – rusų kalba. Kad ši tėvų teisė būtų įgyvendinta, rusiškos mokyklos toliau turi būti pervedamos ne į užsienio lenkų kalbą, bet į valstybinę lietuvių kalbą, kadangi statyti naujų mokyklų dabar nėra ekonominių galimybių.

Lenkų sąjunga Lietuvoje su savo pasitelktais mokytojais, psichologais, medikais, abiturientais pradėjo daryti tėvams spaudimą, kad jie neleistų vaikų į mokyklas valstybine kalba. Tai pažeidžia Lietuvos respublikos konstitucijos 14, 22, 26, 28, 29, 38 straipsnius ir kitus įstatymus. Tėvų teisė ir pareiga yra nevaržomai auklėti savo vaikus be neteisėto kišimosi į jų asmeninį ir šeimyninį gyvenimą.

Valstybinės mokyklos tuojau pat turi būti aprūpinamos patalpomis, inventoriumi, mokymo priemonėmis, tėvams sudarant galimybę pasirinkti vidurinę mokyklą pageidaujama kalba. Mokytojai turi gauti žemės sklypus, lengvatinius kreditus gyvenamiesiems namams statyti; darbo vietoje jie turi būti priregistruoti, gauti atlyginimą už papildomą darbą mokant pakankamai valstybinės kalbos nemokančius vaikus.

Laikas pradėti daugiau ginti Lietuvos valstybės ir piliečių interesus.

Turner & Porter laidotuvių namai
436 Roncesvalles Ave, Toronto 3, Ont.
Tel. 416 533-7954

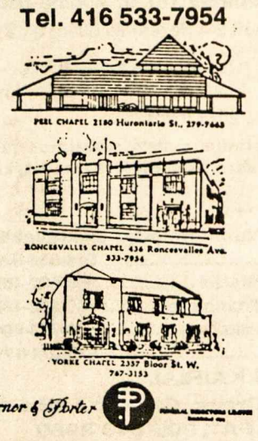

Ir Venezuelai rūpi Lietuva

Ji padeda spręsti energetines Lietuvos problemas. Tuo tikslu lankėsi čia ir Lietuvos delegacija, vadovaujama ministerio pirmininko Adolfo Šleževičiaus

V. UTENIS, Caracas

Nuo pat Lietuvos respublikos ambasados įsteigimo Venezueloje, vienas svarbiausių projektų buvo ir tebėra padėti Lietuvos vyriausybei išspręsti energetines problemas, nes be to ekonominis krašto atstatymas yra vargiai įmanomas. Jau nuo 1993 m. visa eilė ambasados organizuotų delegacijų vyko į Lietuvą tartis su vyriausybės įstaigomis dėl Lietuvos aprūpinimo naftos žaliavomis, dėl naftos terminalo statybos Būtingėje, įjungiant į konkurso dalyvių eiles bei tiesiogines derybas žymią prancūzų firmą "Bouygues". Taip pat tartasi dėl Lietuvos aprūpinimo orimulsija – sunkiųjų naftos gaminių bituminiu kuru – šiluminei energijai gaminti ir galbūt ją net eksportuoti.

Antroji didumu pasaulyje Venezuelos naftos įmonė PDVSA, palankiai atsiliepdama į ambasados kvietimą, vyko į Vilnių, Klaipėdą ir Mažeikius svarstyti bendros naftos perdirbimo įmonės steigimo galimybių. Reikalą sunkino neturėjimas naftos terminalo ir naftotiekio iš uosto į Mažeikius. Reikia moderninti Mažeikių įmonę, kad galėtų būti perdirbtas ne vien Uralo tipo pusiau lengvos naftos žaliavos, bet ir sunkioji nafta, kuria prekiauja Venezuela. Buvo svarstytas trišalės sutarties galimybė: Venezuela pirktų ar keistų savo naftą į rusų tipo naftą, kaip tai sėkmingai yra daroma Rytų Vokietijoje, kur Venezuela sėkmingai vykdo "joint venture" programą, naudodama išskirtinai Uralo tipo naftos žaliavas.

Lietuvos vyriausybė gerai suprato, jog reikia turėti ir kitą planą, nes Rusija ne kartą pasirodė esanti nepatikimas verslo dalininkas, nesilaikąs susitarimo, o kartais naudojąs naftą politinio spaudimo tikslais. Praėjusią žiemą Rusija irgi buvo laikinai sustabdžiusi naftos žaliavų bei dujų tiekimą, ir tik vyriausybės sukauptų išteklių dėka lietuvių tautai neteko kęsti šalčio, kaip tai įvyko prezidento rinkimų išvakarėse 1993 m. pradžioje.

Dvejus metus vyriausybė studijavo galimybes ir svarstė įvairius siūlymus ir apsisprendė savo žvilgsnį kreipti į Venezuelą, o eventualiai ir į Kolumbiją. Šiuo metu pagrindinis tikslas – ištirti naujos kuro rūšies – orimulsijos eksporto į Lietuvą galimybes. Dėl to šių metų balandžio 24-30 d.d. Lietuvos vyriausybės delegacija atvyko į Venezuelą ir Kolumbiją svarbiems pasitarimams bei galimiems sprendimams.

Delegacijos nariai

Delegacijai vadovavo min. pirmininkas Adolfas Šleževičius. Be ambasadoriaus dr. Vytauto Dambravos, į delegacijos sudėtį įėjo Lietuvos energetikos ministeris Algimantas V. Stasiukynas, susisiekimo ministeris Jonas Biržiškis, užsienio reikalų viceministeris (valstybės sekretorius) Albinas Januška, Lietuvos Banko valdytojas Kazimieras Ratkevičius, Elektrėnų jėgainės direktorius Pranas Noreika, Klaipėdos valstybinės naftos įmonės generalinis direktorius Martynas Gusiatinas, vyriausybės atstovas spaudai Vilius Kavaliauskas ir Vilniaus televizijos direktorius Vytautas Kvietkauskas. Premjerą lydėjo jo asmens sargybinis Saulius Mažrimas. Vizito programą planavo ambasada.

Į Caracas miestą Lietuvos delegacija atvyko balandžio 24 d. Užsienio reikalų ministerijos vardu jį pasveikino prezidentinės užsienio reikalų patariamosios komisijos generalinis direktorius ambasadorius Jorge D'Angelo Bruno ir protokolo vadovybė.

Aukštieji svečiai buvo apgyvendinti ištaigingame "Eurobuilding" viešbutyje. Net ir po labai ilgos kelionės poilsiui nebuvo laiko, nes už keturių valandų prasidėjo ilga dienos programa. Vizito metu delegacija turėjo apie 40 atskirų programų – taigi sunkų darbo krūvį.

Iškilmės ir pasitarimai

Darbo diena prasidėjo vainiko padėjimu prie P. Amerikos išlaisvintojo Simono Bolivaro karsto. Lietuvos premjerą ir delegaciją sutiko bei pasveikino valstybės panteono direktorius Rodolfo Sepulveda.

Atlikus prezidentinėi garbės sargybai paradinę dalį, Lietuvos premjeras, padedamas ambasadoriaus, padėjo puošnų vainiką ir atidavė pagarbą Amerikos išlaisvintojui. Čia pirmą kartą istorijoje Venezuelos karinio laivyno orkestras pasigėrėtinai atliko Lietuvos, o vėliau ir Venezuelos himnus. Po to sekė iškilmingas aktas, garbingam svečiui ir jo delegacijai įamžinant vizitą svečių knygoje.

Po to buvo vykstama į Geltuonuosius rūmus (Casa Amarilla) pasitarimui su Venezuelos užsienio reikalų ministeriu dr. Miguel Angel Burelli, Rivas, kuris iškėlė istorinį Lietuvos garsą ir didingos tautos narsumą bei heroišką kovos dvasią sunkiame kelyje į laisvės ir nepriklausomybės atstatymą.

Lietuvos premjeras pareiškė, jog š.m.. rugsėjo mėnesį Lietuva lauks Venezuelos užsienio reikalų ministerio vizito.

Iškilmingi pietūs Venezuelos prezidentūroje. Valstybės prezidentas dr. RAFAEL CALDERA sveikina garbės svečią Lietuvos premjerą dr. ADOLFĄ ŠLEŽEVIČIŲ (dalinis vaizdas)

Venezuelos kongrese – parlamente. Lietuvos premjeras ADOLFAS ŠLEŽEVIČIUS ir Venezuelos kongreso pirmininkas senatorius dr. EDUARDO GOMEZ TAMAYO

Baigus pasitarimą, visi nuvyko į URM protokolų saloną, kur premjeras Šleževičius ir min. Burelli pasirašė dvišalę investicijų skatinimo ir jų apsaugos sutartį. Tartuose žodžiuose abiejų valstybių atstovai džiaugėsi tolydžio stiprėjančia santykių plėtra tarp abiejų valstybių.

Netrukus Lietuvos delegacija jau buvo Venezuelos istorijos akademijoje, kur ambasadorius dr. Vytautas Dambrava ir istorijos akademijos direktorius Guillermo Moron pasirašė protokolą, kuriuo įsipareigojama netolimoje ateityje išleisti Lietuvos istoriją ispanų kalba ir ją paskleisti Venezueloje bei P. Amerikoje, o Venezuelos istoriją – lietuvių kalba. Taip pat sutarta pasikeisti knygomis ir leidiniais, kuriuos Lietuvos mokslų akademijos Istorijos institutas ar kita kuri institucija ir Venezuelos istorijos akademija laiko tinkamais lietuvių tautos ir Venezuelos istorijos bei kultūros pažinimui. Vertėjavo prezidentūros vertėja Danutė Rosales.

Prezidentūroje

Baigus šį vizitą, sekė oficiali audiencija pas Venezuelos respublikos prezidentą dr. Rafael Calderą. Čia Lietuvos premjerą vėl sutiko paradui išsirikiavę prezidentūros kariai, o orkestras sugrojo Lietuvos ir Venezuelos tautų himnus.

Venezuelos prezidentas kalbėjo apie savo krašto santykius su Brazilija ir Kolumbija. Net turėdama dideles teritorines pretenzijas vienai iš jų, Venezuela stengiasi išlaikyti taktą ir tas problemas sprendžia derybų keliu. Prezidentas Caldera gyvai domėjosi Lietuvos santykiais su kaimynais, jų tarpe Rusija, ekonomine būkle bei Lietuvos integracija į Europos Bendruomenę.

Po pusvalandį trukusios audiencijos prezidentas pakvietė garbės svečią iškilmingiems pietums, kurių metu buvo keliami tostai už tolimesnį, kaskart glaudesnį tautų bendradarbiavimą. Tuos kraštus skiria nuotolis, bet jungia laisvės, nepriklausomybės, teisingumo, žmogaus teisių idealai ir noras tarpvalstybinius ryšius stiprinti ekonomikos ir energetikos srityse. Prezidentas, kaip anksčiau ministeris Burelli, iškėlė ambasadoriaus dr. Dambravos nuopelnus, dinamiškai plečiant abiejų kraštų bendradarbiavimą.

Pas kitus pareigūnus

Išlydėjus prezidentui Calderai premjerą Šleževičių, delegacija skubėjo pas kongreso pirmininką dr. Eduardo Gomez Tamayo. Susitikime dalyvavo senato pirmininkas Carmelo Lauria ir senato užsienio reikalų komisijos pirmininkė Haydee Castillo. Iš ten – į Lietuvos ambasadą susipažinti su įstaiga, jos darbuotojais ir darbo sąlygomis.

Vakare "Distral Termica" vadovybė suruošė delegacijai vakarienę, kurioje dalyvavo įvairių sričių verslo atstovai – jų tarpe ir iš Paryžiaus atvykęs "Bouygues" prekybos operacijų direktorius.

Lietuvos ambasadorių dr. Dambravą jau buvo pasiekusi žinia, kad popietiniame ministerių kabineto posėdyje Venezuelos respublikos prezidentas dr. Rafael Caldera viešai išgyrė Lietuvos premjerą dr. Adolfą Šleževičių, reikšdamas savo pasitenkinimą ir pabrėždamas šio vizito svarbą. Tokie komplimentai būna reti.

Didvyriai ir karo nusikaltėliai

Prisimenant Antrojo pasaulinio karo penkiasdešimtmetį

LEONAS BALTUŠIS

Garsusis Niurnbergo tribunolas prasidėjo 1945 m. spalio 18 d. ir po 216 teismo posėdžių baigėsi 1946 m. spalio 1 d. Sprendimas: 3 – išteisinti, 12 – nubausti mirtimi pakariant, 3 – kalėjimu iki gyvos galvos ir 4 – 10–ties ir 20–ties metų kalėjimu.

Kalėjimo bausmės buvo atliekamos Berlyno Spandau kalėjime. Nuo 1966 m. vienintelis kalėjimo kalinys buvo Rudolf Hess. Sugriuvus Sov. Sąjungai, vokiečių spaudoje pasigirdo vis dažnesni reikalavimai Rudolfą Hess'ą paleisti, o patį kalėjimą visiškai nugriauti ir jo vietoje padaryti parką. JAV televizijos stoties LIFE (20) laidoje "Unsolved Mysteries" neseniai visa programa buvo paskirta R. Hess.

Oficialiai buvo paskelbta, kad Rudolf Hess mirė nuo širdies smūgio. "Unsolved Mysteries" programos komentatorius Robert Stack tvirtina, kad tai neteisybė. R. Hess buvo kalėjime pasmaugtas panaudojant storą virvę. Tai esą įvyko tą savaitę, kai kalėjimo sargyba buvo anglų rankose. Pagal komentatorių, R. Hess per daug žinojo ir, jam išėjus į laisvę, paskelbimas kai kurių faktų būtų buvęs labai nemalonus Anglijos vyriausybei.

Su R. Hess'o mirtimi, atrodo, turėtų baigtis ir visų karo nusikaltėlių istorija. Bet ar taip yra? Antrąjį pasaulinį karą laimėjo Vakarų sąjungininkai ir Sov. Sąjunga. Laimėtojai visuomet teisūs, nes jų rankose yra jėga. Ar vien tik naciai nusikalto žmonijai? Kas nubaudė Katyno KGB žudikus, kurie kas vakarą sušaudydavo po 300 lenkų karininkų. Ar anglai, kurie visuomet save skaito dideliais džentelmenais, geresni? Karo nusikaltėlių yra ir laimėjusių pusėje, tik jie savotiškai apsaugoti tylėjimo ir melo diplomatija.

* * *

Vakarų pasaulis mini 50 metų sukaktį nuo Auschwitzo ir kitų koncentracijos stovyklų išvadavimo. Tam skiriama labai daug spaudos puslapių, nes nemaža JAV dalis spaudos yra vienos mažumos rankose. Vokietijoje vis garsiau ir drąsiau klausiama, koks moralinis sprendimas privedė prie tokio baisaus Dresdeno sunaikinimo. Esą, jeigu kalbame apie Auschwitz'ą, turime neužmiršti ir Dresdeno.

"Chicago Tribune" yra ketvirtas įtakingiausių laikraščių JAV. Laikraštis pasižymi konservatyvia politine linija, ir visas redakcinis kolektyvas yra anglosaksų kilmės. Norėdamas sužinoti Dresdeno gyventojų šiandienines nuotaikas ir susidaryti objektyvų vaizdą, laikraštis į Dresdeną pasiuntė korespondentą Ray Moseley. Jo straipsnis "Dresden recalls the Allies act of terror" buvo išspausdintas 1995 m. vasario 12 d. Geras straipsnis pasirodė ir "The Christian Science Monitor" dienraštyje. Štai keletas tų dviejų straipsnių minčių.

* * *

Dresdenas, kaip rašo Justin Burke ("The Christian Science Monitor"), kadaise buvo žinomas kaip neeilinio grožio miestas, vadinamas Florencija ant Elbės upės krantų. Šiandien, po 50 metų sovietinio valdymo, jis buvo pakeistas jokios architektūros neturinčia statyba. Korespondentas Ray Moseley susirado dar ir ne vieną gyvą liudininką, tad leiskime jiems pasakoti.

"Ursula Bruecker, išgirdusi didžiulį lėktuvų triukšmą, žvilgtelėjo į viršų ir pamatė šimtus 'kalėdinių eglučių', krentančių žemyn ir apšviečiančių visą Dresdeno miestą. Taip vokiečiai vadino šviesas, išmetamas iš britų bombonešių. 17 metų gimnazistė, gyvenanti toliau nuo miesto ir stovėdama ant kalno viršaus, aiškiai matė Lancaster bombonešius, paleidžiančius mirtį nešančias bombas. Laikas buvo lygiai 10.03 vakaro, ir Dresdenas buvo šviesus kaip vidurdienį.

Dresdeno miesto centre, 8 metų Matthias Griebel su savo mama ir 3 broliukais ir sesutėmis, sėdėjo savo namo rūsy, klausydamiesi nuolatinių sprogimų, drebinančių visą miestą. (...) Gatvės ir asfaltas degė, namai griuvo, kanalizacijos vamzdžiai sproginėjo. Užmušti gulėjo, kur tik akis užmatė. Tai buvo degantis pragaras, kurio dar ir šiandien neužmiršo jau 58 metų amžiaus sulaukęs M. Griebel. Tai buvo 1945 m. vasario 13 dieną".

Pirma banga 243 Lancaster bombonešių per 25 minutes numetė 1,477 tonas bombų. Po trijų valandų, lygiai 1.23 val. ryto (vasario 14), kiti 529 Lancaster bombonešiai numetė 1,181 toną bombų. Paskutinis puolimas įvyko 12.17 po pietų. Jis buvo atliktas 311 amerikiečių B–17 bombonešių, kurie numetė dar 771 toną bombų. Bombos buvo dviejų rūšių – sprogstamosios ir padegamosios. M. Griebel atsimena, kad žmonės, kurie bandė pasiekti Elbės upę, buvo paprasčiausiai išmesti į orą ir į medžius. Virš 10,000 pabėgėlių gyveno Dresdeno parodų aikštėse. Beveik visi jie ten žuvo. Žuvusių buvo 39,773 žmonės, bet tai tik tie, kurie buvo iš dalies atpažinti. Tūkstančiai buvo sudegusių iki neatpažinimo ir jų skaičius niekam nežinomas. Pats Anglijos ministeris pirmininkas W. Churchill vėliau pripažino, kad tai buvo "teroro aktas". Iš puikaus barokinės architektūros Dresdeno ir vieno iš Europos kultūrinių deimančiukų liko tik vieni griuvėsiai.

1943 m. birželio mėnesį Hamburgo bombordavimas sunaikino 80% miesto ir užmuštų buvo priskaičiuota daugiau kaip 30,000 gyventojų, bet Hamburge buvo šiek tiek karinės pramonės, kai Dresdenas buvo grynai meno ir kultūros miestas. Išlikę Dresdeno gyventojai ir dabar yra įsitikinę, kad Vakarų sąjungininkai buvo linkę daugiau terorizuoti civilius gyventojus, negu ieškoti karinių objektų.

* * *

Tų visų bombardavimų "architektas" buvo Sir Arthur "Bomber" Harris, vyriausias anglų aviacijos (RAF) vadas nuo 1942 m. Kaip rašo Ray Moseley, Arthur Harris yra sykį pasakęs, kad visi išlikę vokiečių miestai nebuvo verti vieno britų pėstininko. Jis 1945 m. buvo pakeltas į aviacijos maršalus, o 1953 m. jam buvo suteiktas baroneto titulas. Kas tai per titulas? Tai vienas laipsnis žemiau barono, kuris tikrovėje labai mažai ką reiškia. Oficiali jo pavardė ir titulas skamba taip: "Sir Arthur Travers Harris, 1st Baronet". Jis mirė 1984 m. balandžio 5 d. būdamas 92 metų amžiaus.

Kai kurie vokiečiai Dresdeno sunaikinimą laiko "karo nusikaltimu". Žinomas Dresdeno karinis istorikas Hermann Rahne neseniai rašė vietiniame "Sachsiche Zeitung": "Oro puolimai ant Dresdeno buvo karinis nusikaltimas prieš vokiečių žmones, bet ... karą pradėjo Hitlerio Vokietija."

• **Kas sunaikina svetimą dangų, pasistato sau pragarą. Tai neregima teisybė žemėje (Stelzhammeris)**

LAISVOJE TĖVYNĖJE

PREMIJOS ŽURNALISTAMS

Lietuvos žurnalistų draugijos 1994 m. premijas laimėjo: Leonui Peleckiui-Kaktavičiui — objektyvumu bei visapusiškumu pasižymėję "Lietuvos aide" paskelbti straipsniai "Kur ilsėdavosi Antanas Smetona", "Keturi broliai partizanai", "Pasaulio teisuolis gyvena Kužiuose", Viktorui Aleknai — publicistiniai straipsniai "Dienovidžio" puslapiuose "Virš miesto skrido angėlas...", "Nuosavybė", "Kas pasakė 'Taip", Henrikui Gudavičiui — "Valstiečių laikraščio" rašiniai kaimiškomis temomis "Ekologijos abėcėlė valstiečio sodyboje", "Visa Lietuva skaičiavo gandrus", "Sugrįžimas prie savosios ugnies".

II D. KARAS IR JO AUKOS

Nors Lietuvos prez. Algirdas Brazauskas nedalyvavo Maskvoje įvykusiose II D. karo pergalės Europoje penkiasdešimtmečio iškilmėse, šis karas su jo aukomis buvo prisimintas pačioje Lietuvoje. Pagrindinį žodį prez. A. Brazauskas tarė Lietuvos operos ir baleto teatre Vilniuje. Sutrumpintą jo ilgos kalbos tekstą "Diena" paskelbė devintosios gegužės laidoje. Kalbos ištraukoje prez. A. Brazauskas atskleidžia Lietuvą ištikusias problemas: "Šiandien, gegužės 8-ąją, prisimename visus, kurie žuvo Antrajame pasauliniame kare. Norėčiau pritarti neseniai paskelbtai labdaros fondo 'Santarvės vainikas' iniciatyvai visuose karuose kritusioms aukoms pastatyti atminimo paminklą, įkūnijantį Lietuvos siekį tapti vienybės ir santarvės žeme. Šiandien jau nebe taip svarbu, kokios armijos milinę vilkėjo žuvę Antrojo pasaulinio karo kariai. Mirtis juos sutaikė ir turi taikyti mus, gyvuosius. Karas Lietuvoje vyko ir po karo, aidėjo šūviai miškuose, kaimuose ir miesteliuose. Tūkstančiai krašto gyventojų žuvo su ginklu rankoje, buvo nužudyti tūkstančiai beginklių žmonių, virš šimto tūkstančių buvo ištremti į atšiaurius buvusios Tarybų Sąjungos regionus. Ypač nukentėjo Lietuvos inteligentija, dvasininkija ir valstietija, buvo represuoti beveik visi karininkai..."

NEATSAKYTI KLAUSIMAI

Savo kalboje Lietuvos prez. A. Brazauskas neužmiršo ir lig šiol neatsakytų klausimų: "Su mumis gyvena daug žmonių, kurie dalyvavo kare, matė jį, nukentėjo nuo nacių ar sovietų. Šiandien, visam pasauliui minint antihitlerinės koalicijos Pergalės 50-metį, turime dėkingą progą susimąstyti apie vidinę maišatį ir proto užtemimus, kuriuos sukėlė karas pačioje mūsų tautoje. Atsiminkime, kad būtent tuo laikotarpiu atsirado sąvokos enkavedistas, stribas, baltaraištis, žydšaudys, banditas, miškinis, rezistentas, partizanas ir kitos. Kas tas visažinis, galintis dabar pasakyti, kurie jų buvo teisesni? Neteiskime nei vienų, nei kitų, o pasistenkime kartu rasti atsakymą į klausimą, kodėl mūsų tauta, draskoma didžiųjų valstybių, buvo taip susiskaldžiusi, kad neretai brolis prieš brolį stojo su ginklu rankoje. Šiandien ir rytoj pasaulyje bus pasakyta daug kalbų, kuriose bus analizuojamos Antrojo pasaulinio karo ištakos, jo pamokos ir padariniai kiekvienai karo ugnies nutvilkytai tautai. Daugelis Rytų ir Vidurio Europos šalių lig šiol ieško atsakymo į klausimą, kas joms buvo 1945 m. gegužė — karo pabaiga, išvadavimas, pergalė, naujoji okupacija ar dar kažkas, o galbūt — viskas kartu. Dvejones atspindėjo daugelio šios Europos dalies valstybių vadovų ilgi svarstymai, kaip ir kur — Maskvoje, Londone, Paryžiuje, Berlyne ar kur kitur — sutikti Antrojo pasaulinio karo pabaigos Europoje iškilmes..." Prez. A. Brazauskas prisipažįsta, kad ir jis pats, svarstęs šį klausimą, nutarė sukakties išvakarėse apsilankyti Londone. Mat Britanija su JAV ir kitomis demokratinėmis Vakarų valstybėmis II D. kare nuosekliausiai gynė demokratiją. Deja, 1945 m. gegužės 8 d. neatnešė laisvės valandos Baltijos šalims. Pasak prez. A. Brazausko, dėl to negalima kaltinti vien tik Sovietų Sąjungos režimo. Juk prieš tai buvo ir Miuncheno, ir Jaltos konferencijos su jose dalyvavusiais Britanijos bei JAV vadais.

BENDRAI IR ATSKIRAI

Žuvusieji II D. karo kariai gegužės aštuntosios vidurdienį, radijo stotims sustabdžius transliacijas, Lietuvoje buvo prisiminti bendromis ar atskiromis tylos ir susikaupimo minutėmis. "Lietuvos aido" bei kitų laikraščių pranešimu, tuo pačiu vidurdienio laiku Lietuvos prez. Algirdas Brazauskas padėjo gėlių vainiką prie skulptoriaus Gedimino Jokūbonio sukurtos "Motinos" ir žuvusiųjų pavardes turinčios memorialinės lentos, seimo pirm. Česlovas Juršėnas — Vilniaus Antakalnio karių kapinėse prie žuvusiems pastatyto paminklo, ministeris pirm. Adolfas Šleževičius — Paneriuose, kur iškilęs obeliskas sušaudytiems žydams, krašto apsaugos ministeris Linas Linkevičius — prie didžiulio paminklo Kauno IX forto aukoms ir netoli jo stovinčio kuklesnio paminklo 1941 m. sukilimo dalyviams. Lietuvos menininkų rūmuose susirinkusius Sovietų Sąjungos XVI-sios lietuviškąja vadintos šaulių divizijos veteranus prez. A. Brazausko vardu pasveikino jo kanceliarijos viršininkas Andrius Meškauskas. Jiems buvo įteikta 3.500 egzempliorių tiražu išleista knyga "Atsiminimas", turinti 9.350 žuvusių tos divizijos karių sąrašą su istoriniais kautynių duomenimis. Prie Kauno VI forto buvo atidengta lenta, primenanti ten palaidotus sovietų ir vokiečių karo belaisvių kapus. Aukštųjų Šančių karių kapinėse bus įsteigtas ir į jas perkeltų vokiečių skyrius. Vokiečių karių kapai jau buvo papuošti gėlėmis Kudirkos Naumiestyje. Ateina ir daugiau pasiūlymų iš Zarasų, Prienų rajonų vienišų vokiečių kapus perkelti į jiems skirtas kapines. Ten juos būtų lengviau surasti jų atminimo įamžinimu susirūpinusiems šeimų nariams.

V. Kst.

Pasitarime prieš savivaldybių rinkimus Lietuvoje: VYTAUTAS LANDSBERGIS, OLITA DAUTARTAITĖ, p. STASIŠKIS – seimo narys, ALG. SĖJŪNAS – Tėvynės s-gos Šiauliu skyriaus pirmininkas Nuotr. A. Ostašenkovo

Iš Sibiro grįžtančių vardu

MIELI TAUTIEČIAI KANADOJE,

Nėra tinkamesnio už pavasarį metų laiko padėkai Dievui ir gamtai už saulės šilumą, už dar nesušiurkštėjusių ir neapdulkėjusių lapelių žalumą ir paukštelių čiulbesį prie Tavo rankomis iškelto inkilo.

Džiaugiamės ir dėkojame Aukščiausiam, kad padėjo išgyventi nelengvą žiemą, leido sulaukti pavasario. Ir tikimės, kad nepaskutinio...

Gyvename tikėjimu ir viltimi. Tikimės sulaukti šviesesnio rytojaus, didesnio žmonių tarpusavio supratimo ir paramos vieni kitiems.

Sibire tremtiniai dainuodavo:

Pavasarį paukščiai į tėviškę grįžta,
O aš ar sugrįšiu kada...

Jie ir grįžta dabar, kaip tie paukščiai: vieni pasenę, aplaužytais sparnais, kitus tenka parvežti. Į savo tėvų žemę sugrįžta žuvusių Sibire tremtinių vaikai ir vaikaičiai, kuriems taip pat reikia pagalbos, kos susisuks gūžtą ar suras laisvą inkilėlį.

Šią pagalbą per Tremtinių grįžimo fondą suteikiate Jūs, Kanados ir kitų kraštų lietuvių bendruomenių žmonės. Tai Jūs padedate tremtinių vaikams, kad jie atvežti į Lietuvą galėtų mokytis vidurinėje mokykloje Vilniuje "Lietuvių namai". Tai Jūs remontuojate ir rengiate "Tremtinių namus" paliegusiems ir pasenusiems, vienišiems pasipriešinimo sovietiniams okupantams dalyviams Meškeriotojų gatvėje 22, Vilniuje. Tai Jūs remiate Lietuvoje patekusius į skurdą ir vargą Lietuvos partizanus, Sibiro tremtinių ir Kalinių šeimas.

Todėl šiame laiške noriu sugrįžtančių ir jau sugrįžusių Lietuvos tremtinių vardu padėkoti Jums, Kanados lietuviai, už plačią paramą šiems nuskriaustiems ir, deja, atstumtiems, neretai dar ir dabar atstumiamiems mūsų Tėvynės vaikams.

Pirmiausia dėkojame Kanados lietuvių katalikių moterų draugijai, jau oficialiai globojančiai Tremtinių grįžimo fondą, dėkojame jos centro valdybai ir jos pirmininkei Angelikai Sungailienei, kurios pastangų dėka suradome vieni kitus.

Dėkojame Mississaugos Anapilio parapijos KLK moterų draugijos skyriui ir jo pirmininkei Albinai Augaitienei; Toronto Prisikėlimo parapijos labdaros sekcijai ir jos pirmininkei dr. Juditai Čuplinskienei; Hamiltono lietuvių kredito kooperatyvo "Talka" nariams ir jo vedėjui Rimui Sakalui; Baltiečių moterų tarybos lietuvių skyriui ir jo pirmininkei Irenai Vibrienei.

Dėkojame "Tėviškės žiburių" redakcijai už nemokamą šio laikraščio prenumeratą Fondui. Iš šio laikraščio puslapių mes sužinojome daugelį mūsų rėmėjų pavardes, kurias surašome į atskirą knygą, sužinome apie Jūsų gyvenimą ir rūpesčius, kurie daugiausia yra rūpesčiai dėl mūsų visų tėvynės Lietuvos ateities.

Negaliu pabaigti šio padėkos laiško atskirai nepadėkojęs pagalbos fondo darbo bitelei Monikai Povilaitienei, nuolatiniams mūsų rėmėjams – Antanui Bumbuliui, Stasiui Jakaičiui, Povilui Dalindai, Antanui Liaukui ir daugeliui kitų mūsų rėmėjų, kurių, deja, jau nebeturime galimybės išvardyti. Ačiū jums visiems!

Vytautas Cinauskas,
Tremtinių grįžimo fondo
valdybos pirmininkas

Hamilton, Ontario

A. a. Elzbietos Kazickienės atminimui pagerbti laidotuvių metu per KLM dr-jos Hamiltono skyrių Tremtinių grįžimo fondui aukojo: $10 – J. K. Januškevičiai, B. Skvereckienė.

KLM dr-jos Hamiltono skyrius iš savo iždo *Tremtinių grįžimo fondui* aukojo $400.

A. a. Elzbietos Kazickienės atminimui pagerbti *Vaiko tėviškės namų* statybai Lietuvoje aukojo: $15 – J. Pyragius, $10 – D. Žemaitienė, Z. Vainauskienė.

Už aukas nuoširdžiai dėkoja –

KLKM dr-jos Hamiltono
skyriaus valdyba

Wasaga Beach, Ont.

WASAGOS LIETUVIŲ MOTERŲ būrelis, vadovaujamas pirm. Aldonos Vitkienės, gegužės 7 d. gražaus ir nuotaikingo Motinos dienos minėjimo metu, surinko aukų pagalbos reikalingiems Lietuvoje.

Benamių vaikų kaimo *Vaiko tėviškės namai* statybai aukojo $200 U. Opanavičienė; $100 Wasagos lietuvių moterų būrelis; $100 V. E. Abramavičiai; $20 J. Lapavičius.

Tremtinių grįžimo fondui $200 U. Opanavičienė; $100 Wasagos lietuvių moterų būrelis; $20 J. Lapavičius.

Minėjimo rengėjoms ir visiems aukotojams nuoširdžiai dėkoja –

KLKM dr-jos centro valdyba

LIETUVIAI PASAULYJE

JA Valstybės

A. a. Emilija Germanavičiūtė-Rastenienė, sulaukusi aštuoniasdešimt septynerių metų, mirė balandžio 21 d. Niujorko Woodhavene, Jamaicos ligoninėje. Velionė balandžio 24 d. po gedulinių Mišių Apreiškimo parapijos šventovėje Bruklyne palaidota Cypress Hills kapinėse šalia savo vyro teisininko ir žurnalisto Vinco Rastenio, mirusio 1982 m. vasario 25 d. Šia proga belieka priminti, kad jo atsiminimui įamžinti ji yra įsteigusi Vinco Rastenio premiją žurnalistams Lietuvoje.

Šimtas antroji Lietuvos vyčių kuopa, veikianti Detroite prie Šv. Antano lietuvių parapijos, dvasios vadu palikusi kleboną kun. Alfonsą Baboną, išsirinko naują valdybą 1995 m. Ją dabar sudaro ilgas pareigūnų sąrašas: pirm. Lawrence Hofner, I vicepirm. Richard Strakšys, II vicepirm. Jonas Stanevičius, III vicepirm. Juozas Aukštakalnis, protokolo sekr. Irena Vizgirdaitė, finansų sekr. Theresa Shea, ižd. Joseph Guerriero, maršalka (vadovas bei tvarkdarys viešose iškilmėse ir pamaldose šventovėje) Tim Baibak. Jie yra pagrindiniai valdybos nariai.

Australija

Naujoji ALB Džylongo apylinkės valdyba darbą pradėjo surengtu Vasario šešioliktosios minėjimu. Po iškilmingų Mišių Šv. Jono šventovėje visus minėjimo dalyvius pasveikino naujosios valdybos pirm. Stasys Šutas. Paskaitą skaitė iš Melburno atvykęs G. Žemkalnis. Pasak jo, dabartinės nepriklausomos Lietuvos ateities viltis yra jaunimas, neturintis slogios praeities. Koncertinę programą atliko tautinių šokių vaikų grupė "Gegutė", kelias dainas padainavęs mišrus Džylongo (Geelong) choras. Naująją šios ALB apylinkės valdybą yra sudarę: pirm. Stasys Šutas, vicepirmininkė ir kultūrinių reikalų koordinatorė Stasė Lipšienė, sekr. Irta Valodkienė, ižd. Jonas Obeliūnas, atstovės etniniams reikalams Lilly Obeliūnienė ir Angela Freemantle.

Vokietija

Prel. Antans Bunga, 1967 m. liepos 1 d. pradėjęs vadovauti Bad Woerishofene įsteigtai vokiečių katalikų Šv. Ulricho parapijai, jos klebonu buvo septyniolika metų. Jo pastangomis ten pastatytas šios parapijos centras su tūkstančius knygų turinčia biblioteka. Šventovės choras savo repertuarą papildė ir lietuviškomis giesmėmis bei dainomis. Jis taipgi prie šios parapijos pastatė namus išeivijos lietuvių vyskupams. Sekminių proga pasikviesdavo ateitininkus iš Vasario šešioliktosios gimnazijos. Prie Šv. Ulricho parapijos centro Bad Woerishofene esanti aikštė dabar vokiškai vadinama Litauer Platz (Lietuvių aikšte). Lietuvio prel. A. Bungos nuopelnai šiam vokiečių kurortiniam miestui buvo įvertinti jam įteiktu Bad Woerishofeno aukso medaliu. Pensininkas prel. A. Bunga ir dabar rūpinasi Vokietijos bei kaimyninės Šveicarijos lietuvių katalikų reikalais, progai pasitaikius neužmiršdamas ir Lietuvos.

Britanija

A. a. Bronė Pumerienė, septyniasdešimt aštuonerių metų amžiaus, mirė Londone 1994 m. lapkričio 25 d. Ji gimė Upytėje, dabartiniame Panevėžio rajone. Velionė Londonan atvyko prieš II D. karą ir jo metais ištekėjo už chorvedžiu Londono lietuvių Šv. Kazimiero šventovėje dirbusio J. Pumerio. Palaidota gruodžio 5 d. vietinėse kapinėse iš Lurdo parapijos katalikų šventovės Londono priemiestyje Aktone. Pamaldose dalyvavo apylinkės lietuviai ir Šv. Kazimiero šventovės Londone klebonas kun. dr. J. Sakevičius, MIC. Velionė ilgą laiką dirbo Dobrovolskių siuvykloje.

A. a. Vitas Rekešius, gimęs 1928 m. rugsėjo 17 d. ūkininkų šeimoje prie Jurbarko, 1944 m. buvo įsijungęs gen. ltn. Povilo Plechavičiaus vietinėn rinktinėn. Kai ji buvo likviduota, vokiečių buvo išvežtas darbams Vokietijoje. Pokaryje iš Vokietijos atvyko Britanijon. Pradžioje dirbo žemės ūkyje, o vėliau persikėlė į Mančesterį ir tada didelę lietuvių koloniją turėjusį Bradfordą. Ten jis gavo darbą vilnos audykloje. Velionis priklausė DBL sąjungos skyriui. Buvo išrenkamas "Vyčio" klubo valdybon ir netgi yra dirbęs šio klubo baro vedėju. Velionis, ir sulaukęs pensininko amžiaus, dirbo audykloje. Susirgęs vėžiu ir atsigavęs po sunkios operacijos, aplankė du brolius Lietuvoje. Bet plačiau pasidairyti tėviškėje jau neturėjo jėgų, po operacijos atsinaujinus ligai. Broliai jį kalbino pasilikti Lietuvoje, bet jis paskutinėmis jėgomis ryžosi grįžti Bradfordan. Mirė 1994 m. spalio 21 d. ligoninėje. Laidotuvių apeigas šventovėje ir krematoriume atliko dvasinius lietuvių reikalus tvarkantis jų kapelionas kan. Valentinas Kamaitis, dirbantis anglų parapijoje. Laidotuvėse dalyvavo daug lietuvių ir keli kitataučiai iš darbovietės audykloje.

A. a. Anelė Čepaitienė, aštuoniasdešimt trejų metų amžiaus, gyvenusi Leigh-on-Sea vietovėje, mirė 1995 m. kovo 1 d. Palaidota kovo 10 d. vietinės katalikų šventovės kapinėse. Velionė, būdama jauna, dalyvavo Šv. Onos draugijos, lietuvių sporto ir socialinio klubo veikloje.

MŪSŲ DARBU IR KAINA JŪS BŪSITE PATENKINTI
MERKYS
Carpet cleaning
COMMERCIAL & RESIDENTIAL
SEIMOS KAMBARYS IR VALGOMASIS
$19.95 LAIKINA KAINA
(IKI LIEPOS 15d.)
Carpet Protector Scotchgard™
Valome:
* ĮVAIRIUS KILIMUS
* MINKŠTUS BALDUS
* AUTOMOBILIŲ VIDŲ
* RAŠTINES
* PANAIKINAME ŠUNŲ IR KAČIŲ KVAPĄ
Naudojame aukščiausios rūšies, nealergiškus chemikalus, naujausias mašinas ir kur reikia, dirbame rankomis
TORONTO (905) 427-8239 ETOBICOKE
MISSISSAUGA 1 800 617-4376 HAMILTON
Pirmadieniais-šeštadieniais nuo 8 v.r. iki 9 v.v.
Sekmadieniais nuo 12 v.r. iki 9 v.v.

Century 21 OFFORD REALTY LTD.
Member Broker, 38 Hurontario St., Collingwood, Ontario L9Y 2L6
Parduodant, perkant ar tik dėl informacijos apie namus, vasarnamius, ūkius, žemes Wasagos, Staynerio ir Collingwoodo apylinkėse kreipkitės į
Angelę Šalvaitytę, B.A.,
pirkimo ir pardavimo atstovę.
Ji mielai jums patarnaus.
Darbo tel. (705) 429-2121 ar (705) 445-5640
namų tel. (705) 429-6428

"Dievas teikia mums meilę, kad mylėtume tą, kurį Jis mums duoda"
Lougheed's Limited šeima ir tarnautojai
"Žmonės, kurie atjaučia kitus"
Sudbury Ontario

PARCEL EXPRESS Inc.
2100 Bloor St. W., Suite 6A
Toronto, Ontario M6S 4Y7
LIETUVOS skyrius MARGUTIS
Telefonas (416) 604-2538
DIRBAME: pirmadieniais-penktadieniais 9 v.r.– 6 v.v.
šeštadieniais 9 v.r.– 4 v.p.p.
Garantuojame greitą, pigų ir patikimą SIUNTINIŲ, AUTOMOBILIŲ ir US DOLERIŲ persiuntimą Jūsų giminėms ir draugams LIETUVOJE
MŪSŲ KAINOS TORONTE:
Persiuntimas laivu:
1 kubinė pėda $6,95 plius $10 pristatymas
arba
1 kg $1.15 plius $10 pristatymas
Persiuntimas lėktuvu:
1 kg $3.49 plius $10 pristatymas
Pervedimas JAV Dol.:
4% plius $14 pristatymas
Mūsų atstovas Vilniuje priima siuntinius ir juos pristato adresatams bet kurioje Lietuvos vietoje.
Siuntiniai nemuituojami. Kiekvienas siuntinys nemokamai apdraudžiamas $ 60.00 sumai.
Pageidaujant nemokamai paimame siuntinius iš Jūsų namų.
Siuntinių svorio neribojame.
Kelių siuntinių iki 50kg bendru svoriu pristatymas tuo pačiu adresu - $ 10.

Įvedu šildymo ir vėsinimo sistemą, atlieku visus taisymo ir skardos darbus
(Esu "Union Gas" atstovas)
Jurgis Jurgutis
Tel. 905 383-9026
154 Darlington Dr.
Hamilton, Ontario L9C 2M3

Neužmirškime spaudos

Iškeliaujantiems į amžinybę kyla klausimas, kam palikti savo santaupas. Neužmirština, kad tarp įvairių fondų, lietuviškų institucijų bei organizacijų yra jau 45 metų sulaukę "Tėviškės žiburiai" – plačios apimties savaitraštis. Rašydami savo testamentus, neužmirškite ir jo. Iškeliauja tautiečiai į anapus vienas po kito, o "Tėviškės žiburiai" lieka šviesti ir toliau. Mažėjant tautiečių skaičiui, jie reikalingi vis didesnės paramos, ypač nuolat kylant paruošimo ir spausdinimo išlaidoms. Testamentinis palikimas "Tėviškės žiburiams" bus prasminga parama ir visai lietuviškai veiklai. Adresas: "Tėviškės žiburiai", 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ont., L5C 1T3, Canada. **LEIDĖJAI**

Vienintelis lietuvių bankelis Kanadoje, įsikūręs nuosavuose namuose –
"TALKA" LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS
830 Main Street East, Hamilton, Ontario L8M 1L6
Tel. 905 544-7125
Darbo valandos: pirmadieniais, antradieniais ir ketvirtadieniais — nuo 9 v. ryto iki 5 v.p.p., trečiadieniais — nuo 9 v. ryto iki 1 v.p.p., penktadieniais — nuo 9 v. ryto iki 7 valandos vakaro, šeštadieniais — nuo 9 v. ryto iki 12 v. ryto.
AKTYVAI PER 37 MILIJONUS DOLERIŲ
MOKAME UŽ:
kasd. pal. čekių sąsk. iki..4.75%
santaupas 3.50%
kasd. pal. taupymo sąsk. 3.00%
INDĖLIAI:
90 dienų indėlius 6.25%
180 dienų indėlius 6.25%
1 m. term.indėlius 6.75%
2 m. term.indėlius 6.75%
3 m. term.indėlius 6.75%
4 m. term.indėlius 6.75%
5 m. term.indėlius 6.90%
RRSP ir RRIF
(Variable) 3.50%
1 m.ind. 6.75%
2 m.ind. 6.75%
3 m.ind. 6.75%
4 m.ind. 6.75%
5 m.ind. 6.90%
PASKOLAS
Asmenines nuo 13.00%
nekiln. turto 1 m. 8.40%
Nemokami čekių ir sąskaitų apmokėjimai. Nemokama narių gyvybės drauda pagal santaupų dydį iki $2.000 ir asmeninių paskolų drauda iki $25.000. Be to, narių santaupos apdraustos TALKOS atsargos kapitalu per 2 mil. dol. ir Kanados valdžios iki $60,000 sumos draudimu.
Sekite kasdieninę informaciją apie procentus "Talkoje"

Pirmoji lietuviška siuntimo bendrovė Kanadoje
KAIRYS BALTIC EXPEDITING, INC.
Žemos kainos, garantuotas pristatymas į namus.
Laivu siunčiant – tik $1.20 kg arba $7.00 už kubinę pėdą.
Pristatymas vienam adresatui (gali būti 2-4 dėžės) iki 50 kg tik $14.
* Siuntiniai apdrausti $100.00.
* Skambinkite dėl mūsų kubinių dėžių
* Iš toliau siųsti per U.P.S.
* Galime siuntinius paimti iš jūsų namų
* Patarnaujame pristatydami standartinius maisto siuntinius jūsų artimiesiems. Pristatymas per dvi savaites. Skambinkite arba rašykite dėl kainoraščių.
****
Prieš atvažiuojant ar dėl smulkesnių informacijų skambinkite:
Montrealyje Leonas ir Genė Balaišiai 514-366-8259
Hamiltono rajone Bernardas ar Danutė Mačiai 905-632-4558
Mississaugos ir Toronto Algis ir Milda Trumpickai 905-822-1827
Delhi, Londono Andrius ir Gertrūda Usvaltai 519-773-8007
Fort Erie Danguolė ir Don French 905-871-1799
GENĖ ir VYTAS KAIRIAI,
517 Fruitland Road, Stoney Creek, Ontario L8E 5A6
Tel. 905-643-3334 FAX 905-643-8980

Vilniečių lietuvių grupę Daugpilyje sveikina vietos klebonas kun. dekanas A. MADELANAS ir įteikia dovaną Vilniaus arkikatedros klebonui bei kunigų seminarijos rektoriui monsinjorui K. VASILIAUSKUI. Žemiau sėdi – Lietuvos konsulas S. BUTKUS, mons. K. VASILIAUSKAS, dekanas kun. A. MADELANAS. Už jų – Vilniaus arkikatedros choras ir šeimininkai

Nuotr. S. Babelienės

Latvijoje pas Daugpilio lietuvius

Ten mieste ir apylinkėse gyvena per tūkstantį lietuvių, "Rasos" draugijoje dalyvauja dešimtadalis, o kultūrinėje veikloje — tik pastarojo ketvirtadalis

GENOVAITĖ GUSTAITĖ, Vilnius

"TŽ" skaitytojams atrodo nestinga skaitymo apie Lenkijos ar Karaliaučiaus krašto lietuvių gyvenimą. Tuo tarpu latvių žemėje gyvenantys lietuviai lyg pamirštami, nustumiami į pašalį. Todėl 1995 m. gegužės 7 d. įvykusi mons. K. Vasiliausko kelionė į Daugpilį pas vietos lietuvius turėtų skaitytojus sudominti.

Kviečia konsulas

Monsinjoras susitikti su savo jaunystės miestu, priėmusiu jį po Vorkutos ("Kai Vorkuta išvarė, o Lietuva nepriėmė"), važiavo ne tuščiomis, lydimas katedros choro (vadovas Petras Bagdonavičius), Kauno dramos teatro aktorės V. Kochanskytės.

O mintis kviesti svečią iš Vilniaus atėjo mūsų respublikos konsului Daugpilyje Sauliui Butkui, tedirbančiam ten pusmetį. (Konsulato atidarymas įvyko 1994 m. lapkričio 25 d.). Tačiau vienas lauke ne karys... Pasitarė konsulas su kitais, su Šv. Petro parapijos klebonu dekanu A. Madelanu, palankiu lietuviams. Ir žodis tapo kūnu... Didžiulė raudona mašina su užrašu "Lietuva" sekmadienio rytą išlingavo iš vilniškės Katedros aikštės.

Važiuojam pro žydinčią, žaliuojančią, besiganančią, sodinančią bulves Lietuvą. Lietuvą taip pat su bičių aviliais. Lydi, supuoja mašina žalsvų, gelsvų, rudų, baltų atspalvių švelnuma. Kaip šiurpiai, nykiai joje atrodo juoduojančios, išdegintos žolės pakelėse. Kada pagaliau praeis tas azijietiško naikinimo – ugnies, begalviškumo – siautulys, kas imsis valstybiškai, morališkai jį stabdyti, slopinti, įveikti?

Per Uteną

Utenoje sustojam. Turguje gėlių lyg rojuje; saujoje suspaudę nešasi jas vyrai, vaikai – Motinos diena. Viename turgaus krašte parduotuvė, pavadinta "Šarlota". Ak, ak – ne "Gražina", "Birutė", "Ieva" ar "Julytė" – šitaip puolam į Europą... O kitame krašte – išvietė už skiautę popieriaus imanti po 40 cnt. Pamačiusi mūsų sustojusią eilutę, vietos moteriškė burbteli: suprivatino, o dabar plėšte plėšia... (Iš tikrųjų parduotuvėje 40 ct. kainuoja visas ritinėlis). Rinkos santykiai... Į Europą šarlotininkų vedami?

Važiuojame toliau. Šmėsteli rodyklė į Madagaskarą, į Mečislovo Reinio tėviškę. Tėviškę vyskupo, įšventinto Jurgio Matulaičio, Palaimintojo. Plačiai žinomi M. Reinio žodžiai, perspėjantiems jį dėl drąsių, atvirų pamokslų bolševikų okupacijos metais. "Miršta tos idėjos, už kurias nieks nemiršta". (M. Reinys mirė Vladimiro kalėjime 1953 m. lapkričio 8 d.). Jo atminimas numatomas įamžinti ir Kaune. Įgulos šventovės klebono kun. R. Mikutavičiaus sumanymu didiesiems katalikybės skleidėjams šventovės įdubiuose bus pastatyta 10 biustų, tarp jų ir M. Reiniui (skulpt. Kazlausko; jis taip pat autorius paminklo vyskupui A. Baranauskui Anykščiuose). Beje, tarp devynių vyrų garbės stovėti nusipelnė ir... viena moteris – Šatrijos Ragana.

Netoli pasienio, ant telegrafo stulpo, gandralizdis. Jame du paukščiai: vienas tupi, kitas stovi, saugo gyvybės teikėją, jos nešėją. Motinos diena...

Pasitinka konsulas

Kaip buvo susikalbėta, Zarasuose pasitinka konsulas, minėtas Saulius Butkus – santūrus, dalykiškas ir drauge malonus. Sveikina, dėkoja, pasidžiauga, kad atvažiavome, nes, apnykusioje, sumenkusios lietuvybės aplinkoje mūsų atvažiavimui skiriama neeilinė reikšmė. Toliau dumiam paskui konsulo automobilį ir lengvai įveikiam muitinės nustatytus formalumus, – pasų antspaudavimą.

Tiltas per didžiąją brolių latvių apdainuotą Dauguvą. Ir mes tvarkingai, laiku įriedam į Daugavpils, į miesto vidurį. Sustojam netoli Sv. Petro šventovės, kur numatytos Mišios – pirmas susitikimas su lietuviais ir latviais. Konsulas paaiškina, kad dekanas maloniai sutiko mums atiduoti Mišių laiką – 12 val., kad lietuvių kalba šioje šventovėje skambės antrą kartą; pirmą kartą – vasario 16-ąją – Mišias laikė kun. V. Barzda, Subatės klebonas. (Mišių, šventės sėkmė ir paskatino pakviesti monsinjorą K. Vasiliauską).

Pamaldos

Šventovė pilnutėlė ir sėdinčių, ir stovinčių. Stipriai, plačiai liejasi "Pulkim ant kelių". Prie altoriaus – kun dekanas A. Madelanas, mons. K. Vasiliauskas, didelis būrys jaunų ministrantų su raudonom pelerinom. Dekanas sveikina svečią, atskleidžia jo istoriją, Daugpilio reikšmę jo gyvenime. Paskui apie savo praeitį pasakoja K. Vasiliauskas. "Tuomet, kai man buvo labai sunku, jūs padavėte ranką. Čia prabėgo 10 metų (1958-1969)". Iškelia F. Dostojevskio mintį – į ką žmogus pavirsta, atsisakęs Dievo, kokia sunki gėrio ir blogio kova. "Tegloboja šitą miestą Viešpaties malonė. Dar sykį ačiū".

Mišių pabaigoje pas choristus ateina dekanas, dėkoja jiems, vadovui. Dėkoja taip pat mūsų konsulo pakviestam, atėjusiam į Mišias su žmona Rusijos konsului Genadijui Kaznačejevui, pagerbusiem lietuvių-latvių šventę. (Žmona padėkojo šių eilučių autorei už pamokslo minčių vertimą).

Visa šventovė skambėte skamba nuo choro giedamos paskutinės giesmės: "Kaip grįžtančius namo paukščius parveski Viešpatie ir mus".

Lietuvos konsulate

Po Mišių einame pro stovinčius, besišypsančius, palydinčius mus šventoriuje, kalbančius latviškai, lietuviškai, lenkiškai, rusiškai. Važiuojame į konsulatą – Teatro ie. 8. Ant vienaaukščio, baltumu švytinčio atstatyto pastato sienos akį traukte traukia valstybės herbas su įrašu – "Lietuvos Respublikos konsulatas" (namas nupirktas Lietuvos lėšomis)". Pačiame Daugpilyje priregistruoti būtiniems dokumentams surasti daug laiko atidavė kultūros draugijos "Rasa" pirmininkė Stasė Žigelytė-Aleksandravičienė!

Patrauklaus, nedidelio namo vienoje pusėje konsulatas; idealiai švarus, jaukiai, santūriai pasipuošęs Vilniaus verbom. Kitoje pusėje – Lietuvių kultūros centras, ne tik Daugpilio – visos Latgalos lietuvių. Salė šviesi, šviesi, parketo grindys net spindi, ant sienų paveikslai, kampe aukšta, žydinti egzotiška gėlė. Čia atlydėjęs dekanas vėl prisimena monsinjoro praeitį ir... atsiprašo už nelabai svetingą pirmą priėmimą. Visiems klegiant, juokiantis abu susitarė dar meiliau nei antrą sykį susitikti trečią po... 30 metų.

Kunigas kolchoze

Monsinjoras pasakoja apie kolūkyje praleisto dešimtmečio kasdienybę. Ką veikė, kaip gyveno. Pasirodo, teko dirbti kroviku; buvęs ne koks tinginys, atsilikėlis, o darbštuolis, stipruolis, į garbės lentą įrašytas. Dirbo taip pat vairuotoju, kolūkio buhalteriu. Įsidėmėtina, kad tuomet kolūkyje ("Pirmūnas" – Udarnik) iš trijų brigadų viena buvusi lietuvių. Vyresnės kartos visi kalbėjo lietuviškai, ateidavo pas monsinjorą – buhalterį pasitarti, pasiguosti.

Politinių kalinių, grįžtančių iš tremties, kalėjimų, šiame krašte padaugėjo ypač po draudimo apsigyventi Lietuvoje. Tuomet gal koks šimtas apsistojo Daugpilyje, jo apylinkėse. (Grįžtantys prašydavo K. Vasiliauską rasti kur prisiglausti).

Prisiminė vadovybės patarimą: nevažinėti pas tėvus į Lietuvą per dažnai, neprašinėti leidimo... Su šypsena sklaidydamas praeities istorijos (oi, kokios nelengvos, karčios, margos) puslapius, vėl kaip ir šventovėje, dėkoja broliams latviams, Latvijoje gyvenanties tautiečiams už tai, kad priėmė, globojo visą dešimtmetį.

Skambėjo ne peiliai...

Po kalbų skambėjo dainos, smagiai sukosi poros – svečių su šeimininkais, šeimininkų su svečiais. Toje linksmybėje su S. Gedos, S. Gimžausko, B. Baltrušaitytės, B. Brazdžionio eilėraščiais įsiterpė V. Kochanskytė. Gaila tik, kad šeimininkų nuoširdžiame, linksmame susitikime buvo palyginti nedaug.

Per pietus restorane skambėjo ne tik peiliai, šakutės... Vėl dainuota, šokta, deklamuota, kalbėtasi. Choro trijulės – armonika, būgnas, smuikas – vyrai iš peties ir širdies taip trenkė, kad šviesi, miela Regina Liaudanskaitė-Bogomolnikova, dirbanti sekmadieniniame Daugpilio lietuviukų darželyje, mestelėjo: "Kokie smagūs, užtektų jų visam Daugpiliui sujudinti".

"Rasos" veikla

Taigi sujudinti... Kaip pasakojo minėta Daugpilio lietuvių kultūros draugijos "Rasa" pirmininkė S. Žigelytė-Alkeksandroviča (vyras latvis, ačiū tokiam latviui, leidžiančiam žmonai savo laiką nuo ryto ligi vakaro aukoti lietuvybei), pačiame Daugpilyje, jo apylinkėse, lietuvių yra 1118. (Pagal gausumą trečioji vieta Latvijoje: Rygoje

(Nukelta į 9-tą psl.)

HOMELIFE

HomeLife/Realty One Ltd.
Realtor-Member
FAX 416 763-5097
2261 Bloor Street West,
Toronto, Ontario M6S 1N8

Visais namų pirkimo-pardavimo reikalais jus informuos ir maloniai patarnaus

NIJOLĖ B. BATES
tel. 416 763-5161
(24 val. pager)

Visi esame atsakingi

R. SAKALAITĖ-JONAITIENĖ

Kanados lietuvių fondo metinis susirinkimas įvyko 1995 m. gegužės 6, šeštadienį, Toronto Lietuvių namuose. Kvorumui susirinkus 10.30 v.r., KLF tarybos pirm. Paulius Kuras atidarė 31-ąjį visuotinį susirinkimą pakviesdamas į prezidiumą valdybos pirm. Bronių Saplį ir tarybos sekretorę Ramūnę Sakalaitę-Jonaitienę. Po mirusiųjų narių pagerbimo tylos minute, kun. Vytautas Volertas sukalbėjo invokaciją.

Sveikinimai

Lietuvos generalinis konsulas Haris Lapas pasveikino visus dalyvius bei fondo darbuotojus, savo žodyje padėkodamas suvažiavime dalyvaujančiam fondo steigėjui ir ilgamečiam veikėjui dr. Antanui Pacevičiui, kurį visi pagerbė plojimu.

Kanados lietuvių bendruomenės krašto valdybos pirm. Algirdo Vaičiūno sveikinimą perskaitė vicepirm. adv. Joana Kuraitė-Lasienė. A. Vaičiūnas išreiškė padėką KL fondui už nuolatinę paramą, kurios dėka buvo įmanoma išlaikyti trečiajai Kanados lietuvių kartai pokario ateivių sukurtas lietuviškas institucijas ir ansamblius. KLB pirmininkas taipgi ragino visus padėti pavargusiai mūsų tėvynei, bet ir neužmiršti, kad visi esame atsakingi už Kanados lietuvių ateitį ir lietuviškos kultūros išlaikymą.

Pranešimai

KLF tarybos pirm. Paulius Kuras savo pranešime atkreipė narių dėmesį į gražiai augantį $2 milijono dolerių kapitalą ir pabrėžė, kad pajamoms šiemet nukritus 25%, administracines išlaidas stengtasi tiek pat sumažinti. Primindamas praeitų metų susirinkime iškilusius įvairius pasiūlymus, jis paaiškino, kokių priemonių taryba ėmėsi atsiliepti į kiekvieną. Baigdamas jis padėkojo steigėjams dr. A. Pacevičiui ir V. Ignaičiui už darbą ir rūpestį KL fondui, taip pat reikalų vedėjui Alfonsui Juozapavičiui už tarnybą, tarybos ir valdybos bei komisijų nariams už dalyvavimą, o Prisikėlimo ir Anapilio parapijoms bei Lietuvių namams už leidimą nemokamai naudotis patalpomis posėdžiams. Baigdamas P. Kuras pateikė du klausimus svarstymui: 1. ar reikėtų pakeisti rinkimų gaires, kad trečdalis tarybos narių būtų perrenkamas kasmet? ir 2. ar pertvarkyti stipendijas, kad jų būtų mažiau skaičiumi, bet išmokamos stambesnės sumos?

Valdybos pirm. B. Saplys apibūdino praėjusių metų veiklą ir sprendimus nustatant terminus dėl prašymų ir jų sprendimų, patikslinant gaires dėl esamų ir galimų fondų administravimo, pabrėždamas, kad pereitais metais naujų narių buvę 45, o mirusiųjų, įrašytų atminimui, buvo 30. Jis taip pat paminėjo, kad netekome dviejų ilgamečių fondo veikėjų a.a. Kosto Lukošiaus ir a.a. Vytauto Balsio.

Finansai

Iždininkas dr. Arūnas Pabedinskas padėkojo reikalų vedėjui A. Juozapavičiui už pagalbą padedant sutvarkyti KLF apyskaitas. Jis pažymėjo, kad KLF antrojo milijono kapitalo, surinkto nuo 1988 metų, beveik du trečdalius sudarė palikimai, o iš jų stambiausias buvo a.a. Antano Ruzgo ($160,000) 1992 metais. Per praėjusius metus fondo kapitalas pakilo beveik $100,000. Tačiau dr. A. Pabedinskas priminė, kad per paskutinius dvejus metus fondo augimas buvo per pusę lėtesnis negu anksčiau, tad reikia susirūpinti KLF augimu ateityje, kad infliacija nemažintų fondo vertės. Reiktų pritraukti naujų narių bei paskatinti narius prisiminti KLF savo testamentuose.

Pranešimą apie investicijas padarė tai komisijai vadovaujanti Gražina Ignaitytė. Jos nariai yra Vytautas Aušrotas ir Algis Nausėdas. Posėdžiuose taipgi dalyvauja revizijos komisijos nariai, tarybos pirmininkas bei valdybos iždininkas. Pirmininkė pateikė sumas bendro ($1,952,245) ir Koyelaičių fondo ($111,000) bei sumas investuotas įvairiuose lietuvių kredito kooperatyvuose, Kanados bankuose, "trust" bendrovėse ir "Canada Bonds".

Pelno skirstymo komisijos atliktas pareigas apibūdino jos pirm. Eugenijus Čuplinskas. Nustatant pelno skirstymą pagal gautus prašymus posėdžiauta su nariais Jonu Gustainiu, Juozu Krištolaičiu ir valdybos bei tarybos pirmininkais. Tikimasi, kad bankų duodamiems nuošimčiams šiemet padidėjus, sekančiais metais bus įmanoma skirti aukštesnes sumas negu šiais. Iš viso buvo paskirstyti $98,000, tik du trečdaliai pernykštės sumos.

Revizijos komisija, patikrinusi fondo knygas rado, kad jos vedamos tvarkingai. Tai pranešė jos pirm. Vytautas Skrinskas revizijos akte, pasirašytame ir narių Monikos Povilaitienės ir Felikso Mockaus. Jame išreikštas pasitenkinimas visų KLF padalinių darniu darbu.

Samdytas revizorius, kurio patarnavimo reikalauja valdžios įstatymai, taipgi patvirtino apyskaitų tikslumą. Visi pranešimai priimti plojimu, ir Bernard Nayman buvo pakviestas revizoriumi sekantiems metams.

Diskusijos

Nariai savo pasisakymuose išreiškė įvairias nuomones dėl klausimų, iškeltų pranešimuose. Stipendijų gairių klausimu neįmanoma buvo konkrečiai nutarti, ar svarbiau skirti mažesnes stipendijas, užmokančias vos porą mokslinių knygų, didesniam skaičiui studentų; ar stambesnėmis stipendijomis iškelti KLF vardą, paremti mažesnį skaičių jaunuolių, uoliai pasireiškiančių lietuvių organizacijose. Šiemet prašymų gauta 42. Norima pašalpą teikti tiems, kuriems labiausiai jos reikia, tačiau sunku nustatyti reikmės laipsnį. Šią sritį stipendijų komisija turės toliau tirti ir siūlyti gaires tarybai.

Tarybos narių trečdalio kasmetinio perrinkimo klausimu neprieita aiškios išvados, palikta valdybai sudaryti komisiją, kuri paruoštų galimą statuto pakeitimą ateinančių metų visuotinio susirinkimo balsavimui.

Dėl balsavimo teisės nariui mirus, vėl paaiškintas statute numatytas dvejų metų laikotarpis, kuriame šeima turi kreiptis į KL fondą balso pervedimui. Pabrėžta, kad yra šeimos atsakomybė pranešti fondui apie nario mirtį ne atvirkščiai.

Pelno paskirstymo komisijos pirm. Eugenijus Čuplinskas perskaitė paskirstymų sąrašus, kurie nebuvo pristatyti dalyviams iš anksto, nes taryba tik trejetą dienų prieš susirinkimą juos patvirtinusi. Jie taipgi skelbiami spaudoje.

Fondo ateities veiklai nariai konkrečiai siūlė, paminėdami vajaus bei leidinuko parengimą, įgaliotinių atgaivinimą mažesnėse vietovėse bei paskatinimą nariams įrašyti savo vaikus bei vaikaičius į fondą. Tokiu būdu, nurodžius KLF tarybai ir valdybai ateinančių metų darbų linkmę, trumpas, bet reikšmingas susirinkimas baigtas Tautos himnu.

KANADOS LIETUVIŲ FONDO metiniame narių susirinkime gegužės 6 d. Toronto Lietuvių namuose. Sėdi (iš k.) tarybos pirmininkas PAULIUS KURAS, investicijų komisijos pirmininkė GRAŽINA IGNAITYTĖ, reikalų vedėjas ALFONSAS JUOZAPAVIČIUS. Stovi: valdybos iždininkas ARŪNAS PABEDINSKAS, valdybos pirmininkas BRONIUS SAPLYS, tarybos sekretorė RAMŪNĖ SAKALAITĖ-JONAITIENĖ, valdybos sekretorius ALGIS NAUSĖDAS. Nuotraukoje trūksta valdybos nario Kazio Deksnio

'SAMOGITIA'

Knygų rišykla "SAMOGITIA"
meniškai įriša knygas bei žurnalus.
A. Plenys
3333 Grassfire Cres., Mississauga, Ont. L4Y 3J8. Tel.(905) 625-2412

Jei norite balsuoti

Ontario provincijos rinkimuose birželio 8 d.,

jūsų pavardė turi būti įrašyta
NAUJAME RINKĖJŲ SĄRAŠE
arba
BALSAVIMO PAŽYMĖJIME

Jeigu negavote ANKETOS NR. 301 iš sąrašų sudarytojų, jūsų pavardė nebus NAUJAME SĄRAŠE.
NEDELSKITE! SKAMBINKITE DABAR! Turite patys įsigyti BALSAVIMO PAŽYMĖJIMĄ iki BIRŽELIO 7 d.

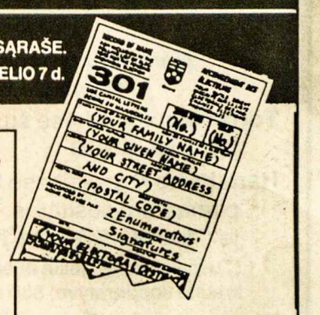

SKAMBINKITE DABAR
sužinoti kaip gauti balsavimo pažymėjimą.

Ar galite balsuoti birželio 8 d.?
Jūs turite teisę balsuoti, jeigu:
. rinkimų dieną būsite sulaukęs 18 m. amžiaus,
. esate Kanados pilietis-tė, ir
. gyvenate Ontario ištisus 6 mėnesius prieš rinkimų dieną.
Jūsų pavardė turi būti NAUJAME RINKĖJŲ SĄRAŠE arba BALSAVIMO PAŽYMĖJIME tame rinkiminiame rajone, kuriame jūs gyvenate.

"Directory Assistance" pagalba rasite rinkiminių būstinių telefono numerius. Jeigu turite klausimų apie savo rinkiminį rajoną, paprašykite *"Elections Ontario"* ir duokite savo rinkiminio rajono pavadinimą.

BENDRĄ INFORMACIJĄ APIE RINKIMUS GALIMA GAUTI SKAMBINANT TORONTE IR APYLINKĖSE TELEFONU (416) 754-8683 UŽ TORONTO RIBŲ 1-800-668-2727

Jei gyvenate kaime, jūsų balsavimo teisę galima patvirtinti ir gauti balsavimo pažymėjimą. Skambinkite ir pasiteiraukite.

Jeigu turite draugų ar giminių, kuriems sunku skaityti, praneškite jiems šią informaciją.

Elections Ontario

Išleido Vyriausioji Ontario rinkimų įstaiga, vadovaujama Warren R. Bailie, VYR. RINKIMŲ KOMISIJOS PIRMININKO.

Nešališka įstatymų leidėjų agentūra
JUS INFORMUOJA
R/36

Išeiviams metas apsispręsti

Remti LDDP, patriotinę opoziciją ar sėdėti ant tvoros?

VILIUS BRAŽĖNAS

Savo metu mūsų išeivija buvo suskilusi į "bendradarbiautojus" ir "vaduotojus", į "nepriklausomybininkus" ir "kultūrininkus". Kaip iš archyvų paaiškėjo, KGB savinasi nuopelnus už anų dienų išeivijos skaldymą. Nežinia kieno pastangomis ir vėl sklinda idėjos išeivijai atsitraukti nuo opiųjų Lietuvos reikalų ir tik rūpintis išeivišku gyvenimu. Kaip ten bebūtų, atrodo jog dabar skylame į tris grupes: aiškios patriotinės opozicijos rėmėjus, į "demokratiškai išrinktos", bet nedemokratiškai valdančios valdžios smilkytojus, ir į tvorininkus, sėdinčius, kol paaiškės katron pusėn geriausiai apsimokėtų nulipti.

Norom nenorom kiekvienam iš mūsų teks asakyti į klausimą: ar turime teisę likti neutraliais grumtynėse už tautos sielą, už tiesos ir teisingumo atstatymą? Ar ne per daug mūsų vadų bando, vienybės miražo besivaikydami, lietuviškoje politikoje aukoti "ir Dievui žvakutę, ir velniui kačergą".

Tuo pat metu Lietuvoje vyksta bandymas neutralizuoti atsakomybę už okupacinį laikotarpį. Buvę Maskvos muitininkai ne tik nenuplauna nuo savo rankų tautos ašaromis suvilgyto raudono dumblo, negrąžina valstybei užgrobto turto ir neatiduoda nuosavybių teisėtiems jų savininkams, nepasitraukia iš peršildytų vietų, bet ir drįsta tapatinti partizanus su raudonaisiais "opričninkais" – stribais. Savivaldybių rinkimų vajaus metu, kai kur buvo bandoma diskvalifikuoti kandidatus už... rezistenciją okupantui. "Tremtinio" 1995 m. 14 nr. skaitome Jonavos meru išrinkto Edmundo Simanaičio poros rinkiminių momentų aprašymą straipsnyje "Ne jau atgyja klasių kova?"

"Buvusiam kompartijos lyderiui užkliuvo ir rezistencinė veikla", apsakydamas priešrinkiminį vajų rašo (dabar jau meras) E. Simanaitis. "Antrojo bolševikmečio pradžioje priklausiau 'Tauro' partizanų apygardos Vytenio būriui. Teko paaiškinti pareiškėjui, tarybos nariams ir Jonavos gyventojams (posėdis buvo transliuojamas per radiją), kad dalyvavimas kovoje su okupantais yra piliečio konstitucinė pareiga."

Tai va! Kai kurie išeivijos vadai mus kadaise įspėjo – šiukštu, nesiimti "raganų medžioklės" . Buvusios raudonosios "raganos" dabar už tai atsilygina, bandydamos "medžioti" buvusius partizanus, rezistentus, politinius kalinius. Ar tai nėra kartais todėl, kad išeivija nėra pakankamai stipriai apsisprendusi, jog dar ne visi buvusieji nėra tik "buvusieji?"

Savivaldybių rinkimų duomenys Jonavoje ir kai kur kitur, atrodo, pateisina mano optimizmą, politiškai vertinantį Lietuvos patriotinius branduolius sutiktus daugelyje Lietuvos vietovių, praėjusį rudenį aplankius Lietuvą. Grįžęs Amerikon esu rašęs ir kalbėjęs, jog mano pokalbiai bei susitikimai keliuose miestuose su tokiais aktyvistų branduoliais duoda pagrindo viltingai žiūrėti į Lietuvos atsistatymą, kiek tai, žinoma, priklausys nuo pačios tautos, o ne nuo Maskvos imperialistų ar Vašingtono globalistų.

Be kitų penkių miestų, su tokiais aktyvistais turėjau malonumo ir garbės susitikti ir su Jonavos patriotiniu aktyvu. Vėliau gavau ten, po mano pokalbio su publika, padarytą nuotrauką su tautiniu aktyvu. Nuotraukos siuntėjas, mano maloniai nuostabai, parašė: "Nuotraukoje, kurią aš atsiunčiau, galima matyti beveik visus TS (Tėvynės sąjungos) išrinktus deputatus..." Kaip vėliau paaiškėjo, sudarytos dešiniųjų koalicijos dėka, Jonavos meru buvo išrinktas Edmundas Simanaitis.

Kadangi teko su nauju meru susipažinti, jaučiuosi galįs supažindinti skaitytojus su vienu iš naujųjų savivaldybininkų atsistatančioje Lietuvoje. Edmundas Simanaitis nėra "politikas". Jis yra buvęs partizanas, politkalinys, rezistentas. Be to, jis žurnalistas, rašytojas ir žmogaus sielos gilumų poetas, nenužudęs savos Mūzos pergyvenimo kartėlio nuodais. Pastaraisiais metais įgauta administracinė patirtis pravers jam naujoje pozicijoje, kur jis, kaip ir visi kiti rinkimus laimėję savivaldybininkai, neras kelio rožėmis kloto. Užsienio lietuviams sunku atskirti LDDP pelus nuo grūdų. Tad gal būtų tikslu palikti jiems patiems atsisijoti sava veikla ir pasikliauti politinių kalinių rekomendacijomis...

Tuo tarpu, vietoje bandę prikirpti politinių vilnų nuo LDDP ožio, galėtume skirti daugiau palankaus dėmesio patriotinei opozicijai, turėdami galvoje naujus seimo rinkimus. Opozicijai daug padėtų net vien tik moralinė parama. Juos neretai demoralizuoja, pavyzdžiui, tie užsienio lietuviai, kurie, besilankydami Lietuvoje, bičiuliaujasi su LDDP nomenklatūrininkais, bet stokoja laiko susitikti su buvusiais tremtiniais, politiniais kaliniais ir dabartiniais patriotiniais veikėjais.

Jau dabar reikėtų ieškoti paveikiausių būdų stipriau atsverti LDDP turimą persvarą informacijos – propagandos srityje. Visiems turėtų būti aišku, jos šių savivaldybių rinkimų laimėjimai yra tik pirmieji žingsniai jau dabar prasidedančiose grumtynėse už būsimojo seimo kontrolę. Tad reikia neatidėliojant apsispręsti, kuriai išeivijos grupei kiekvienas mūsų priklauso: smilkytojų, opozicijos rėmėjų ar tvorininkų. Ir pagal tai turėtume nedelsdami užimti atitinkamas pozicijas.

VILIUS BRAŽĖNAS po paskaitos 1994 m. spalio 5 d. su Jonavos Tėvynės sąjungos skyriaus veikėjais. Antras iš kairės stovi dabar meru išrinktas EDMUNDAS SIMANAITIS. Ponia SIMANAITIENĖ sėdi svečio kalbėtojo kairėje

Studentiški nuotykiai sovietmečiu

Vietoj egzaminų - į Saugumo nasrus

VIKTORAS BAKANAUSKAS

(Tęsinys iš praėjusio nr.)

Keistas sapnas

1952 m. sausio 19, šeštadienį, pabudau gana vėlai. Darban eiti nereikėjo, o egzaminas (statybos statika) turėjo būti po pietų. Pabudęs ilgai gulėjau, apmąstydamas keistą, slogų sapną. Atrodė, jog matau savo veidą veidrodyje. Jis kažkoks susenęs, apžėlės bauria ruda barzda. "Nejaugi tai aš? – mąsčiau sapne. "Kas atsitiko, kad taip pasikeičiau? – galvojau, galvojau, kol nubudau. Tik nusiprausęs šiek tiek atsikračiau to nemalonaus jausmo.

Užmiršti užrašai

Po pietų išskubėjom į egzaminą. Ėjom įprastu maršrutu. Tik atėjęs pamačiau, kad neturiu statybos statikos užrašų. Jie buvo labai reikalingi: daugybė formulių ir schemų, kuriomis dėstytojas leisdavo naudotis egzaminų metu. Rodos, tuos užrašus bendrabutyje tikrai įsidėjau portfelin, o čia jų nėra. Paklausinėjęs kurso draugų, ar kas nepasiskolino ir gavęs neigiamus atsakymus, nutariau lėkti bendrabutin – ieškoti ten. Tuo laiku paskambino mums dėstytojas iš dailės instituto ir pranešė, kad užtruks – atvyks po dviejų valandų. Aš apsidžiaugiau tokia žinia ir, žodžiu atsisveikinęs bei perspėjęs draugus, kad greitai grįšiu, išbėgau.

Sulaiko seklys

Atsidūręs gatvėje, greitai pastebėjau, kad paskui mane skuba kažkos vyriškis. Kai aš pasileidau dar smarkiau, jis taip pat ėmė skubėti. Gatvė buvo visai tuščia, nors buvo dar ankstyva popietė. Skubėdamas galvojau, kad gal man tik atrodo, jog tas žmogus nori mane pasivyti. Neužilgo išgirdau jo žodžius:

— Palauk! Yra svarbus reikalas!

Mane apėmė nemalonus nerimo jausmas: Kas čia dabar? Sulėtinau žingsnį ir atsigręždamas žvilgterėdavau į artėjantį vyrą. Jam buvo apie 30 metų. Vilkėjo geležinkeliečių miline ir paprasta kepure. Pro atsegtas sagas matėsi ruda baltomis juostelėmis eilutė.

— Palauk, – vėl pašaukė jis. – Sustojau, stebėdamas uždususį, besiartinantį vyriškį. Atrodė, lyg kur matytas, bet neprisiminiau kur.

— Va, koks reikalas... pradėjo jis. – Bet aš jį nutraukiau: "Ko Jums reikia? Aš labai skubu – laukia egzaminas, – aiškinau jam. – Jeigu reikės, susirasite mane politechnikume Olandų 12. Pamiršau užrašus – bėgu atsinešti.

— Va, koks reikalas – vėl aiškina jis. Netoliese čia milicijoj sulaikytas žmogus. Jis neturi dokumentų, bet pažįsta tave ir prašo kaip liudininko jo asmenybei patvirtinti." – Paskubomis bėrė žodžius vyras vis žvalgydamasis atgal ir į šalis.

— Kokios nesąmonės! Ką jūs čia paistot? – Piktai atrėžiau jam ir pasileidau eiti.

— Palaukit! – labai sunerimę vėl prašo jis – Va, čia netoli pakeliui užsuksim į miliciją. Ten viską greit sutvarkys ir nepavėluosi į egzaminą.

Taip besiginčydami ėjom pirmyn. Mano pašnekovas vis atsigrįždavo atgal, dairėsi į šalis, lyg ko laukdamas.

Mane suima

Staiga pamčiau už mūsų iš posūkio išneriantį juodą lengvąjį automobilį. "Gal jis pavėžės, – sumurmėjo palydovas ir, mojuodamas rankomis, iššoko į gatvę. Bet aš mačiau, kad automobilis lėkdamas dideliu greičiu, jau iš toli ėmė sukti mūsų link. Čia pat prie šaligatvio sustojo. Iššoko du juodais odiniais puspalčiais apsirengę įžūlios išvaizdos vyrai. Vienas, laikydamas rankose nedidelį popiergalį, rusiškai paklausė.

— Tu Bakanauskas?

— Taip, – nieko nenutuokdamas, atsakiau jam.

— Vardas?. Tėvo vardas? – Labai skubėdamas ir vis apsižvalgydamas, klausia vėl.

— Viktoras, Petro, – atsakiau ir pamačiau, kad mane sulaikęs "geležinkelietis" nueina tolyn. Visą sukausto baimė.

— Bistrej sadis! (greit sėskis), – reikalauja. Vienas atidaro užpakalines dureles, kitas, tiesiog, stumte įstumia automobilin ir pats atsisėda šalia. Antrasis greitai atsisėda iš kitos pusės.

Visa šita operacija tetruko keliolika sekundžių. Per tą laiką gatvėje nepamačiau nė vieno praeivio. Sėdėjau visiškai sugniuždytas. Pamačiau, kad automobilis staigiai apsisuko atgal. Pravažiavę Olandų gatvę su politechnikumo rūmais, pasukom kairėn ir Kosciuškos gatve greitai nuvažiavom centro link.

— Kur jūs mane vežat? Kas atsitiko? – Neatpažindamas savo balso, klausiu rūsčiuosius "juodvarnius".

— Tam uvidiš! (Ten pamatysi) – piktai sumurma.

Saugumo rūmuose

Lyg paraližuotas sėdžiu ir negaliu suprasti, kas čia dedasi. Niekaip neprisimenu nusikaltimo, už kurį galėčiau būti suimtas. Tai kažkoks baisus nesusipratimas – stengiuosi raminti save. Bet širdį vis labiau ir labiau apima stingdanti baimė. (Bus daugiau)

Edmontono lietuviai, kuriuos aplankė kun. K. J. AMBRASAS iš Montrealio (nuotraukos viduryje) ir aukojo Mišias 1995.III.19 Nuotr. T. Uoginto

Pas Edmontono tautiečius

KUN. K. J. AMBRASAS

Albertos provincijos sostinė Edmontonas išsirikiavęs abipus Saskačevano upės. Vienur jis užsilipa į kalvą, kitur – nusileidžia į lomą, trečiur, žiūrėk, pasikaišęs prerijų liekanomis – gana liūdnai po žiemos atrodančiais medžių kuokštais, dar prisnigtais ar apledėjusiais baseinais, parkų, visokių sodelių properšomis. Jei Manitobos provincijos sostinę Vinipego miestą kadaise vietiniai ir svečiai vadino siuvyklų ir malūnų, kur dirbo ir ne vienas lietuvis, vieta, tai turbūt neapsiriksime, jei Edmontoną pavadinsime naftos, mėsos, javų ir kitokių gėrybių aruodu.

Štai iš keliasdešimto aukšto, paukščių skrydžio akimis žiūrint, į šalis driekiasi virtinės įvairaus dydžio, spalvų ir formų namai, stiebiasi per šiaurės Saskečevano upę išlakūs tiltai, spindi paskutinės saulėlydžio žaros atšvaituose bendrovių, bankų, aukštų viešbučių korpusai.

Viskas netrunka paskęsti prieblandos skraistėse. Slėniai, tarpupis, kalvos ir gatvės sužėri šviesomis. Margaspalviai jų kaspinai subridę į upės vandenis, atskleidžia nematytą, neregėtą šio miesto panoramą, naujas ir mįslingas kertes. Dvigubas atspindys. Vienas miestas, parimęs ant abiejų upės krantų, ryškiai šviečiąs į viršų šaujančiais blokais, kitas – paslaptingas, besūkuriuojąs tėkmėje, tarsi svajonės dekoracija teatro scenoje. Ne be reikalo į šį Kanados miestą 1994 m. iš Vilniaus atvažiavęs valstybinės akcinės įmonės "Urbanistika" vyr. projektų architektas Romas Devynduonis domėjosi, kaip čia išplanuoti parkai, sutvarkytas transportas, išdėstomos statybos, nauji gyvenamieji kvartalai ir kiti miestui būdingi statiniai. Mat savo dydžiu Vilnius su Edmontonu – apylygiai.

Dvigubas šio miesto atspindys matyti ne tik ant stalo gulinčiame atviruke, kur užrašyta EDMONTON, bet ir visame miesto gyvenime.

Veiklūs lietuviai

Čionai ženklus ne tik vietinių indėnų palikimas, taip pat apsigyvenusių iš įvairių kraštų ateivių, bet ir akivaizdus Nemuno bei Baltijos krašto vaikų palikimas. Į šį tautybių mišinį bene pirmieji lietuviai Albertos provincijoje žemės ūkyje pasirodė apie 1905 m. Paskui jų atsirado ir miestuose. Nuo 1950 m. ėmusi veikti Edmontono lietuvių bendruomenė (pirmasis jos pirmininkas – Albertas Mažonis, o dabartinis – dr. Vincentas W. Kadis). Pačiame mieste ir jo apylinkėse surašė apie 200 savo tautiečių. Neseniai iš pagrindų atnaujinti ir sutvarkyti Lietuvių namai (jų adresas: 11629 – 83 St., Edmonton, Alta, T5B 2YR) vis dar tebėra lietuviškos veiklos ir kartu religinio gyvenimo židinys. Mat čionai ne tik vyksta Vasario 16-osios, Motinos dienos ir Derliaus šventės minėjimai, bet ir kartą per mėnesį vietinės Šv. Juozapo seminarijos prof. kun. T. Paul Terrio aukoja lietuviams šv. Mišias. Kartą per metus Kanados lietuvių katalikų kunigų vienybė pasiunčia (dažniausiai per Gavėnią) kunigą dvasiniam susitelkimui.

Lietuvių namai šiame mieste ne tik pavyzdingai prižiūrimi, turi nemažą radijofikuotą salę, bet ir skoningai irengtus rūsyje kambarius, kur po pamaldų ar minėjimų susirinkę lietuviai pasidalija naujienomis, pasivaišina. Nors ir retėja lietuviškos gretos, bet jos nepamiršta kur nors lietuvių gyvenamoje sodyboje ar paežerėje pažvejoti ar surengti rudeniop gegužinę, kuri sutraukia nemažai edmontoniškių.

Įaugę į vietinį gyvenimą

Lietuviai negyvena tarsi vieniši medžiai dykumoje. Jie greitai susiranda sau draugų, susikuria savą aplinką, prisitaiko prie krašto kultūros ir papročių, greitai įauga į kitą kultūrą. Tasai procesas irgi tarsi antrasis atspindys: lietuvis laikosi savų papročių, tradicijų, švenčių ir minėjimų, bet kartu gyvena ir kitos kultūros dvasia, to krašto nuotaikomis, kurios neišvengiamai žengia į jo gyvenimą per mokyklą, šventovę, krautuvę, sporto ar koncertų salę.

Štai kai kurie ir Edmontono lietuviai, pakviesti į 68-ąsias Šv. Juozapo seminarijos įsteigimo metines ir kartu šios mokyklos Globėjo šventę, susirinko į pritemdytą, gana originaliai, moderniai pastatytą seminarijos šventovę. Renkasi pasauliečiai su mažais ir didesniais vaikais. Čia atsilankęs net vietos vyskupas ir kitų svečių. Skamba klierikų giedamos ir svečių pritariamos giesmės, skaitomi Šv. Juozapo šventei pritaikyti tekstai, maldos, Šv. Rašto ištraukos. Su žvakutėmis rankose eina visi prie altoriaus, kur deginami prie didelės žvakės smilkalai. Kiekvienas, priėjęs artyn, paima žiupsnelį smilkalų ir užberia ant įkaitintų akmenų. Šitaip visi tarsi atnašauja žodžio liturgiją, kuri paįvairinama psalmėmis, himnais, pritaikytu tokiai progai pamokslu, bičiulišku taikos palinkėjimu ir t.t. Po žodžio liturgijos salėje svečiai susitinka su seminarijos rektoriumi, profesoriais, kunigais, pasikalba su klierikais, kurie suvažiavę iš įvairių kraštų, seminarijos rėmėjais. Štai seminarijoje pašaukimo reikalus tvarkąs kun. Paul Terrio yra kartu ir lietuvių bičulis, nes vienąsyk per mėnesį Lietuvių namuose aukoja Mišias. Jis giria šios bendruomenės lietuvius, jie esą malonūs, pamaldūs, nuoširdūs, savi ir draugiški. Tarp jų nesą nei nesutarimų, nei trinties. Panašiai ir su kitais, kurie lanko pagal gyvenamą vietą artimiausią arba jiems patinkančią parapijos šventovę.

(Nukelta į 8-tą psl.)

NORDLAND EXPRESS

Nemokamas siuntinių paėmimas

Toronte ir apylinkėse susitarus tel. **535-5000**

Hamiltone ir apylinkėse kiekvieną pirmadienį susitarus tel. **1-800-561-3113**

(Tuščias dėžes galite nusipirkti "Talka" kredito kooperatyve, 830 Main St. East)

Wasagoje, Collingwoode, Barrie kiekvieną pirmąjį mėnesio sekmadienį, skambinti tel. **1-800-561-3113**

Windsore, Londone, Delhi kiekvieną antrąjį mėnesio sekmadienį, skambinti tel. **1-800-561-3113**

St. Catharines, Wellande, Niagaroje kiekvieną trečiąjį mėnesio sekmadienį skambinti tel. **1-800-561-3113**

Už pietinės Ontario provincijos ribų

Mes jums siūlome naudotis greitu ir nebrangiu U.P.S. (United Parcel Service) patarnavimu siunčiant savo siuntinius į mūsų sandėlius.

Telefono apylinkių numeriai:	Skambinkite U.P.S.
416, 519, 705	1-800-668-7100
613, 514	1-800-465-2876
403, 604	1-800-665-2781

Kainos

Laivu iš Toronto siuntiniai išvežami kas antrą trečiadienį. Siuntinio kainos yra **$7.50** už kubinę pėdą, plius $15 pristatymas, bet kur Lietuvoje (iki 55 kg arba 120 svarų).

Lėktuvu iš Toronto siuntiniai išvežami kiekvieną šeštadienį 10 v.r. Kaina už kg **$4.75** plius $15 už pristatymą bet kur Lietuvoje.

Standartiniai maisto siuntiniai

Nordland Express siūlo jums įvairaus maisto siuntinius, pristatomus per dvi savaites. Skambinkinte mums dėl kainoraščių.

Nordland Express 1650 Bloor Street West, Toronto, Canada M6P 4A8.

Darbo valandos: 9 val. ryto iki 6 val. vakaro visomis dienomis, išskyrus sekmadienius.

Skyrius: 164 Willowdale Avenue, North York, Ontario

(9 val. ryto iki 6 val. vak. nuo pirmadienio iki penktadienio).

DABAR ***perkelkite JAV ar Kanados dolerius į Lietuvą čekiu ar pinigine perlaida***

Nordland Express perduoda pinigus – greitai ir saugiai – tiesiai gavėjui ir gauna iš jo perdavimo patvirtinimą. Perkėlimo mokestis – tik 4% plius $15 už pristatymą.

	JAV dol.	Kan. dol.
Perkėlimo suma	.....	.....
Perkėlimo mokestis - 4%	.....	.....
Pristatymas	....12.00.	....15.00.
Viso	_____	_____

Siuntėjas: ..... Gavėjas : .....

....

....

Tel: ..... Tel: .....

Išrašykite čekį ar piniginę perlaidą ***Nordland Express*** vardu ir siųskite:

Nordland Express, 1650 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6P 4A8.

Daugiau informacijų gausite paskambinę **tel. (416) 535-5000, FAX (416) 535-5001.**

Sutton GROUP

Jei norite pirkti ar parduoti namą prašome kreiptis šiais telefonais: darbo - **905 896-3333** (24 val.); namų **905-524-3899; FAX 905-848-5327.**

Adresas: 1528 Dundas St. West, Mississauga, Ontario L5C 1E4.

Raimundas Pacevičius

Tarpininkavimo mokestis (komisas) nuo 4.5%

"Ir mirtis nebus nugalėta"

Algimanto Mackaus raštų rinkinys Lietuvoje

EDVARDAS ŠULAITIS

Mano rankose — stambi knyga, kurios viršelį puošia dail. Sauliaus Chlebinsko modernus piešinys ir užrašas "Algimantas Mackus, ir mirtis nebus nugalėta" (pirmoji "i" — mažąja raide). Knygą išleido "Vagos" leidykla Vilniuje 1994 m. (nors ji pasirodė jau 1995 m. pradžioje). Ji turi 736 puslapius, sudarytojas — Virginijus Gasiliūnas.

Ši knyga (išleista 7,000 tiražu) turėjo pasirodyti 1992 m., kai buvo minimas A. Mackaus 60-sis gimtadienis, tačiau ji išėjo, galima sakyti, jo mirties trisdešimtmečiui paminėti (jis žuvo 1964 m. gruodžio 28 d. netoli Čikagos, grįžtant po "Margučio" radijo programos iš radijo stoties La Grange miestelyje).

Šiame leidinyje — jo išleistose poezijos knygose — "Elegijos", "Jo yra žemė", "Neornamentuotos kalbos generacija ir augintiniai", "Chapel B" išspausdinti eilėraščiai. Be to, įdėta jo meno kritika, įvadiniai žodžiai literatūrinėm radijo valandėlėm "Pelkių žiburėlis" (jos būdavo "Margučio" programos rėmuose), straipsniai apie dailininkus "Margučio" žurnale, jo publicistika, eseistika, laiškai rašyt. Kostui Ostrauskui, kitų asmenų atsiliepimai apie Algimantą Mackų. Įdėtas išsamus Algirdo T. Antanaičio rašinys "Algimantas Mackus: biografijos ir būdo bruožai motinos ir draugų prisiminimuose". Knyga baigiama Virginijaus Gasiliūno "Komentarais" ir "Post scriptum".

Paskutiniame skyrelyje sudarytojas V. Gasiliūnas rašo:

"Šioje knygoje sudėta — kas rasta. O ar ne geriau būtų buvę atrinkus? — kai kam iškils klausimas. — Juk 'Elegijos' ar grynai diskusiniai rašiniai neprilygsta vėlesnei poezijai ar 'Užrašams apie egzilę'. Taip, tačiau be šitų dalykų knyga, Stasio Pilkos mėgtu žodžiu tariant, taptų 'nepilnagrūdė', būtų nukapotos kai kurios Algimanto Mackaus asmenybės raiškos šakos ir net sudarytas pamatas kurtis iliuzijai, kad tarsi nebūta kelio, kad kudirkiškos tiesos liudijimai rados savaime, be nuolatinių diskusijų su oponentais, ginant savo nuostatas — ne tik principines, bet ir dėl smulkmenų . . ."

Ši yra antroji A. Mackaus išėjusi Lietuvoje knyga. Pirmoji, "Vagos" išleista 1972 m., buvo gana kukli — turėjo tik 166 psl. su vienu iš redakcinės kolegijos — Algimanto Baltakio (kiti nariai — Alfonsas Maldonis ir Vacys Reimeris) platoku įvadu (jame tuo metu įprastiniais mąstais jis bandė aiškinti poeto pasaulėžiūrą į daugelį sričių). Šiai knygai medžiagą (poeziją) 1970 m. į Vilnių nuvežė A. Mackaus žmona — aktorė ir dailininkė Dalia Juknevičiūtė. Vilniuje Dalia surengė A. Mackaus poezijos vakarą, kuris vilniečiams padarė nepaprastą įspūdį. Beje, ir pati Dalia mirė gana jauna — 1975 m. vasario 26 d., prieš tai dar ištekėjusi už Sauliaus Šimoliūno.

A. Mackaus poezija Lietuvoje jau prieš tos knygos pasirodymą buvo paskelbta 1967 m. išėjusioje "Poezijos pavasario" knygoje ir tais pačiais metais pasirodžiusioje antologijoje "Graži tu, mano brangi tėvyne". Beje, 1972 m. Vilniuje išėjusi jo "Poezija", nors pasirodė 8,000 tiražu, iš knygynų prapuolė per porą savaičių — toks didelis ja buvo susidomėjimas, kaip ir kita tuo metu labai retai spausdinta išeivių kūryba.

Knygos "Ir mirtis nebus nugalėta" sutiktuvės įvyko Vilniuje "Vagos" knygyne. Renginiui vadovavo kritikė J. Rškutė, kuri pati, o taip pat ir V. Balsevičiūtė bei knygos sudarytojas V. Gasiliūnas, papasakojo apie A. Mackų bei jo kūrybą. Poeto Mackaus kūrybos posmų paskaitė vilnietis poetas Vladas Gedgaudas.

Cicero mieste tebegyvena A. Mackaus motina, jau 90 metų slenkstį peržengusi. Ji lėšomis prisidėjo prie knygos išleidimo.

Patikslinimas. Algimantą Mackų teko pažinti nuo pat atvykimo Amerikon dienos — 1949 m. rudens. Jis čia buvo įsijungęs į Cicero lietuvių sporto klubo "Tauro" veiklą ir tuo metu žaidė stalo tenisą, o vėliau net vadovavo klubo krepšinio komandai. Tad būnant to klubo valdyboje, teko su jaunuoju poetu nemažai bendrauti.

Čia minimoje knygoje 617 psl. yra toks A. T. Antanaičio teigimas: "1950 m. vasarą išėjo pirmasis (Algimanto Pagėgio vardu) Mackaus eilėraščių rinkinėlis 'Elegijos'. Jį išleisti padėjo (o gal ir prikalbėjo) cicerietis draugas Edvardas Šulaitis, kurio dėdė Pranas Šulas iš Europos čia buvo perkėlęs ten įkurtą Sūduvos knygų leidyklą".

Čia maždaug viskas teisinga, išskyrus A. T. Antanančio pastabą, kad aš gal prikalbėjau A. Mackų leisti tą knygutę. Tai netiesa. Kai A. Mackus prašė mano pagalbos eilėraščiams pataisyti ir parengti spaudai, aš sutikau. Jis pats buvo tvirtai apsisprendęs, kad leidinys turėtų pasirodyti ir dėl to neklausė mano nuomonės.

Atsiųsta paminėti

Ladas Tulaba, NUO DUSIOS IKI TIBERIO. Atsiminimai, III dalis. Roma, 1995 m., 391 psl. "Draugo" spaustuvė, 4545 W. 63 rd. St., Chicago, IL 60629, USA.

Journal of Baltic Studies, vol. XXVI, nr. 1, 1995 m., 88 psl. ir viršeliai. Leidinys anglų kalba Baltijos kraštų studijoms. Red. Saulius Sužiedėlis, Millersville University, Millersville, PA 17551. Administracija: AABS Executive Office, 111 Knob Hill Rd., Hackettstown, N.Y. 07840, USA.

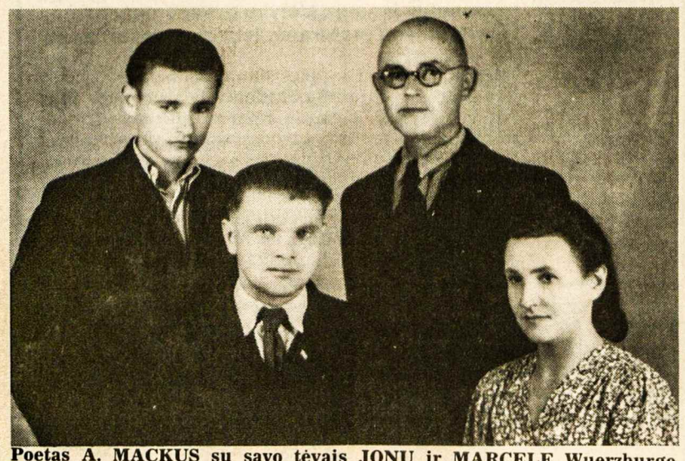

Poetas A. MACKUS su savo tėvais JONU ir MARCELE Wuerzburge, Vokietijoje, 1945 m. Šalia motinos sėdi jos brolis ALFONSAS GAILIUS
Iš E. Šulaičio archyvo

Radijo stotyje A. MACKAUS vadovauto "Pelkių žiburėlio" bendradarbiai: VYTAUTAS JUODKA, IRENA NIVINSKAITĖ-JONYNIENĖ, EGLĖ VILUTIENĖ, VYTAUTAS VALIUKAS, LILIJA VANAGAITIENĖ, ALGIMANTAS MACKUS, DALIA BYLAITIENĖ, ALFAS BRINKA
Iš E. Šulaičio archyvo

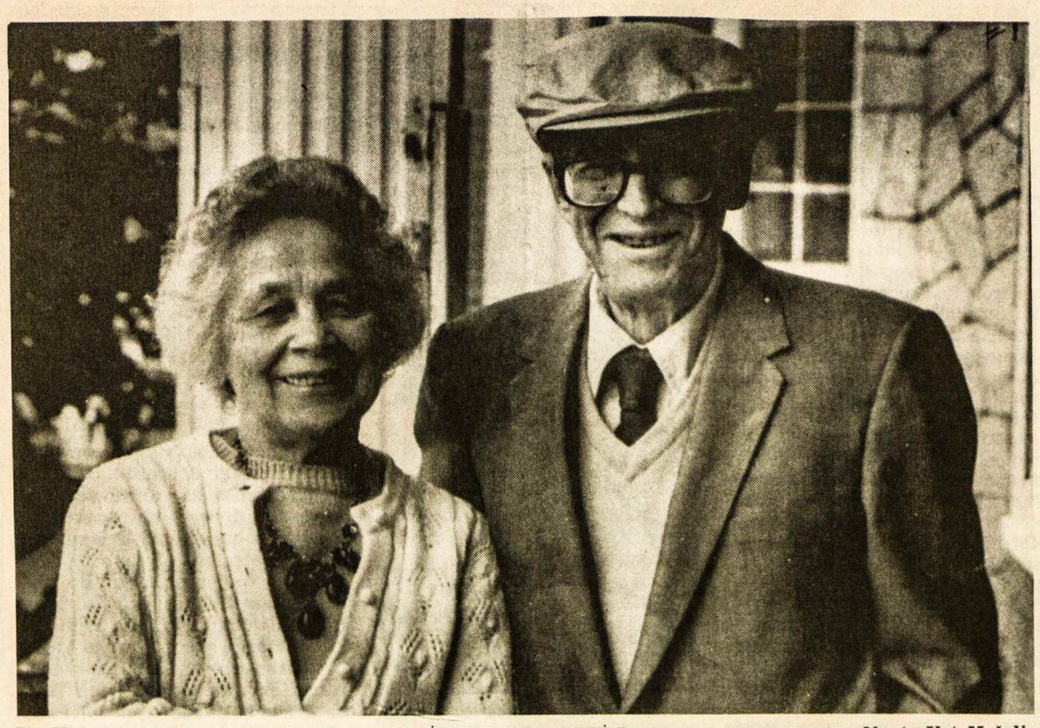

Dr. JUOZAS GIRNIUS ir ONA GIRNIUVIENĖ-PENKAUSKAITĖ Bostone — Nuotr. Vyt. Maželio

Gyvenimiškos minties žmogus I

Žymusis filosofas velionis dr. JUOZAS GIRNIUS – jo veikalai, straipsniai, veikla

Prof. KĘSTUTIS SKRUPSKELIS

Mirtis Juozą Girnių užklupo ne iš karto, bet palaipsniui. Pirmasis smūgis smogtas 1979 metų gruodžio 31 dieną, kai jį ištiko aštri širdies ataka, po kurios nebeatgavo visų jėgų ir palaipsniui pradėjo trauktis iš lietuviško kultūrinio darbo. 1980 metais galutinai pasitraukė iš *Aidų* redakcijos ir, jo žodžiais, "tarsi paliudyti kartų kaitai," į savo paskutinį suredaguotą numerį įdėjo filosofinį sūnaus straipsnį. Per keturiolika metų tarp pirmos širdies atakos ir mirties, tepaskelbė penkis pagrindinesnius straipsnius ir suredagavo Stasio Šalkauskio *Rinktinių raštų* tomą. Tai nedaug, lyginant su pilnos sveikatos Girniaus darbingumu.

Leidinių sąrašas

Atlaikęs dar kelis smūgius, vis daugiau laiko skyrė savo archyvo tvarkymui ir 1989 metų gale parengė savo pagrindinių leidinių sąrašą, "sausus" bibliografinius duomenis karts nuo karto paskanindamas girniškom pastabom.

Šiuo sąrašu remdamasis, bandysiu apžvelgti literatūrinę Girniaus veiklą. Mano apžvalga, aišku, toli gražu nepilna. Daugelis jo raštų, paskelbtų periodikoje, man nėra prieinami, nes neturiu tų žurnalų po ranka. Vieno, apie "Rytų ir Vakarų demokratiją", niekad nematė ir pats autorius, nes šis, jeigu iš viso buvo spausdintas, pasirodė 1946 metais, pabėgėlių stovykloje leidžiamame *Mažajame Židinyje*, kurio pirmųjų numerių jis neturėjo ir nebuvo matęs. Savo apžvalgoje minėsiu tiktai tuos darbus, kuriuos atrodo būtina minėti bandant nustatyti, nors ir labai provizoriškai, idėjinės Girniaus biografijos apmatus.

Išleido penkias knygas: *Laisvė ir buitis* (1953), *Tauta ir tautinė ištikimybė* (1961), *Žmogus be Dievo* (1964), *Idealas ir laikas* (1966), *Pranas Dovydaitis* (1975). Iš didesnės apimties neišleistų rankraščių išliko trys: "Žmogaus problema technikos amžiuje", rašyta 1947-48 metais (222 mašinėlės puslapiai), "Pasaulėžiūros klausimu" (118 mašinėlės puslapių); "Juozas Keliuotis ir Naujoji Romuva" (451 mašinėle rašytų "pusinių lapukų"). Paskutinio veikalo neišleido, nes jautė "spragą" ir norėjo surinkti daugiau žinių. Taip pat žinoma, kad rinko medžiagą bent dviem didesnės apimties projektams: lietuvių filosofijos istorijai ir Juozo Brazaičio biografijai. Kadangi šių dviejų darbų savo sąraše jis nemini, pasilieka neaišku, kiek toli šie darbai buvo pažengę.

Savo leidinių sąraše Girnius taip pat nurodo penkis atspaudus: tris iš jų perspausdintus iš Lietuvių katalikų mokslo akademijos "Suvažiavimų darbų"; šešis kolektyviniuose leidiniuose, ir aštuoniasdešimt vieną įvairioje periodikoje. Sąrašan neįtrauktos recenzijos, smulkesni pasisakymai, smulkūs rašiniai, spausdinti *Aiduose* ir *Lietuvių enciklopedijoje*. Todėl, nepaisant jo paties įdėto darbo, Girniaus bibliografijai nustatyti reikės dar kelių dešimtmečių, kol Lietuvos bibliotekose susikaups po kelis žemynus išmėtyta periodika.

Straipsniai

Chronologine tvarka ankstyviausias į jo sąrašą įtrauktas straipsnis pasirodė pirmame 1936 metų *Logos* žurnalo numeryje "Įvadas į Heideggerio egzistencinės filosofijos pagrindų svarstymą". Ligi karo pradžios paskelbė antrą straipsnį "Heideggerio egzistencinės filosofijos pagrindų kritiškas svarstymas" *Logos* žurnale ir tris straipsnius *Židinyje*, iš kurių du, atrodo, iššaukė artėjantis karas, – "Tragiškoji karo didybė" ir "Žmogiškoji kančios prasmė".

Okupacijos sąlygomis paskelbtus jis mini du straipsnius dienraštyje *Į Laisvę* "Poezija ir filosofija" ir "Rūpesčiai dėl literatūros tautiškumo". Jų neskaičius, sunku spėlioti kodėl tuo metu Girnius dienraštyje skelbė tokius akademinius, nuo kasdieninių rūpesčių atitrauktus straipsnius. Savo sąraše jis pastebi, kad antrasis pasirodė 1942 metų gruodžio 31 dieną, paskutiniame *Į Laisvę* numeryje.

Vokietijoje daugiausia talkino *Aidams*, kreipdamas ypatingą dėmesį tautinės kultūros ir tautinio auklėjimo temoms. Iš kitų to laikotarpio straipsnių pažymėtinas "Demokratija kaip tautinės vienybės pagrindas arba Vienybės ideologijos principai", paskelbtas vienkartiniame leidinyje *Tremtinių Romuva* 1946 metais. Pagal Girnių, leidinį išleido Lietuvių vienybės sąjūdis, 1942 metais pogrindyje įsteigta rezistencinė organizacija, kurios veikloje jis dalyvavo. Tokiu būdu, cituoju jo paties kabutėse vartojamą žodį, jam teko sukurti vienybininkų "ideologiją".

Kitame stovyklinniame leidinyje *Mažasis židinys* jis rašė tema "Nepasaulėžiūrinė politika pasaulėžiūriniu žvilgsniu (Kultūrininko pasisakymas)", tuo įsijungdams į katalikų tarpe įsisiūbavusius ginčus tarp krikščionių demokratų, kurie politikoje norėjo remtis krikščionybe, ir Lietuvių fronto bičiulių, kurie norėjo iš politikos išjungti pasaulėžiūrinius ginčus ir ieškoti politikai platesnės moralinės atramos. Šio straipsnio nesu skaitęs ir negaliu pasakyti, kokia buvo Girniaus pažiūra tuo metu. Tačiau vėliau, jam daug artimesni buvo Lietuvių fronto bičiuliai, kurių veikloje jis dalyvavo ligi pat mirties.

Intriguojančiai atrodo ir kito išvietintųjų asmenų stovyklų spaudoje dingusio straipsnio problematika. Leidinyje *Tėviškės garsas* 1947 metais jis paskelbė penkių dalių straipsnį "Tautiniai mūsų uždaviniai tremtyje". Ypač į akį krenta pirmosios dalies antraštė: "Kas pateisina tėvynės palikimo kaltę?". Rašinio neskaičius, nedrąsu spėlioti, tačiau, atrodo, į klausimą atsakydamas jis pabrėžė du uždavinius: laisvės kovą ir praturtėjimą "Vakarų kultūra".

Didieji darbai

Amerikoje, į kurią velionis persikėlė 1949 metais, jo pečiais rėmėsi du dideli kultūriniai užsimojimai: *Lietuvių enciklopedija* ir *Aidai* . *Enciklopedijai* jis skyrė šešiolika darbo metų (1953-1969), o *Aidams* – penkiolika (1965-1980). Šie nors ir davė šiek tiek pajamų, jam kliudė domėtis gynąja filosofija. Pats karts nuo karto su gailesčiu pastebėdavo, kad lietuviškai filosofijai jis nedavė tiek, kiek būtų norėjęs ir galėjęs, nes, neatsiradus akademinio darbo, daug laiko bei dėmesio atėmė redaktorių darbui būdingas eilinis susirašinėjimas bei nesuskaičiuojamos smulkmenos. Gyvendamas nepriklausomoje Lietuvoje ir dirbdamas akademinį darbą lietuviškame universitete, jis būtų galėjęs pasišvęsti filosofijos problemų nagrinėjimui, kuriam ir buvo pasiruošęs.

Iš kitos pusės, jis pats gerai suprato tiek *Aidų* tiek *Lietuvių enciklopedijos* reikšmę išeivijos gyvenime, ir šiuos darbus dirbo su dideliu kruopštumu. Dirbo išeivijos sąlygomis, be pagalbininkų, be sekretorių. Pats ieškojo bendradarbių, juos skatino, jiems primindavo neištesėtus pažadus, taisė jų kalbą, tikrino gautus duomenis. Girnius žinojo beveik apie kiekvieną mokslus bebaigiantį lietuvį, ir paminėjus kokią pavardę, pirmoje vietoje klausdavo, ko iš jo būtų galima tikėtis *Aidams* ar lietuviškam gyvenimui apskritai. Turbūt todėl, net ir paskutiniais metais, kultūrinį lietuvių gyvenimą tiek Lietuvoje, tiek išeivijoje pažino enciklopediniu platumu.

Amerikai ar Lietuvai?

Atvykęs Amerikon, jis svarstė, ar pasilikti lietuvių tarpe, ar veržtis į Amerikos gyvenimą. Ta tema 1953 metais *Aiduose* paskelbė straipsnį "Beieškant kelio mūsų tautinei kultūrai į pasaulį". Savo darbų sąraše, prie šio Girnius prijungė sekančią pastabą: "Tai paslėptas gynimasis, kodėl pasirinkau darbą ne amerikiečiuose, o lietuviuose".

Pasirinkdamas lietuvius, jis kartu pasirinko ir gyvenimą be prabangos, nes lietuviški uždarbiai buvo ir yra labai kuklūs. Palikęs kasdieninės duonos rūpesčius žmonai Onai Girniuvienei, gyveno paprastai, pagrindinį dėmesį skirdamas lietuviškom knygom, žurnalam, meno paveikslam. Butą puošė du dideli ir to paties dydžio jo bičiulio dailininko Viktoro Vizgirdos nutapyti portretai. Viename nutapytas savo knygas belaikantis Girnius, o antrame – ponia Girniuvienė.

KULTŪRINĖJE VEIKLOJE

Adelaidės lietuviai Australijoje dar tebeturi jau veiklos keturiasdešimtpenkmečio sulaukusį mėgėjišką "Vaidilos" teatrą. Jo režisierius — Vytautas Opulskis, administratorius — Vytas Vencius. "Vaidilos" teatras su Antano Rūko 1945 m. parašyta "Bubulio ir Dundulio" pjese, turbūt vieninteliu pastatymu savo repertuare, aplankė Melburno lietuvius.

"Giedros" korporacija šiemetinę jau šeštąją premiją "Lietuvė moteris, labiausiai pasižymėjusi krikščioniškų idealų tarnyboje" paskyrė Vilniuje leidžiamo savaitraščio "Dienovidis" red. Aldonai Žemaitytei. Šių premijų mecenatas yra prel. dr. Juozas Prunskis, čikagiškis žurnalistikos veteranas. Anksčiau šias premijas eilės tvarka yra laimėjusios Juzė Daužvardienė, Nijolė Sadūnaitė, Alina Grinienė, Gintė Damušytė ir Albina Pajarskaitė.

"Dainavos" ansamblis išaugo iš 1945 m. Vokietijoje, Hanau DP lietuvių stovykloje, kompozitoriaus Broniaus Jonušo vadovauto choro. Jį, emigravusį į JAV, pakeitė muzikas Stepas Sodeika ir muzikiniams spektakliams režisieriumi pasikviestas aktorius Gasparas Velička. Didžiajai ansamblio daliai persikėlus į JAV ir susibūrus Čikagoje, atgyjanti "Dainava" darbą pradėjo religiniu koncertu 1950 m. spalio 8 d. Šv. Kryžiaus šventovėje. Jis buvo tęsiamas su besikeičiančiais vadovais. Auksinė "Dainavos" sukaktis su dabartiniu vadovu Dariumi Polikaičiu, sol. Dana Stankaityte ir pasakotojos vaidmenį atlikusia aktore Audre Budryte balandžio 23 d. paminėta Čikagoje montažinę dalį turėjusiu koncertu. Penkiasdešimtmečio sukakčiai buvo skirtas ir "Dainavos" ansamblio koncertas Detroito lietuviams balandžio 30 d.

Operos sol. Violeta Urmana (Urmanavičiūtė), marijampolietė, dabar gyvenanti Miunchene, sparčiai kyla operos teatrų scenose. Ilgus metus ji yra studijavusi fortepijoną Marijampolės vaikų muzikos mokykloje, Kauno J. Gruodžio aukštesniojoje muzikos mokykloje, pianistės diplomą gavusi Lietuvos konservatorijoje Vilniuje. Tada susidomėjo dainavimu, turėdama net trijų oktavų balso diapazoną. Pradžioje labiausiai žavėjosi soprano repertuaru. Tapusi Lietuvos konservatorijos vokalo prof. Vlados Mikštaitės studente, dainavimo studijas baigė savo balsui artimesniu mezzo-sopranu. Sol. V. Urmanavičiūtė tobulinosi Miuncheno aukštosios muzikos mokyklos dainavimo meistriškumo klasėje pas prof. Josefą Loiblį ir Bavarijos operos studijoje Miunchene. Jos dideliu laimėjimu laikytinas pakvietimas 1994 m. vasarą dalyvauti Richardo Wagnerio operų festivalyje Bayreuthe. Ten sol. V. Urmanavičiūtė R. Wagnerio operoje "Die Walkuere" atliko Waltraute vaidmenį, operoje "Die Goetterdaemerung" — antrosios Norn vaidmenį. Ji taipgi yra laimėjusi vertingų premijų dainininkų konkursuose Austrijos Vienoje ir Ispanijos Barcelonoje.

Iš Miuncheno Velykoms sugrįžusi sol. V. Urmanavičiūtė iš Vilniaus išvyko neišlydėta, o dabar grįžo kaip užsienyje pripažinimo susilaukusi primadona. Jos vienintelis koncertas pirmosios Velykų dienos vakarą įvyko Lietuvos filharmonijos salėje su Gintaro Rinkevičiaus vadovaujamu ir diriguojamu Lietuvos simfoniniu orkestru. Koncerte skambėjo sol. V. Urmanavičiūtės su simfoninio orkestro palyda atliktos gražiausios mezzosoprano arijos iš populiarių operų, kurias sukūrė tarptautiniais klasikais laikomi kompozitoriai — G. Verdi, R. Wagneris, P. Čaikovskis, P. Mascagni, C. Saint-Saens. Koncertą papildė prancūzų kompozitorius G. Bizet orkestrinėmis siuitomis — "Arliete" ir antros siuitos paskutine "Farandolos" dalimi. Pasak "Lietuvos aido" recenzento Tado Tauro, koncerto dalyviams susidarė įspūdis, kad sol. V. Urmanavičiūtės padainuotos arijos sudarė nedidelę operą, kurios uvertiūromis tapo G. Rinkevičiaus pasirinktos orkestrinės siuitos. Jis taipgi žavisi ir primadona tapusia sol. V. Urmanavičiūte, kuri išliko kukli ir paprasta, o tai širdimis jautė koncerto dalyviai. Ji dabar turi pasirašytų sutarčių su Milano La Scalos bei kitais V. Europos žymiaisiais operų teatrais ir koncertinėmis salėmis iki šio šimtmečio pabaigos.

Panevėžio vaikų "Aušros" darželyje kovo pabaigoje buvo surengta šio miesto saviveiklinių lėlių teatrų paroda. Jai buvo sutelktos įvairių rūšių lėlės, pradedant užmaunamomis ant piršto ir baigiant marionetėmis. Pasakų kambaryje keturių Panevėžio vaikų darželių mažieji vaidintojai atliko spektaklius parodos lankytojams.

Barbora Radvilaitė, didžioji Lietuvos kunigaikštienė ir Lenkijos karalienė, mirė Krokuvoje 1541 m. gegužės 8 d. Jos vyras Žygimantas Augustas, didysis Lietuvos kunigaikštis ir Lenkijos karalius, vykdydamas velionės pageidavimą, ją iškilmingai palaidojo Vilniaus katedroje 1541 m. birželio 24 d. Viena Vilniaus vidurinė mokykla 1994 m. lapkričio 16 d. buvo pavadinta Radvilų vardu. Tos Vilniaus Radvilų mokyklos moksleiviai šiemet Barboros Ravilaitės mirties metines prisiminė prie jos karsto Vilniaus arkikatedros bazilikos karalių mauzoliejuje. Maldą sukalbėjo šios istorinės šventovės rektorius mons. Kazimieras Vasiliauskas. Velionės gyvenimą ir meilę Lietuvai Radvilų mokyklos moksleiviams priminė lietuvių kalbos mokytoja Janina Lukoševičienė. Ji žadėjo stengtis, kad šios mokyklos moksleiviai geriau susipažintų su Lietuvos istorija, jos humanitarinėmis XV-XVI š. tradicijomis.

Lietuvos teatrų XVII-ji šventė "Pavasario varpeliai" po Velykų įvyko Kaune, "Girstučio" kultūros namuose. Tradiciniame pavasario festivalyje dalyvavo Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos dramos teatrai. "Pavasario varpelių" premijas geriausio spektaklio režisieriams ir geriausiems aktoriams paskiria spektaklius stebėję žiūrovai. Jas parūpina Lietuvos teatrų veiklos rėmėjai. Geriausiu spektakliu buvo pripažintas "Senė-2", Vilniaus dramos teatre paruoštas rež. O. Koršunovo. Premija įvertintas ir to spektaklio aktorius Remigijus Bilinskas. Ji taipgi įteikta ir rež. Danutei Juronytei už Kauno dramos teatre pastatytą "Meškos trobelę". Aktorius Rolandas Kazlas premiją laimėjo už Sanča Pansos vaidmenį Jaunimo teatro spektaklyje "Don Kichotas". Klaipėdos dramos teatras "Pavasario varpelių" festivalin atvyko su rež. Povilo Gaidžio pastatyta Heinricho von Kleisto komedija "Sudaužytas ąsotis". Žiūrovų paskirtomis premijomis buvo įvertintos rež. P. Gaidžio bei aktoriaus Antano Venskūno kūrybinės pastangos šiame spektaklyje.

Kauno paveikslų galerija kasmet surengia tradicinę "Naujai įsigytų rodinių parodą". Pernai M. K. Čiurlionio dailės muziejaus fondus papildė apie porą tūkstančių įsigytų tapybos, grafikos, numizmatikos, taikomosios dekoratyvinės dailės, skulptūros darbų, dailės leidinių, albumų ir katalogų. Šiemetinei parodai Kauno paveikslų galerijoje iš to naujo derliaus buvo gauti 1.208 rodiniai. "Lietuvos ryto" skaitytojus informuojanti Violeta Gustaitytė praneša, kad Lietuvos vyriausybė pernai M. K. Čiurlionio dailės muziejaus fondams papildyti buvo pažadėjusi 150.000 litų, o paskyrė tik 65.000. Dėl nepakankamų lėšų teko atsisakyti pasiūlyto įsigyti žymaus Lietuvos dail. Antano Samuolio (1899-1942) natiurmorto "Saulėgrąžos". Negausų M. K. Čiurlionio dailės muziejaus drabužių rinkinį papildė jam padovanotas prel. M. Krupavičiaus frakas. Fondą taipgi praturtino jam atiduotas Kazlų Rudos moksleivių R. Serbentos, A. Ribančionko, T. Aleknos miške pernai rastas lobis: medalis, 410 vokiškų, lietuviškų, lenkiškų, rusiškų, belgiškų, itališkų ir kitų valstybių XIX-XX š. monetų. Apie įsigytus dailės kūrinius V. Gustaitytė rašo: "Muziejus pernai įsigijo 61 tapybos darbą. Parodoje eksponuojami žymaus tapytojo A. Galdiko ankstyvojo laikotarpio trys darbai ("Kalvis", "Riterio kova", "Žemaitijos ubagai"), T. Kriaučiūnaitės, O. Jablonskio, R. Stankevičiaus, A. Rūkštelės bei kitų dailininkų tapyba, piešiniai, akvarelė. Lankytojų dėmesiui pateikta nemažai V. Drėmos, J. Kėdainio, A. Švėgždos bei kitų dailininkų grafikos darbų, eksponuojami K. Šimonio, A. Varno, M. ir V. Dobužinskių dekoracijų, kostiumų eskizai, A. Žmuidzinavičiaus rinkinių kolegiją papildęs iš Kubos atvežtas karnavalinis velnias . . ."

V. Kst.

PRISIKĖLIMO PARAPIJOS KREDITO KOOPERATYVAS

999 College St., Toronto, Ontario M6H 1A8

Telefonai: (416) 532-3400 ir 532-3414

Anapilyje telefonas: (905) 566-0006

KASOS VALANDOS: pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais nuo 9 v.r. iki 3.30 v.p.p.; ketvirtadieniais ir penktadieniais nuo 9 v.r. iki 8 v.v.; šeštadieniais nuo 9 v.r. iki 1 v.p.p.; sekmadieniais nuo 9 v.r. iki 1 v.p.p.
SKYRIUS ANAPILYJE: sekmadieniais nuo 9 v.r. iki 12.30 v.p.p.; antradieniais nuo 9 v.r. iki 3.30 v.p.p.; ketvirtadieniais nuo 1 v.p.p. iki 8 v.v.

MOKA UŽ:

90-179 d. term. ind.	6.25%
180-364 d. term. ind.	6.375%
1 metų term. indėlius	6.375%
2 metų term. indėlius	6.50%
3 metų term. indėlius	6.50%
4 metų term. indėlius	6.75%
5 metų term. indėlius	6.75%
1 metų GIC-mėn.palūk.	6.25%
1 metų GIC-met. palūk.	6.50%
2 metų GIC-met. palūk.	6.75%
3 metų GIC-met. palūk.	6.75%
4 metų GIC-met. palūk.	6.90%
5 metų GIC-met. palūk.	7.00%
RRSP, RRIF ir OHOSP	4.25%
RRSP ir RRIF-1 m. term. ind.	6.50%
RRSP ir RRIF-2 m. term. ind.	6.75%
RRSP ir RRIF-3 m. term. ind.	6.75%
RRSP ir RRIF-4 m. term. ind.	6.90%
RRSP ir RRIF-5 m. term. ind.	7.00%
Taupomąją sąskaitą	3.75%
Kasd. pal. taupymo sąsk.	4.50%
Kasd. pal. čekių sąsk. iki	2.25%
Amerikos dol. kasd. pal. taupymo sąsk.	4.00%

IMA UŽ:

Asmenines paskolas nuo	8.50%
Sutarties paskolas nuo	8.50%
Nekiln. turto paskolas:	
Su nekeičiamu nuošimčiu	
1 metų	9.00%
2 metų	9.25%
3 metų	9.50%
Su keičiamu nuošimčiu	
1, 2 ir 3 metų	7.50%

Draudžiame asmenines ir sutarties paskolas iki $15,000 ir narių gyvybę iki $2,000 už santaupas laikomas šėrų, čekių ir taupymo sąskaitose.

Duodame asmenines paskolas iki $50,000 ir mortgičius iki 75% įkainoto turto vertės. Parduodame pinigines perlaidas (money orders) ir kelionių čekius (traveler's cheques). Neimame mokesčio už išrašytus čekius bei apmokamas įvairias sąskaitas.

AKTYVAI per 58 milijonus dolerių

Mūsų tikslas – ne pelnas, bet sąžiningas patarnavimas

BVL ELECTRICAL ENGINEERING Licence E-2392

Taisau senas ir įvedu naujas:

• ELEKTROS INSTALIACIJAS • VĖSINIMO SISTEMAS

Taisau visų rūšių

• ŠALDYTUVUS • SKALBIMO MAŠINAS • ELEKTRINES PLYTELES • DŽIOVINTUVUS • KITUS BUITINIUS ĮRENGIMUS

Skambinti **Vytui tel. 200-8960** arba **236-9071**, Toronte.

Greitas – sąžiningas – pigus patarnavimas. Visi darbai garantuoti pagal susitarimą.

LEDAS REFRIGERATION

AIR CONDITIONING & HEATING

Taisau ir įvedu

• Centrines šildymo ir A/C sistemas • Skalbimo mašinas, džiovintuvus
• Oro drėkintuvus (Humidifiers) • Indų plovimo mašinas, viryklas
• Šaldymo sistemas, šaldytuvus

Atlieku dujų, vandentiekio (plumbing), elektros darbus.

Skambinti **R. Jareckui**

tel. 416-370-3539Toronte

(Nemokamai atvažiuoju įkainoti).

DRAUDA "ALL THE CHOICE IN THE WORLD"

MASKELL INSURANCE BROKERS LTD. (Savininkas Balys Maskeliūnas)

Tel. 416-251-4864, 416-251-4025, 416-251-4824

Namų: 905-277-0814

2334 Lakeshore Boulevard West, antras aukštas

Toronto, Ontario M8V 1B6

VISŲ RŪŠIŲ DRAUDA • 35 METŲ PATIRTIS

• ĮVAIRIŲ DRAUDOS BENDROVIŲ ATSTOVYBĖ •

Countrywide

WESTSIDE REALTY INC.

Jei norite pirkti ar parduoti namą, ar gauti informacijų, prašau man paskambinti. Prižadu mielai ir sąžiningai patarnauti.

Lina Kuliavienė

290 North Queen Street, Suite 112,

Toronto, Ontario M9C 5L2

Tel. 416 767-9000 Fax 416 620-8015

DRAUDA

Gyvybės – verslo – namų – automobilių – sveikatos – kelionių – pensijų (RRSP, RRIF)

Greitas ir tikslus patarnavimas. Skambinkite

JUOZUI EIMIUI RAMUI

tel. 239-7733

namų 766-5857 FAX 234-5187

CHOLKAN INSURANCE BROKERS LIMITED

3836 BLOOR ST. W., ETOBICOKE, ONTARIO M9B 1L1

Klientų patogumui, susitarus, atvažiuoju į namus

SPORTAS

Redaguoja SIGITAS KRAŠAUSKAS,
32 Pasadena Gdns., Toronto, Ont. M6S 4R5; tel. 416 766-5367

Golfo žinios

Toronto lietuvių golfo klubo pirmasis sezono atidarymo turnyras įvyko 1995 m. gegužės 6 d. Golf Haven golfo laukuose. Jame dalyvavo 55 golfininkai ir varžėsi net aštuoniose, pagal kvalifikacijas, klasėse.

Laimėtoju tapo Kęstutis Eimantas su 81 smūgiu, o išlyginamųjų smūgių sistemoje pirmuoju išėjo Romas Vaitkevičius su 66(102). Kitose klasėse varžytasi tik išlyginamųjų smūgių sistema. A klasėje – 1 vieta Darius Vaičiūnas 73(83), 2 v. Stan Podsadecki 74(81). B kl. – 1 v. Romas Burdulis 74(89), 2 v. Darius Marijošius 79(96). C kl. – 1 v. Leonas Baziliauskas 73(96), 2 v. Rimas Grigas 76(98). D kl. – 1 v. Linas Saplys 70(103), 2 v. John Shewaga 79(115). Senjorų kl. – 1 v. Albinas Kartavičius 69(89), 2 v. Algis Smolskis 70(95). Pensininkų kl. – 1 v. Anicetas Zalagėnas 70(93), 2 v. Vytas Pulkys 72(98). Moterų kl. – 1 v. Darija Deksnytė 73(95) ir 2 v. Irena Kymantienė 85(105).

Varžybas vienu smūgiu arčiausia vėliavos laimėjo R. Burdulis, D. Burba ir A. Jonikas. Nežinomosios skylės laimėtojas Jonas Obelienius ir turnyro dalyvio laimikis teko D. Laurinavičiui. Turnyrą pravedė Andrius Zaleskis ir Darius Marijošius.

Įvairios žinios

Algirdas Šocikas žymus Lietuvos bokso veteranas buvo pagerbtas Vokietijoje, 1995 sausio 29 d. diplomu už kilnius poelgius sporte. Diplomą įteikė Tarptautinio garbingo žaidimo (Fair Play) k–tas. Daugelis Lietuvos sporto mėgėjų žino, kad A. Šocikas buvo vadinamas "ringo džentelmenu". Taip jis buvo pristatytas ir per apdovanojimo iškilmes Štutgarte. Bendra LTOK vadovų nuomonė yra ir ateityje sporte tęsti garbingos kovos propagavimą. Parenkant laureatus būtina laikytis principo: aukščiausios klasės sportininkas, o kartu ir kilnus žmogus.

* * *

Pasaulio uždarų patalpų lengvosios atletikos čempionate Barcelonoje tris dienas varžėsi 700 sportininkų iš 140 kraštų. Jų tarpe du iš Lietuvos: rutulio stūmikas Saulius Kleiza ir trišuolininkas Audrius Raizgys. Abu sportininkai torontiškiams pažįstami iš 1993 m. kovo mėn. vykusių pasaulio geriausių lengvaatlečių uždarų varžybų Toronto "Skydome". Pirmasis rutulį nustūmė 18,41 m. ir iš 16 dalyvavusių liko trylikto vietoje. Audrius Raizgys, nušokęs 16,41 m. į baigmę nepateko; kvalifikavimosi norma buvo 16,70 m. Rutulio stūmime aukso medalis teko suomiui Mika Halvar'i, o trišuolyje, Brian Wellman'ui iš Bermudos.

* * *

Pasaulio žiemos universiadoje Chakoje – Ispanijoje, dalyvavo du sportininkai iš lietuvos – olimpietis Ričardas Panavas ir Vladas Zibaila. Jie varžėsi 15 ir 30 km. atstumuose. 15 km. nuotolį Panavas baigė dešimtuoju, o Zibaila 63–ju. 30 km. Panavas liko 35–ju, o Zibaila 51–ju. Ričardas Panavas rezultatais patenkintas. Gerai nušliuožė 15 km. atstumą. 30 km. atstume sekėsi prasčiau dėl blogo oro. Iš 72 dalyvių, baigmę pasiekė tik 52.

DITA ŽELVIENĖ

Nuotr. Stasio Laukio

Tarptautinėse "Grand Prix" varžybose Ženevoje Dita Želvienė – kaunietė, 100 m. laisvu stiliumi nuplaukė per 57.53 sek. Tuo ji pagerino Lietuvos rekordą, priklausiusį Laurai Petrulytei, kuri šiuo metu treniruojasi JAV–se. M. Špokas šiose varžybose taip pat pagerino Lietuvos rekordą, 100 m. atstumą nuplaukęs per 57.48 sek. Jis paveržė rekordą iš Arūno Visocko, kuris šiuo metu treniruojasi Arizonos valstijos plaukimo centre. **Sig.K.**

Pas Edmontono tautiečius

(Atkelta iš 6-to psl.)

Laidotuvėse

Pasitaikė gera proga apsilankyti Mice Grace laidotuvėse, kuri buvo atlydėta į Edmontono Šv. Juozapo baziliką. Čia lankėsi Popiežius Jonas-Paulius II 1984 m. rugsėjo 14 d. Šiose laidotuvėse irgi dalyvavo būrelis lietuvių, kurie kartu su angliškai besimeldžiančiais šermenų dalyviais ir kunigais giedojo, dalijosi bendru netekties sielvartu, nes 86 metų išgyvenusios moters šeimos sūnus buvo vedęs lietuvaitę, kuri nenutraukė ryšių su savo tautiečiais, todėl kartu švęsdavo įvairias sukaktis, lankė minėjimus.

Lietuviai per keliasdešimt metų čia įaugę ne tik į vietinę kultūrą, bet ir įsilieję į religinį gyvenimą. Todėl jau ne taip jautriai ir skausmingai kaip, sakysime, prieš 20-30 metų, pajunta lietuviškos aplinkos ar lietuviško dvasinio gyvenimo stygių., Jis vis labiau ir sparčiau mąžta todėl, kad jaunoji karta dar daugiau atitolo nuo lietuviškos kalbos, papročių ir kultūros. Juos dar labiau paveikė tas madingasis tautiškumo sąskaita atsirandąs daugiakultūros procesas, taip smarkiai išryškėjęs ten, kur sukurtos mišrios šeimos.

Ateitininkų žinios

Moksleiviai ateitininkai surengė išvyką ratukais į Toronto salas praėjusį sekmadienį po 10.15 v.r. Mišių iš Prisikėlimo šventovės. Išvyką lydėjo kun. Edis Putrimas ir Rūta Rygelienė. Jiems nuoširdus ačiū.

Moksleivių kuopa dėkoja Kanados lietuvių fondui už $200 auką jų veiklai.

Moksleivių kuopa taip pat dėkoja tėvų komitetui už benzino apmokėjimą kelionei į Klivlando ateitininkų šeimos šventę.

Savaitgalis "Kretingoje" rengiamas jaunimui nuo VII-VIII klasės ir gimnazistams. Rengia Toronto moksleivių ateitininkų kuopa birželio 17-18 d.d. Kaina – $20 asmeniui. Atsivežti savo patalynę. Pradžia – birželio 17, šeštadienį, 10 v.r.; pabaiga – birželio 18, sekmadienį, tuojau po pietų. Programą sudarė kuopos globėjai kun. Edis Putrimas ir Gabija Petrauskienė. Maistą gaminti sutiko Angelė Amrozaitienė. Laukiame visų! Hamiltono ateitininkai jau pranešė, kad dalyvaus! Apie dalyvavimą pranešti kun. Edžiui Putrimui tel. 533-0621 arba Gabijai 232-0930.

Moksleivių ateitininkų sąjungos stovykla vyks šiais metais Dainavoje nuo birželio 25 d. iki liepos 9 d. Informaciją teikia Dana Grajauskaitė, telefonas 416 534-8544.

Skautų veikla

• Į "Romuvos" stovyklą važiuojančių registracija – gegužės 31 d., 7.30 v.v. Prisikėlimo parapijos muzikos studijoj. Visi važiuojantys prašomi registruotis dabar, nes prie vartų bus aukštesnis mokestis.

• Birželio 7 d., 7.30 v.v., trečiadienį pas sesę A. Šeškuvienę skautininkių sueiga. **M.**

• LSS skelbia 1995 metų rašinių konkursą tema "Mano šeimos kelionė iš Lietuvos į užsienį". Aprašoma ir nuotraukomis pailiustruojama senelių, tėvų ar jų pačių išvykimas iš Lietuvos naudojant archyvinę medžiagą, pasakojimus ir t.t. Rašinys turi būti išsiųstas iki 1995 m. spalio 8 d. (pašto antspaudo data). Konkurse dalyvauti kviečiami visų LSS šakų skautai-tės. Dalyviai pagal šakas (amžių) skirstomi į 4 grupes: jaunesnieji (vilkiukai, paukštytės ir kt.) rašo ne trumpesnį kaip vieno psl. rašinį; skautų-čių grupė – 2 psl.; prityrusių skautų-čių – 2 psl; sk-vyčiai, vyr. skautės ir kiti to amžiaus – 2 psl. Archyvinė medžiaga – priedas. Premijos: jauniesiems $75, 50 ir 25; skautams-tėms $100, 75 ir 50; sk-vyčiams, vyr. skautėm ir kitiems $150, 100 ir 75. Mecenatas – LSS tarybos pirmija, naudojanti prel. s. J. Prunskio Lietuvių fonde paskirtos sumos palūkanas.

Rašinius, pasirašytus slapyvardžiu, pažymėtus amžiumi ir vieneto vardu ir su atskiru vokeliu, kuriame įrašyta tikroji pavardė ir adresas, siųsti: s. fil. Ramunė Lukienė – LSS konkursas, 2900 W. 100 Pl., Evergreen Pk., IL 60642, USA. Daugiau informacijų teikia v.s. Marytė Utz 1-708-423-0307 arba s. fil. R. Lukienė 1-708-422-4288. **Inf.**

Parduodant ar perkant nekilnojamo turto nuosavybę, visais atvejais prašau kreiptis į mane, skambinant bet kuriuo metu.

RE/MAX Above the Crowd!

1678 Bloor Street West
Toronto, Ontario M6P 1A9
(2 blokai į vakarus nuo Lietuvių namų)

TEODORAS STANULIS

RE/MAX West Realty Inc.

tel. **416 769-1616**, namų tel. **416 231-4937**, nešioj. tel. **416 802-1029**, FAX **416 769-1524**.

QUEENSWAY – Prai PARDUOTAS . Skubiai parduodamas vieno miegamojo butas.

BLOOR-DORVAL-INDIAN RD. rajone parduodamas atskiras 6 kambarių namas. Visai prie požeminio traukinio stoties, krautuvių. Prašo $219,000.

SĄŽININGAS, GREITAS IR GARANTUOTAI MALONUS VISAPUSIŠKAS PATARNAVIMAS VISAIS PARDAVIMO-PIRKIMO REIKALAIS. NEMOKAMAS NAMŲ ĮVERTINIMAS

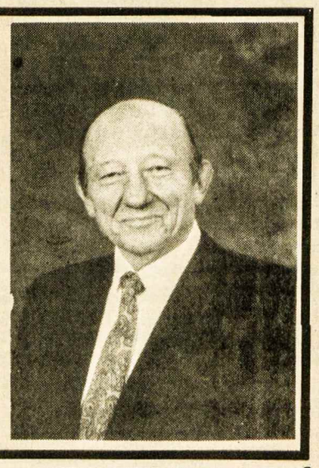

Naujausios, greičiausios ir pigiausios kelionės

1995 metais į VILNIŲ nuo $699 + mokesčiai.

PASIRINKIMAS nr. 1:	Išskrenda iš Toronto birželio 2 d. ir grįžta birželio 10 d.	**$ 699**
PASIRINKIMAS nr. 2:	Išskrenda iš Toronto birželio 2 ar 9 d.d. ir grįžta rugpjūčio 12 d. arba bet kuriuo vėlesniu šeštadienio skrydžiu	**$ 799**

* Visi skrydžiai per Kopenhagą (NAKVOTI NEREIKIA) * * Yra apribojančių sąlygų *
* Mokesčiai neįskaityti * * Galioja tik naujai užsisakantiems *

Skrydžius organizuoja

PEDERSEN world tours

Dėl informacijos ir bilietų užsakymų skambinkite tel. 416 538-6570 ar 905 882-5475, 1-800-718-6489

UNITY TRAVEL

PARAMA LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS

MOKA:

6.25% už 90-179 dienų term. indėlius	
6.375% už 180-364 dienų term. indėlius	
6.375% už 1 m. term. indėlius	
6.50% už 2 m. term. indėlius	
6.50% už 3 m. term. indėlius	
6.75% už 4 m. term. indėlius	
6.75% už 5 m. term. indėlius	
6.25% už 1 m. GIC mėn. palūk.	
6.50% už 1 m. GIC invest. pažym.	
6.75% už 2 m. GIC invest. pažym.	
6.75% už 3 m. GIC invest. pažym.	
6.90% už 4 m. GIC invest. pažym.	
7.00% už 5 m. GIC invest. pažym.	
4.25% už RRSP ir RRIF ind. (variable rate)	
6.50% už RRSP ir RRIF 1 m. term. ind.	
6.75% už RRSP ir RRIF 2 m. term. ind.	
6.75% už RRSP ir RRIF 3 m. term. ind.	
6.90% už RRSP ir RRIF 4 m. term. ind.	
7.00% už RRSP ir RRIF 5 m. term. ind.	
4.00% už OHOSP (variable rate)	
3.75% už taupymo sąsk. (gyvybės drauda)	
4.50% kasd. pal čekių sąsk. virš 10.000	
5.00% už Amerikos dol. 1 m. GIC	
4.00% už Amerikos dol.kasd.pal.sąsk. (US dol.Sav.Acc.).	

IMA:

už asmenines paskolas nuo	8.50%
už nekilnojamo turto paskolas (mortgages): su nekeičiamu nuošimčiu	
1 metų	8.25%
2 metų	8.25%
3 metų	8.50%
4 metų	8.50%
5 metų (fixed rate)	8.50%
su keičiamu nuošimčiu 1, 2 ar 3 metų (variable rate)	7.50%

Asmenines paskolas duodame iki $65,000 ir mortgičius iki 75% įkainoto turto. Kitos paskolos: (Line of Credit) ir antrieji mortgičiai.

Nuošimčiai gali pasikeisti savaitės eigoje.

AKTYVAI per 100 milijonų dolerių

MasterCard ***Kredito kortelė***

*Nemokama narių gyvybės drauda (taupymo sąsk.) pagal santaupų dydį iki **$2,000** ir asmeninių paskolų drauda iki **$30.000.** Nemokamas čekių, sąskaitų, piniginių perlaidų ir kelionės čekių (traveler's cheques) patarnavimas.*

*Gaunama kelionių drauda nariams ir svečiams iš kitų kraštų (The Co-operators & Blue Cross). Nekilnojamo turto paskolų (mortgage) drauda (Credit Union Insurance Services). Persiunčiame pinigus (Wire Transfer) į **LIETUVĄ** ir į kitus kraštus.*

KASOS VALANDOS:

• Pirmad., antrad. ir trečiad. nuo 9 v.r.-3.30 v.p.p.
• Ketvirtadieniais ir penktadieniais nuo 9 v.r.-8 v.v.
• Šeštadieniais nuo 9 v.r.-1 v.p.p.

BŪSTINĖ: Lietuvių namai –

1573 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6P 1A6

Telefonas 416 532-1149

Tony Genys — **Sutton GROUP**

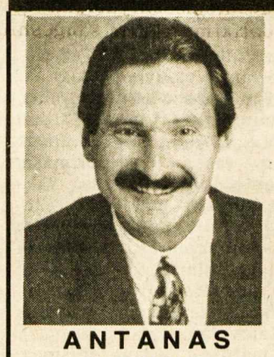

ANTANAS GENYS

PAŽADU JUMS

24 valandų

tarnybines paslaugas, greitą dėmesį, sąžiningumą, išsamią informaciją.

Prašau skambinti šiandien

tel. **416 236-6000**

pirkimo ar pardavimo klausimais

sutton group – assurance realty inc. realtor

5415 Dundas St. West, Suite 300, Etobicoke, Ont. M9B 1B5

BALTIC CONSTRUCTION

Remontas ir nauja statyba gyvenamųjų namų, parduotuvių, restoranų, įstaigų ir vasarnamių

• staliaus darbai • vidaus sienų įdėjimas • dažymas • elektros įvedimai • vandentiekio sistemos įvedimas • stogai • įvairūs cemento darbai • kiemų sutvarkymas • prieplaukos • garažai • tvoros • židiniai • virtuvės, vonios remontas ir apdaila • rūsių įrengimas • šildymo ir vėsinimo sistemų įvedimas • plytelių įdėjimas • pataisymai ir pritaikymai pagal invalidų ir senelių poreikius • nuosavybių priežiūra. • **18 metų patirtis • Nemokamas įkainavimas • Speciali kaina rudens ir žiemos laikotarpiui. Skambinti Pauliui Stanevičiui tel. (416) 604-1871 Toronte.**

MEDELIS CONSULTING

1407 Sarcee St., Oshawa, Ont. L1G 4N2

Tel. 1-905-436-9903 FAX 1-905-728-5745

ALGIS ar STEFA MEDELIAI

Visos paslaugos atsikviečiant jūsų gimines iš Lietuvos. Kreipkitės visomis savaitės dienomis, išskyrus trečiadienius. Reikalui esant atvažiuojame į namus. Per 7 darbo dienas jūsų giminėms Lietuvoje tiesiai į rankas perduodam amerikietiškus dolerius.

KELIONĖS Į LIETUVĄ

visuomet geriausiomis kainomis per Amsterdamą, Berlyną, Frankfurtą, Helsinkį, Kopenhagą, Londoną, Paryžių, Prahą, Varšuvą arba per kitus jūsų pageidaujamus miestus ir įvairias oro linijas. Didelis pasirinkimas. *Labai greitai parvežam viešnagei jūsų gimines iš Lietuvos.*

KELIONĖS Į VISUS KITUS KRAŠTUS.

TEIRAUKITĖS APIE ĮVAIRIUS BILIETŲ IŠPARDAVIMUS.

Dėl smulkesnės informacijos kreipkitės trečiadieniais nuo 11 v.r. iki 5 v.p.p. į Algį Medelį asmeniškai arba kasdien nuo 10 v.r. iki 6 v.v. į Mariją (angliškai, rusiškai arba lenkiškai).

UNITY TRAVEL, 1558 Bloor St. W., Toronto, Ontario M6P 1A4
Tel. 416-538-6570
FAX 416-538-9657

ALGIS MEDELIS

Latvijoje pas Daugpilio lietuvius

(Atkelta iš 5-to psl.)

yra 7012, Liepojoje – 2663). Iš to skaičiaus atsikūrusioje "Rasos" draugijoje dalyvauja apie dešimtadalį – šimtas. O veiklių, sąmoningų, ištvermingų – ketvirtadalis narių (apie 20-25). Tad kaip pajudinti lietuvių sąmoningumą, kaip išskelti tautiškumo ugnelę, nuslopintą senojo auklėjimo, trukusio penkis dešimtmečius, partinės ideologijos, buities?

Pamąsčiusi apie kitas mažumas, ypač lenkų, žydų, pirmininkė atsidūsta – jos taip remiamamos savo valstybių... Vis dėlto ir mūsų skurde rankos nenuleidžiamos: Daugpilyje veikia sekmadienio mokykla, taip pat sekmadienio vaikų darželis, kurį lanko apie 10 vaikų. Draugija turi dar folkloro ansamblį (vadovė L. Prakapavičienė), pasirodžiusi jau ir Vilniuje.

Pirmininkė pasidžiaugė konsulo pastangomis gautais lietuvių adresais. Dabar didysis rūpestis įsteigti nors vieną lietuvišką klasę nuo rudens. Todėl einama į namus, kalbama su tėvais, aiškinama, mėginama įveikti jų abejingumą. Gal pavyks?

Prieš karą, kai Daugpilio lietuviams vadovavo K. Žygelis, dabartinės pirmininkės tėvas, Latvijos lietuvių sąjungos skyrių daugiausia buvo kaip tik Daugpilio krašte. Lietuvių sekmadienio klubai nestovėjo tušti, juos mėgo, lankė, turėjo čia ką veikti jaunimas. Pačioje draugijoje viešpatavo didelis sutarimas, vieningumas. Taip buvo iki 1940-tųjų... Beje, Daugpilyje yra gyvenę, mokęsi A. Strazdas, J. Tumas-Vaižgantas, M. Miškinis.

Litanija Zarasuose

Labai draugiškoje, nuoširdžioje, linksmoje nuotaikoje pietūs prabėgo greitai, nejučiom. Reikėjo stoti, sukti ratus į namus. Iki sienos vėl lydėjo konsulas. Atsisveikinome. Norėtųsi, kad išvyka paliktų šviesų pėdsakėlį nedidelio, pasiaukojančiai dirbančio, Daugpilio būrelio didžiajame rūpestyje – atgaivinti, prikelti lietuvybę...

Monsinjorui pasiūlius, grįždami sustojome Zarasuose, ir šventovėje choras giedojo gegužinių pamaldų litaniją. Apytuštėje šventovėje (įprastinė pamaldų tvarka vėlesnė), vakarėjančioje pavasario erdvėje skambėjo, bangavo litanijos eilutės, kėlė dvasią.

Kanados įvykiai

(Atkelta iš 1-mo psl.)

m. Kvebekan atvyko 45.072 ateiviai, o pernai – tik 27.824. Pasak imigracijos pareigūno Y. Turcotto, ateivių skaičių sumažino pablogėjusios ekonominės sąlygos šioje prancūziškoje Kanados provincijoje. Dėl jų Kvebekui dabar sunkiau prisivilioti turtingus ateivius iš Hong Kongo, kuris netrukus bus grąžintas komunistinei Kinijai. Spėjama, kad įtakos skaičiaus sumažėjimui galėjo turėti ir menkesnis politinių atbėgėlių įsileidimas. Jų buvo pasiūlyta priimti 15.000, o įsileista tik 9.000.

Mat dabar iš tokių atbėgėlių jau reikalaujama asmeninių dokumentų, seniau naikintų nelegaliai atvykusių atbėgėlius vaidinusių asmenų. Galimas dalykas, juos dabar atbaido ir garsinamas Kvebeko atsiskyrimas nuo Kanados. Į šį klausimą turėtų atsakyti sekančių metų imigracijos duomenys Kanadon ir Kvebekan.

Spaudoja rašoma, kad Kanada planuoja keitimosi būdu įsigyti jai reikalingų ginklų. Tokia mainų taktika rūpinasi krašto apsaugos ministeris David Collenette. Ministeris pirm. Brian Mulroney buvo pasiruošęs pirkti tuos naujuosius ginklus, ypač modernius sraigtasparnius karo laivynui ir aviacijai. Tačiau tų sraigtasparniais vadinamų malūnsparnių įsigijimą sustabdė parlamento rinkimus laimėjusi Kanados ministero pirm. J. Chretieno liberalų vyriausybė. Dabar paaiškėjo, kad senaisiais sraigtasparniais jau pavojinga atlikti kanadiečių ieškojimo bei gelbėjimo uždavinius. Tokios paskirties tolimesniems skrydžiams reikia patikimesnių ir saugesnių sraigtasparnių.

Juos būtų galima gauti iš Š. Atlanto sąjungos mainų būdu. Spėjama, kad krašto apsaugos ministeris D. Collenettas už tokius sraigtasparnius, šarvuočius pėstininkams Š. Atlanto nariams galėtų nemokamai parūpinti aviacijos bazes karo lakūnams treniruoti ir poligonus kitų rūšių kariams paruošti. Esą taip iš Britanijos gal net būtų galima gauti keletą povandeninių laivų, turinčių senuosius dizelio variklius, kuriuos naujuose laivuose jau yra pakeitę atominiai varikliai. Senieji povandeniniai laivai Kanadai leistų paruošti jaunąją jūrininkų kartą. **V.Kst.**

Paremkite "Tėviškės žiburius" auka, rėmėjo ar garbės prenumerata, testamentiniu palikimu. Iš anksto dėkingi –

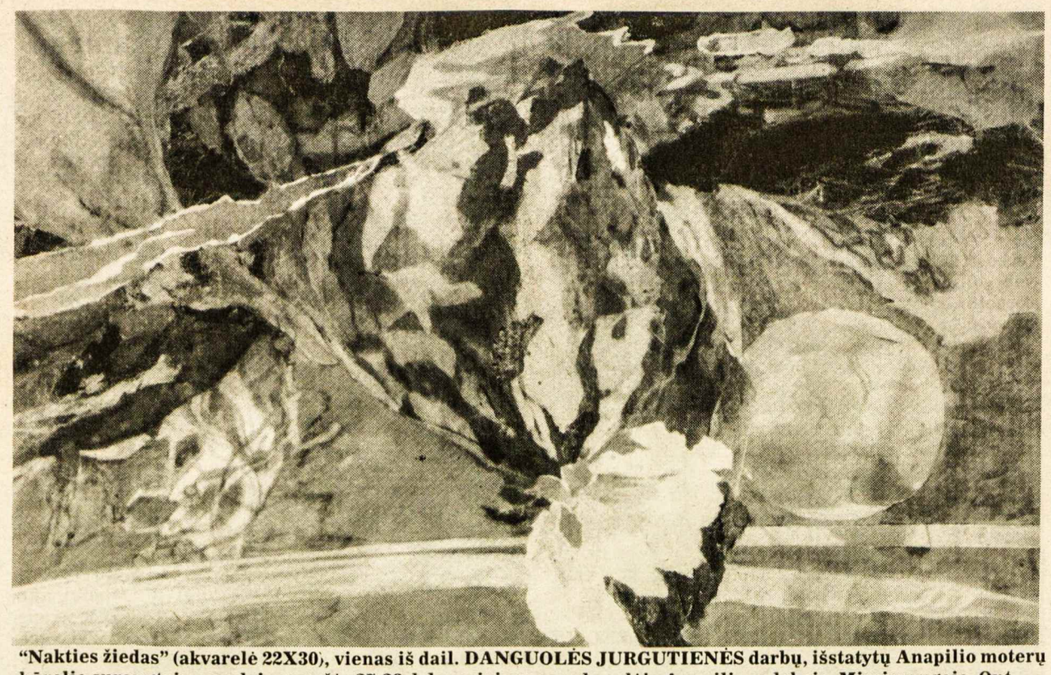

"Nakties žiedas" (akvarelė 22X30), vienas iš dail. DANGUOLĖS JURGUTIENĖS darbų, išstatytų Anapilio moterų būrelio surengtoje parodoje gegužės 27-28 d.d muziejaus parodų salėje Anapilio sodyboje, Mississaugoje, Ont.

SKAITYTOJAI PASISAKO

AR DERA TAIP VADINTI?

Alfonsas Nakas apžvelgdamas žurnalo "KARDAS" sukaktuvinį numerį ("TŽ" 1995 m. 19 nr.), rašo: "Prieš mane ant stalo guli keletas paskutinių "K" ("Kardo", – P.P.) *sąsiuvinių* (mano pabraukta, – P.P.). Kitoje vietoje: "Kalbėdamas apie "K" turinį, pavyzdžiu imsiu paskutinį mane pasiekusį *sąsiuvinį* (m. pabr., – P.P.). Ir dar kitur: "Šį "K" skaitydami sužinome, kad *pirmasis jo numeris* (m. pabr., – P.P.) išėjo..."

Kyla klausimas, kodėl A. Nakui pirmasis "Kardas" yra "numeris", o jau dabartiniai (jų tarpe ir sukaktuvinis), tik sąsiuviniai?

"Kardo" žurnalo numerius "sąsiuviniais" vadinti vargu ar dera!

Petras Palys,
Richmond Hill, NY

1941 METŲ SUKILIMAS

Lietuvoje yra dar nemažai žmonių, kurie buvo paveikti sovietų propagandos, esą 1941 m. sukilimas buvo grynai nacinės Vokietijos planas panaudoti lietuvius savo tikslams. Tai tik vienas iš daugelio komunistinių melų, nieko bendro neturinčių su tikrove. 1941 m. sukilimą organizuoti kilo mintis to meto Lietuvos atstovui Berlyne K. Škirpai, be jokio nacių suokalbio.

Didžiausias įrodymas, kad šis 1941 m. sukilimas nieko bendro neturėjo su nacizmu ir buvo grynai tautos noras atgauti laisvę, rodo dr. von Rentelno panaikinimas 1941. VIII. 5 Lietuvos laikinosios vyriausybės ir jos pakvietimas dalyvauti jo organizuojamoje taryboje, į kurią nė vienas laikinosios vyriausybės narys nesutiko įsijungti! Plačiai šis sukilimas yra aprašytas knygoje "Terorizuojama ir naikinama Lietuva 1938-1991".

Per 50 okupacijos metų šie 1941 m. sukilimo dalyviai buvo gaudomi, tremiami, įkalinami ir kankinami kaip nacių bendrininkai! Ir Lietuvai atsistačius nepriklausomybę, buvę raudonarmiečiai, gyveną Lietuvoje, gauna personalines karo "veteranų" pensijas, o 1941 m. sukilimo dalyviai šiuo atžvilgiu yra Lietuvos valdžios užmiršti.

J. P. Kedys, Australija

LIETUVA IR JOS IŠEIVIJA

Šia tema Rūta Gajauskaitė iš Vilniaus "TŽ" 1995 m. balandžio 25 d. savo straipsnyje išreiškė pozityvias mintis apie Lietuvos išeiviją ir dabartinę padėtį Lietuvoje. Jos mintys atitinka išeivijos galvoseną. Prie šių jos minčių reikėtų pridėti Karaliaučiaus problemą. Rusija pasisavino jai niekada nepriklausiusią teritoriją, kuri amžiais buvo mažoji Lietuva. Po karo rusai nepasitraukė iš Karaliaučiaus srities. Sąjungininkų susitarimu Karaliaučiaus sritis buvo jiems laikinai pavesta valdyti. Dėl to Lietuva turi daug problemų, nes rusų kariuomenė nuolatos pažeidžia Lietuvos teritoriją.

Todėl reikia tik džiaugtis, kad JAV Lietuvių bendruomenės ilgametė veikėja Angelė Nelsienė ir ALTa šį klausimą iškėlė Amerikos valdžios sluoksniuose. Lietuvių kilmės kongresmenas Durbin pateikė Amerikos kongresui rezoliuciją išprašyti Rusiją iš Karaliaučiaus srities. Užsienio lietuvių parama čia yra labai reikalinga. Rinkimus laimėję Amerikos respublikonai gali paprašyti per Jungtines Tautas Rusiją palikti Karaliaučiaus kraštą ir pavesti jo valdymą laikinai tarptautinei komisijai.

Rytprūsiai, prededant nuo Gumbinės, Įsruties, Tilžės ir Karaliaučiaus, buvo lietuvių nuo amžių apgyventi kraštai. Jie ir dabar turėtų atitekti lietuviams.

Imkime pavyzdį iš lenkų. Juk ir jie po karo atgavo Dancigą, Breslau ir kitus lenkiškus kraštus. Todėl turėtų būti padarytas logiškas sprendimas ir Rytprūsių atveju, – lietuvių sritis prijungti prie Lietuvos.

Vytautas Šeštokas,
Los Angeles, CA

PRISIMENANT KUN. A. LIPNIŪNĄ

Pas mus a.a. kun. A. Lipniūnas gyveno nuo 1939 iki 1943 m. Vilniuje. Jau rusų laikais jis buvo du kartus suimtas ir tardytas, bet išleistas. Vokiečių okupacijos metu taip pat buvo suimtas 1942 m. Buvo įsteigęs savo šalpos fondą. Rinkdavo pinigus iš aukštų Vilniaus miesto pareigūnų ir pasiturinčių parapijiečių. Siųsdavo į kaimą ir mane. Užsakydavome iš ūkininkų maisto: miltų, mėsos ir lašinių. Atveždavo į Aušros vartų gatvės 29 – butą 15. Rūsyje mama sukraudavo didelėm statinėm, sušaukdavo studentus ir mokytojus. Darydavom maisto paketėlius miesto alkaniems ir varganiems. Tarpe ateinančių jam į pagalbą būdavo ir Alė Rūta Nakaitė (Arbačiauskienė). Kitų neatsimenu, nes tuo laiku buvau 13 metų. Vėliau pas jį ateidavo maisto gauti ir žydai, bet labai slaptai, nes bausdavo tuos, kurie padėdavo žydams.

Lucius Ulbinas,
Hamilton, Ont.

Registruota masažo terapeutė
Ramona Girdauskaitė, B.Sc., R.M.T.
20 High Park Blvd., Toronte.
Gydomasis masažas ("Craniosacral Therapy")
Priima pacientus pagal susitarimą
Telefonas 416 536-5437
Su gydytojo nurodymu dauguma privačių sveikatos draudos bendrovių (extended health care benefits) gydomąjį masažą padengia pilnai ar iš dalies.

Dantų gydytoja
Gintarė Sungailienė, D.S., D.D.S.
1553 Hurontario Street, (į pietus nuo QEW)
Mississauga, Ontario L5G 3H7 **Tel.: (905) 271-7171**
Taip pat gydytoja priima pacientus ketvirtadieniais
1588 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6P 1A7
(Priešais Lietuvių namus) **Tel.: 416-530-1070**

Dantų gydytojai
Dr. J. E. BIRGIOLAS, D.D.S.
Dr. S. DUBICKAS, D.D.S.
Dr. R. KARKA, D.D.S. M.S. Dip. Orth.
(Orthodontist)
2373 Bloor Street West (Prie Jane St.) Telefonas **763-5677**

Šeimos gydytojas,
dr. Aleksandras Spudas
šiuo metu priima naujus pacientus.
1448 Lawrence Avenue East, Suite 210,
(prie Victoria Park Avenue)
Victoria Terrace Medical Centre, North York, Ont. M4A 2V6
Tel. 416 751-0082

Advokatas
VIKTORAS E. RUDINSKAS,
B. Eng., M. Eng., B.C.L., LL.B., M.B.A.
27 John St., Second Floor **Tel. 416 240-0594**
Weston, Ontario M9N 1J4 (24 valandas)
(arti Lawrence ir Weston Rd.) **FAX 416 248-5922**

Advokatas
ALGIS S. PACEVIČIUS, B.Sc., LL.B.
2 Jane St., Suite 500
(Bloor ir Jane gatvių kampas)
Toronto, Ontario M6S 4W3
Tel. (416) 762-7393
Fax (416) 763-0674
Atstovybės Lietuvoje naujas adresas: Goštauto 4-78
(kitoje Neries upės pusėje nuo "Lietuvos" viešbučio)
Vilnius
Tel. (3702) 22 78 97
Fax (3702) 22 63 68

Optical Studio
OPTIKAS R. SCHMID
1586 Bloor Street West,
Toronto, Ont. M6P 1A7
(Prieš Lietuvių namus)
Tel. 416 535-6252
Greitas patarnavimas, neaukštos kainos. Gaunami kontakto lešiai (contact lenses).

SOLD
COLDWELL BANKER
RESIDENTIAL REAL ESTATE
Expect the best.
DAIVA DALINDA,
BBA, Broker
Tel. 416 231-5000
FAX 416 233-2713
Amerikos didžiausia namų pardavimo įstaiga Kanadoje!
Islington-Kingsway Realty Inc.
Prezidentė, turinti 16 metų patyrimą, jums sąžiningai patarnaus.
Nemokamas namo įvertinimas.
2908 Bloor Street West, Etobicoke, Ont. M8X 1B6

RE/MAX Above the Crowd!
Juozas (Joseph) NORKUS
#1 KANADOJE
Re/max West įstaigoje ilgiausiai dirbantis agentas.
Daugiau kaip 10 metų turintis pardavimo bei daugiau kaip 20 metų statybos ir remonto patirtį.
Mielai atsakysiu į namų pirkimo, pardavimo ar remonto klausimus.
RE/MAX West Realty Inc.
1678 Bloor St. West
Toronto, Ont. M6P 1A9
Skambinti bet kuriuo metu
įstaigos tel. 416 769-1616
namų 416 532-5893
Nemokamas namų įvertinimas

AUDRA travel & CRUISES CORPORATION
Vienintelis Kanadoje lietuviškas kelionių biuras kviečia keliauti kartu!
N A U J O V Ė S!!!
Bendradarbiaujame su valstybine Lietuvos oro linija LAL. Parduodame bilietus visiems LAL skrydžiams. Kviečiame naudotis LAL ir AUDRA TRAVEL paslaugomis!
Naujas, patogus ir greitas skridimas į Vilnių per Paryžių arba Londoną su **AIR CANADA** ir **LAL** arba **CANADIAN** ir **LAL** kaina **$950** (kan.) + mokesčiai. Vasaros metu – **$1200** (kan.) + mokesčiai. Trys skrydžiai per savaitę, 140 svarų nemokamo svorio.
* * * * * * * * * * * * * * *
* Mūsų įstaigoje galite įsigyti bilietus skridimams su FINNAIR, LUFTHANSOS, KLM, ČEKOSLOVAKŲ, LOT bei kitų planinių bendrovių lėktuvais
* Parduodame ir neplaninius (charterinius) skridimus, kaina į Vilnių gegužės mėnesį pradedant nuo **$699** (kan.)
* Sutvarkome iškvietimus
* Parūpiname vizas
* Parduodame pramogines keliones į šiltus kraštus ir laivais
Kviečiame naudotis mūsų lietuviško biuro paslaugomis
Telefonas 416 533-8443
FAX 416 533-6279
1605 Bloor St. W., Toronto, Ontario M6P 1A6, Canada
Kelionių verslo registracijos nr. 2559030 (retail), nr. 2475066 (wholesale)

GINTARAS EXPRESS
GINTARAS EXPRESS
1968 Bloor St. W., Toronto, Ontario M6P 3K9
(Prie High Park požeminės stoties).
Tel. (416) 604-4400, FAX (416) 604-9748.
Siuntiniai laivu:
1 kubinė pėda ..... **$7.00** plius $14 pristatymas
arba
1 kg ..... **$1.20** plius $14 pristatymas
Siuntiniai lėktuvu:
1 kg ..... **$5.50** plius $14 pristatymas
Siuntiniai priimami bet kokiame įpakavime. Ir laivu, ir lėktuvu siuntiniai išsiunčiami kas antrą savaitę.
$ $ $ $ $ $ $,
Greitas pinigų pervedimas. US arba Kanados doleriai: 4% plius $14 – pristatymas.
Pigiausiomis kainomis persiunčiami automobiliai ir kiti stambūs kroviniai į Baltijos šalis. Greitas ir saugus pristatymas.

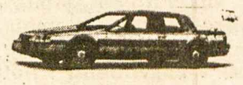

Visi Jūsų siuntiniai, siunčiami per **GINTARAS EXPRESS nemuituojami.** Siūlome Jums šventines gėlių puokštes bei paruoštus maisto siuntinius iš Kanados ir Vakarų Europos šalių produktų.
Kelionės į Lietuvą ir iš Lietuvos: nuo $1050
Mūsų darbo valandos: 10 v.r. – 7 v.v. (pirmadieniais-penktadieniais); 10 v.r. – 4 v.p.p. (šeštadieniais). **Mūsų atstovai**: Kitcheneryje, Waterloo, Guelph, Cambridge Lolita arba Armandas, tel. 519-571-9422; Hamiltone: Alfredas Zorkus, tel. 905-522-9966; Londone: Jonas Naruševičius, tel. 519-657-1751; Delhi: Pranas, Teresė Pargauskai, tel. 519 468-2163; **MONTREALYJE: Žaklina, Maris Kemzane, tel. 514 637-9495.**
NAUJOS PASLAUGOS: atliekame įvairius vidaus ir lauko namų remonto darbus – sienų statymo (drywall), elektros, vandentiekio, keramikinių plytelių klojimo, dažymo, stogų ir lietvamzdžių dengimo. Taip pat statome priestatus, verandas, įrengiame vonias ir pirtis.

DRESHER
DRAUDA
Visi draudos patarnavimai. Lietuvių kalba patarnauja V. Drešeris ir Rima (Petkutė) Drešerienė.
Nekilnojamas turtas
Patarnavimai visose pirkimo ir pardavimo srityse. Kreiptis į Valterį ar Rick Drešerius
Nekilnojamo turto įkainojimas
– mortgičių
– mokesčių
– turto ir kt.
Kreiptis į Rick Drešerį
3830B Bloor St. West, Etobicoke, Ontario M9B 1K8
Tel. 416-233-3334, 416-231-2661
FAX 416-233-0285
Darbo valandos: 9 v.r. – 7 v.v., šeštadieniais – 9 v.r. – 5 v.p.p.
Narys "Better Business" biuro

Patarnavimas - greitas ir tikslus!
V. DAUGINIS – telefonai 416 762-4232, 905 822-7376
Lilija Pacevičienė – telefonai 416 762-4232, 519 853-3652
* GAISRO * AUTOMOBILIŲ * ATSAKOMYBĖS*
*GYVYBĖS * KOMERCINĖ *
DRAUDA - INSURANCE
Walter V. Dauginis Insurance Broker Limited,
2 Jane Street, Suite 204 (kampas Jane ir Bloor), Toronto, Ont. M6S 4W3
416 762-4232 FAX 416 762-5588

TORONTO ONT

Anapilio žinios

— Praeitą sekmadienį įvyko kapinių lankymo diena.

— Wasagos Gerojo Ganytojo šventovėje sekmadieninės Mišios jau laikomos 11 v.r.

— Pirmasis naujos parapijos tarybos susirinkimas bus gegužės 31, trečiadienį, 7.30 v.v. parapijos salėje. Bus renkama tarybos valdyba. Visi tarybos nariai turi dalyvauti.

— Mišios birželio 4, sekmadienį, 9.30 v.r. už a.a. Kazimierą ir Adolfiną Alseikas, 11 v.r. už Kasperavičių šeimos mirusius; Wasagoje 11 v.r. už a.a. Antaniną Kančaitienę-Marcinkienę.

Išganytojo parapijos žinios

— Ačiū visoms ir visiems, prisidėjusiems prie moterų draugijos bazaro, ypatingai p. Montsvilui už paveikslų paaukojimą ir už pastangas pardavinėti. Gauta pelno $326.

— Birželio 4 d. pamaldas su šv. Vakariene laikys kun. A. Žilinskas ir teologijos studentė Hilda Lorenz. Moterų draugijos posėdis įvyks po šių pamaldų Lietuvių namuose.

— Birželio 11 d. pamaldų nebus.

— Birželio 18 d. pamaldas laikys kun. A. Žilinskas. Visos pamaldos įprastu laiku — 9.30 v. ryto.

E.J.St.

Lietuvių namų žinios

— Sekmadienį, gegužės 28, popietėje dalyvavo 106 asmenys. Svečių knygoje pasirašė Derwyn Shea, Toronto High Park – Swansea PC kandidatas į Ontario parlamentą, Stasė Barkauskienė, Petras Adamonis, Julija Adamonienė iš Montrealio ir Juozė Jonaitienė iš Staynerio. Pranešimus padarė ir su svečiais supažindino LN valdybos narys J. R. Juodis.

— LN valdybos posėdis įvyks birželio 15, ketvirtadienį, 7.30 v.v.

— Kanados žemės ūkio korporacija "Canada AGRA" birželio 4, sekmadienį, 2.30 v.p.p., Vytauto Didžiojo menėje duos pranešimą apie jų turimus ūkius Baltijos kraštuose ir galimas užsienio lietuvių investicijas į Lietuvos žemės ūkį.

— Birželio 7, trečiadienį, 3 v.p.p. seklyčioje šaukiami LN ligonių lankytojai pasitarimui.

— Birželio 10 d. įvyks LN rengiamas vartotų drabužių ir daiktų išpardavimas. Daiktai priimami LN darbo valandomis nuo 9 v.r. iki 5 v.p.p. Tel. 416 532-3311.

— Liepos 9 d. — gegužinė Boyd Conservation parke, rugpjūčio 5-12 d.d. poilsio stovykla Wasagoje. Rengia LN vyrų būrelis.

Anapilio keltuvo vajui aukojo $100 — J. D. Margiai.

Anapilio autoaikštės vajui aukojo: $100 — J. D. Margiai.

A. a. tėvelio Prano Pargausko 5-ųjų mirties metinių (gegužės 29 d.) prisiminimui sūnus Pranas Pargauskas "Tėviškės žiburiams" aukojo $50.

A. a. Antanui Dumčiui mirus, nuoširdžiai užjausdama žmoną Onutę ir jos dukrą Julytę su šeima Lietuvoje, Ginčauskų šeima "Tėviškės žiburiams" aukojo $50.

Šv. Jono lietuvių kapinėms aukojo: $100 — J. D. Margiai, M. Juozaitienė su šeima (a.a. Prano Juozaičio II mirties metinių proga); $50 — F. Žymantai, G. Balčiūnienė (a.a. Vytauto Balčiūno atminimui), O. Inčiūrienė, K. A. Ratavičiai; $10 — P. Daržinskas.

Mažosios Lietuvos fondui aukojo: **$225** — Č. A. Januškevičius (iš viso $700); **$200** — dr. J. Uleckas (iš viso $1.000) — Karaliaučiaus kr. mokykloms remti; **$100** Kanados lietuvių fondas (iš viso $2.100); **$50** — E. Bartminas (iš viso $250), B. Laučys (iš viso $180)); **$40** — Jonelis (iš viso $65); **$25** — R. Žugaraitė (iš viso $145), L. Kunnapuu (iš viso $175); **$20** — P. J. Baltuonis (iš viso $190); **$10** — E. Žilius (iš viso $68.26). Dėkojame už papildomus įnašus. **MLF valdyba**

Prisikėlimo parapijos žinios

— Sekmadienį, gegužės 28, buvo švenčiamos Šeštinės. Kun. Edis Putrimas savo pamoksluose nagrinėjo naująją popiežiaus Jono Pauliaus II encikliką "Evangelium Vitae". Sekmadienį, birželio 4, popiet per 4 val. Mišias vysk. Paulius Baltakis, OFM, suteiks kunigystės šventimus diak. Juliui Sasnauskui, OFM.

— Krikščioniškojo atsinaujinimo seminaras "Teateinie Tavo Karalystė" geg. 24 d. svarstė temą "Gyvoji Bažnyčia".

— Gegužės 27 d. susituokė: Silvija August ir Michael De Silva bei Sylvia Arias ir Andrzej Praeorski. Santuokos sakramentui ruošiasi Dana Pargauskaitė ir Romas Biskys. 50 m. vedybinio gyvenimo sukaktį paminėjo Stefa ir Antanas Čeponiai.

— Gegužės 26 d. Hamiltono "Aukuro" teatras drauge su Šiaulių dramos teatro aktoriais parapijos salėje parodė S. Čiurlionienės-Kymantaitės komediją "Pinigėliai". Po spektaklio įvyko bičiuliška vakaronė.

— Toronto moksleiviai ateitininkai birželio 17-18 d.d organizuoja poilsio savaitgalį "Kretingos" stovykloje. Kviečiami dalyvauti vyresniųjų klasių moksleiviai bei gimnazistai. Smulkesnių informacijų teirautis pas kun. E. Putrimą (tel. 533-0621) ar G. Petrauskienę (232-0930).

— Mišios sekmadienį, birželio 4, 8.30 v.r. — už a.a. Anelę ir Praną Vaserius; 9.20 v.r. — už a.a. Stasį Merkelį; 10.15 v.r. — už a.a. Ireną Jurkienę, a.a. Vincą Beresnevičių ir a.a. Danutę Beresnevičienę; 11.30 v.r.— už parapiją ir visus parapijiečius, 4 v.p.p. — kunigystės priėmimo.

A. a. VLADO MICEIKOS atminimui pagerbti *Vaiko tėviškės namams* aukojo $25 dr. S. ir E. Čepai.

Nuoširdžiai dėkoja –

KLKM dr-jos centro valdyba

A. Rinkūno švietimo fondui $100 aukojo M. S. Šetkai. Nuoširdus ačiū. **Fondo valdyba**

Los Angeles dramos sambūris "Tėviškės žiburius" parėmė $30 auka.

A. a. Vytauto Balsio atminimui J. Jankauskas "Tėviškės žiburiams" aukojo $50.

A. a. Juozui Rastapkevičiui mirus Dutton, Ont., užjausdami žmoną Teresę ir jų šeimą, Valė ir Albinas Tautkevičiai "Tėviškės žiburiams" aukojo $30.

A. a. Juozui Rastapkevičiui mirus, nuoširdžiai užjausdami žmoną Teresėlę, dukrą Zitą, sūnus Algį ir Leoną su šeimomis bei artimuosius, Irena, Vincas Ignaičiai su dukra Gražina, Aldona ir Linas Čepai "Tėviškės žiburiams" aukojo $60.

Dr. Viktoras Gundorinas, veterinarijos gydytojas iš Lietuvos, lydimas hamiltonietės A. Žilvytienės, gegužės 26 d. lankėsi "Tėviškės žiburiuose", domėjosi spaudos darbais ir paliko $20 auką. Svečias žada Kanadoje praleisti keletą mėnesių.

Kryžių kalnelis Šv. Jono lietuvių kapinėse Mississaugoje jau puošiasi visa eile lietuviškų kryžių. Pastaruoju metu pastatydino kryžius šeštadieninė Hamiltono lietuvių mokykla, Londono lietuviai ir Lucius Ulbinas. Pastarojo kryžius skirtas pagerbti a.a. kun. Alfonsui Lipniūnui, buvusiam Stutthofo kaliniui, jo mirties 50-čio proga. Jis kurį laiką gyveno Vilniuje p.p. Ulbinų namuose. Apie a.a. kun. A. Lipniūną buvo rašyta "TŽ" 1995 m. 19 nr. 4 psl. Monografiją apie jį parašė mons. J. Antanavičius, Panevėžio katedros klebonas. Apie ją plačiau bus parašyta ir "TŽ".

MOTERIAI reikalingas kambarys High Park rajone. Skambinti tel. 416 766-5733.

Toronto dainos vienetas "Daina", vadovaujamas muz. L. Turūtaitės, atliko programą Motinos dienos proga "Vilniaus" rūmų salėje Nuotr. T. Stanulio

Toronto Maironio mokyklos 1994-95 mokslo metų užbaigimo šventėje gegužės 19 d. pažymėjimus gavę abiturientai. Viršutinėje nuotraukoje baigę aštuntąjį skyrių, apačioj – baigę lituanistinius kursus Nuotr. V. Tamulaičio

Toronto lietuvių dramos teatras "AITVARAS"

stato premjerą – T. RUTKAUSKO 3-jų veiksmų komediją

"Audra giedroje"

1995 m. birželio 11, sekmadienį, 2.30 val. po pietų, Toronto Lietuvių namuose, Karaliaus Mindaugo menėje.

Matysime naują jaunimo sąstatą. Režisuoja **Aldona Dargytė-Biškevičienė.**

Maloniai kviečia dalyvauti – ***Aitvariečiai***

Dr. Vytautas Jakavičius, socialinių mokslų profesorius, nuo 1990 m. dėstantis Klaipėdos universitete, šiuo metu lankosi Kanadoje. Birželio 11 d., 2.30 v.p.p. Toronto Lietuvių namuose skaitys paskaitą tema "Dabartinės Lietuvos mokslas ir švietimo reforma". Paskaitą rengia LN kultūrinė komisija ir kviečia visus dalyvauti.

Toronto lietuvių jaunimo ansamblis "Gintaras", vadovaujamas Ritos ir Juozo Karasiejų, 1995 m. gegužės 27 d. didžiojoje Anapilio salėje įspūdingu koncertu paminėjo savo veiklos 40 metų sukaktį. Ansamblis ir jo vadovai-vės susilaukė daug gražių sveikinimų bei linkėjimų. Po koncerto vyko nuotaikingas pobūvis ir šokiai. (Plačiau kt. nr.).

Irenai Lukoševičienei, socialinių mokslų magistrei, Kauno medicinos akademija (KMA) įteikė garbės profesorės diplomą gegužės 10 d. Ji lankėsi Lietuvoje 8 kartus, iš viso praleido 18 mėnesių KMA ir Vytauto Didžiojo universitete skaitydama paskaitas medikams ir mokytojams apie ligonių slaugą, padėdama įsteigti Slaugos ir socialinės rūpybos katedrą KMA bei Paliatyvinės medicinos draugiją.

Kapinių lankymas, nors ir lietingam orui esant, gegužės 28, sekmadienį, sutraukė į Anapilio sodybą daug tautiečių iš Toronto, Hamiltono bei kitų vietovių. Prieš specialias popietines 3 val. Mišias lankytojai galėjo apžiūrėti dvi parodas: dail. D. Jurgutienės iš Detroito, surengtą Anapilio moterų būrelio, ir dr. J. Zubio — Lietuvos vaizdų nuotraukų. Abi parodos vyko muziejaus-archyvo salėse. KLK moterų Lietuvos kankinių parapijos skyriaus iniciatyva svečių patogumui veikė Anapilio valgykla, kur visi galėjo ne tik sočiai ir skaniai pavalgyti, bet ir susitikti su "šimtą metų" nematytais pažįstamais, pasidalinti įspūdžiais apie parodas, pagvildenti lietuviško gyvenimo reikalus.

Mišias atnašavo Prisikėlimo parapijos klebonas kun. A. Simanavičius, OFM, koncelebruojant Anapilio parapijos klebonui kun. J. Staškui, kun. V. Volertui, kun. K. Kaknevičiui, kun. E. Putrimui, kun. J. Liaubai, OFM, ir kun. Eug. Jurgučiui, OFM. Pamokslą pasakė diakonas Julius-Linas Sasnauskas, OFM. Giedojo muz. J. Govėdo vadovaujamas parapijos choras. Autoaikštėje tvarką palaikė šaulių sąjungos nariai. **Dl.**

Antanas Rašymas "Etobicoke Guardian" gegužės 27-28 d.d. laidoje pasisako prieš virusų tyrimo laboratorijos steigimą vakarinėje Etobicoke miesto dalyje, pritardamas daugeliui protestuotojų, kurie pabrėžia galimus pavojus aplinkai bei žmonių sveikatai pradėjus veikti laboratorijai. Pastarosios steigimą remia dabartinė Ontario valdžia. Pasak protestuojančių, nei ji, nei kai kurie šiai apylinkei atstovaujantys parlamento nariai nepaiso žmonių nuomonės. Į tai kaip tik atkreipiamas dėmesys baigiantis priešrinkiminiam laikotarpiui.

Olita Dautartaitė, Šiaulių dramos teatro aktorė, Tėvynės sąjungos (Lietuvos konservatorių) Šiaulių miesto savivaldybės tarybos narė, gegužės 28 d., Prisikėlimo parapijos salėje kalbėjo apie įvykusius Lietuvos savivaldybių rinkimus, jų prasmę ir reikšmę. Daugelyje Lietuvos miestų ir rajonų Tėvynės sąjungos išrinktų atstovų persvara buvo ryški. Kalbėtoja apgailestavo, kad dešiniųjų partijų vienybės trūkumas leidžia kairiesiems vyrauti Lietuvos politiniame gyvenime. Savivaldybių rinkimai parodė, kad Lietuvos gyventojų galvosena keičiasi. Ateitis priklausys nuo dešiniųjų vienybės ir sugebėjimo bendrai dirbti. Yra būtina sugrąžinti prarastas moralines vertybes, dvasines aspiracijas ir suvokimą, kad Lietuva ir jos išlikimas šioje istorinėje eigoje priklauso nuo mūsų visų.

Toronte leidžiamas Kanados katalikų savaitraštis "The Catholic Register" 1995. V. 27 laidoje paskelbė spaudos agentūros CNS žinią, kad sovietmečio pogrindinis leidinys "Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronika" yra pasiūlytas 1995 m. Nobelio taikos premijai. Tai buvęs leidinys, vadovavęs taikiam pasipriešinimui sovietmečio priespaudai, skelbęs žmogaus teisių pažeidimus, panašiai kaip ir rusų pogrindžio leidinys "Dabarties įvykių kronika". Minėtą Lietuvos leidinį Nobelio premijai pasiūliusios kultūrinės bei visuomeninės organizacijos Lietuvoje ir užsienyje. Siūlytojų eilėje minimas ir Lietuvoje gimęs Nobelio laureatas Česlovas Milašius (Milosz). Iš tikrųjų pastarasis tik rekomendavo "Kroniką" Nobelio premijai.

Metinė "TĖVIŠKĖS ŽIBURIŲ" prenumerata oro paštu – 115 dolerių visuose pasaulio kraštuose, įskaitant ir Lietuvą.

Pranas Berneckas, sporto veikėjas, Lietuvos tautinio olimpinio komiteto (LTOK) "Kilnaus poelgio" komisijos apdovanotas specialiu žymeniu už Pirmųjų pasaulio lietuvių sporto žaidynių, įvykusių Toronte, organizavimą bei kitus nuopelnus. Žymenį jam įteikė A. Poviliūnas, Lietuvos tautinio olimpinio k-to pirmininkas gegužės 18 d., stabtelėjęs Toronte prieš skrydį į Quebec City dalyvauti tarptautiniame sporto veikėjų pasitarime. LTOK pirmininkas ir kiti jį lydėję svečiai iš Lietuvos dalyvavo sporto klubo "Vytis" susirinkime, kuriame pasidalinta sportinio gyvenimo įspūdžiais bei pasikeista dovanėlėmis. **R.S.**

Lietuvos kariuomenės karininkai kpt. Kęstutis Kuršelis ir leit. Viktoras Krasavinas gegužės 27-28 savaitgalį praleido Anapilio sodyboje. Šeštadienį jiedu dalyvavo Kanados lietuvių šaulių suvažiavime Toronto Lietuvių namuose, metiniame "Gintaro" koncerte Anapilio salėje, o sekmadienį — pamaldose Lietuvos kankinių šventovėje, kur buvo pašventinta nauja šaulių vėliava, ir kapinių lankymo pamaldose. Abu šie karininkai nuo š. m. vasario mėnesio gyvena karinėje Kanados bazėje Camp Borden, Ont., kur drauge su kitų Vidurio ir Rytų Europos kraštų kariais mokosi anglų kalbos. Toje grupėje yra 30 tokių studentų. Jie nustatytą kursą baigs š. m. liepos 3 d. Liepos pabaigoje atvyks kita grupė — 60 asmenų. Iš Lietuvos atvyks keturi karininkai. Jų visų studijas finansuoja Kanados vyriausybė.

"The Globe and Mail" 1995 m. gegužės 13 d. laidoje paskelbė įrėmintą pranešimą apie a.a. Bronių Simonaitį, gimusį Lietuvoje ir mirusį Anglijoje 1991 metais. Pranešime kreipiamasi į velionies seserį Almą Simonaitytę ar kitus artimuosius palikimo reikalu ir prašoma per du mėnesius susisiekti su žemiau nurodyta įstaiga: Eyre & Co., Solicitors, 1041/1049 Stratford Rd., Hall Green, Birmingham B28 8AS, England.

Dr. Gina J. Ginčauskaitė
optometristė
1551 Bloor Street West,
Toronto, Ont. M6P 1A5
(prie Lietuvių namų)
Priima pacientus pagal susitarimą
Tel. 416 532-7115
Susitarus priima pacientus ir vakarais

MONTREAL QUE

Kun. Juozas Aranauskas, SJ, Aušros Vartų parapijos klebonas šiemet švenčia 50 metų kunigystės sukaktį. Parapijiečiai stengiasi ilgamečio parapijos kunigo sukaktį kuo iškilmingiau paminėti. Jau anksčiau tam reikalui buvo lietuviškų organizacijų atstovų pasitarimas. Iškilmės vyks birželio 25 d. Aušros Vartų šventovėje ir po to salėje. Kartu bus prisimintas ir parapijos choras, kuris šiais metais švenčia 45 metų sukaktį

Montrelio lituanistinės mokyklos mokinių tėvų susirinkimas įvyko gegužės 13 d. Buvo aptartas dalyvavimas "Vaikų šventėje", kuri rengiama šį rudenį Toronte. Taip pat buvo išrinktas naujas tėvų komitetas: Dalija Gabrėnaitė, Gytis Niedvaras, Kristina Piečatienė ir Linas Staškevičius.

Augustinas Mylė, veiklus visuomeninkas, išsikelia gyventi į Lietuvą. Šeštadienį, birželio 10, 6 val. v. Aušros Vartų parapijos salėje rengiamos jam išleistuvės.

Silvija Vazalinskaitė susituokė su Gregory Chrenowski gegužės 20 d. Aušros Vartų šventovėje. Vedybų iškilmėse dalyvavo jaunojo parapijos Rytų apeigų kunigas Kutash. **B.S.**

Audronei Verbylaitei, besiruošiančiai tuoktis su Ant. J. Zidra, būsimų uošvių namuose gegužės 19 d. buvo surengtas puikus mergvakaris, kuriame palinkėta saulėto gyvenimo ir įteikta vertingų dovanų **V.**

ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.
Namai - Automobiliai - Prekyba - Atsakomybė
3907A Rosemont Blvd., Montreal, Que. H1X 1L7
Tel. 514 722-3545 **FAX 514 722-3546**
JOANA ADAMONYTĖ, A.I.B. *DONNA SVRAKA, A.I.B.*
PETRAS ADAMONIS, C.I.B. **Res. 514 256-5355**
Greitas ir tikslus patarnavimas. Pasiteiravimas neįpareigoja apsidrausti.

ASF
EUROPARCEL
APTARNAUJAME LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ
Mes ir toliau su malonumu teiksime aukščiausios klasės patarnavimus bendruomenei. Todėl prašome naudotis mūsų bendrovės paslaugomis. Laukiame paskambinimo dėl siuntinių paėmimo iš jūsų namų.
Naujos kainos nuo š.m. balandžio 15 d. – $5.10 už kg plius $10 pristatymas.
VASAROS LAIKOTARPIU MES PRIIMAME SIUNTINIUS TIK VIENĄ TREČIADIENĮ PER MĖNESĮ.
Nuo š.m. gegužės 31 d. mes priimame siuntinius šiomis dienomis: **birželio 28, liepos 26, rugpjūčio 30 nuo 9 v.r. iki 6 v.v.**
Nuo rugsėjo 6 d. siuntiniai bus priimami įprasta tvarka kas savaitę.
MONTREALYJE **1450 DE SEVE LASALLE, QUE.**
937-9898 **SKAMBINKITE INFORMACIJOS IR APTARNAVIMO REIKALAIS BET KADA - 7 DIENAS**
Vytas Gruodis Jr.

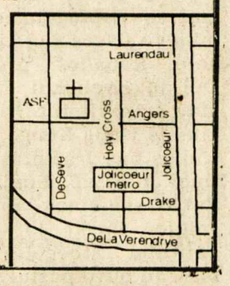

KILIMŲ IR BALDŲ VALYMAS
EURO *CLEAN*
Greitas patarnavimas, prieinamos kainos, dezinfekcija ir "Stainguard".
SKAMBINKITE VIDMANTUI ŠILININKUI TORONTE
TEL. **456-0717** ARBA **402-7976**

KAIRYS BALTIC EXPEDITING
$$$$ SIUNČIAME DOLERIUS Į LIETUVĄ $$$$
Greitai ir garantuotai pristatome Amerikos ir Kanados dolerius gavėjui į rankas, ir pasirašytą pakvitavimą jums atsiųsime. Persiuntimas iki $2,000.00 4% plius pristatymas. Siunčiant daugiau kaip $2,000.00 tik 3% plius pristatymas. Galime nuvežti į Lietuvą palikimus ir Lietuvoje sutvarkyti pas notarą.

	AMER. DOL.	KAN. DOL.
Siunčiama suma	$	$
Patarnavimas 4% arba 3%		
Pristatymas į rankas	12.00	$15.00
Iš viso:	$ .00	$ .00
Siuntėjas:	Gavėjas:	
Tel.	Tel.	

Rašyti čekį arba pašto perlaidą (money order)
KAIRYS BALTIC EXPEDITING ir siųsti **517 Fruitland Road, Stoney Creek, Ontario L8E 5A6.** Turėdami klausimų skambinkite
Vytui ar Genei Kairiams, tel. 905 643-3334, fax 905 643-8980

IEŠKAU auklės, galinčios gyventi su mumis Thornhill rajone. Skambinti Sasha tel. 905 771-0403.

REIKALINGOS darbuotojos "Continental Donut Shop" pilnai ir nepilnai darbo dienai. Skambinti Ritai 416 249-1525.

CLEAN FOREVER. Valome kilimus, minkštus baldus ir automobilių vidų nauju būdu – sausomis putomis. Kilimas išdžiūna per 1-2 valandas. Labai gera kokybė. Skambinti bet kuriuo laiku. tel. 503-1687.

EUROPEAN CATERING
Gaminamas maistas visom progom, parūpinama salė, muzika, gėlės, sutvarkomi gėrimų (baro) reikalai. Skambinti bet kuriuo laiku: Antanas Gataveckas tel. (416) 626-2099, fax (416) 626-4770 Toronte.

BANGA RENOVATIONS, namų remonto bei pataisymų bendrovė, atlieka įvairius staliaus, vidaus sienų (drywall), plytelių klojimo, dažymo darbus. Įrengia rūsius, vonios kambarius. Taiso smulkius vandentiekio bei elektros gedimus. Stato lauko verandas, tvoras. Garantuojamos prieinamos kainos ir darbo kokybė. Skambinti Robertui Melkiui, tel. 416 760-7181.

IEŠKAU namų šeimininkės, kuri gyventų kartu. Skambinti tel. 905 886-6963.

ATLIEKU staliaus, vidaus sienų (drywall), dažymo, elektros įvedimo, vandentiekio sistemos įvedimo (plumbing) darbus. Įrengiu pirtis (saunas). Skambinti Algiui tel. 272-8323.

NAMŲ REMONTO BENDROVĖ
"PUNIA"
Atliekame visus lauko ir vidaus remonto darbus: • sienų • vandentiekio • elektros • keramikos plytelių • stiklo blokų • langų • dažymo ir kt. Įrengiame rūsius • vonias • pirtis • lauko verandas • įvažiavimo keliukus (driveways) iš susikabinusių (interlocking) plytų. Dengiame stogus. Skambinti Alvydui tel. 905-848-9628, 416-609-5108 (pager).

SPAUSTUVĖ
PRINTING NET
Atliekame visus paruošimo ir spausdinimo darbus.
Prieinamos kainos, aukšta kokybė.
TEL. (416) 252-6741
66 Mimico Ave. Toronto Ont.
Savininkas Jurgis Kuliešius